

נציבות שירות המדינה

לקט פסקי דין

בית הדין למשמעת של עובדי מדינה

**התש"ס - התשס"א
1999 - 2000**

חוברת מס' 2

לשכת אב בית הדין

חבר בית דין, מנהל, קורא נכבד

לקט פסקי דין

בלקט זה אנו ממשיכים את מסורת והפקת פסקי דין נבחרים והחלטות עקרוניות שניתנו על ידי בית הדין, במהלך שנת 1999 וראשית שנת 2000. - ופסקי דין של בית המשפט העליון, היושב בערכאות ערעור על פסקיו והחלטותיו של בית הדין למשמעת.

בית הדין למשמעת פועל מכוחו של חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963 (להלן - החוק), כאשר התכלית העיקרית של פסיקתו נועדה להרתיע עובדי מדינה ועובדים אחרים שהחוק הוחל עליהם, מפני הפרת החוק, התקשי"ר ונוהלי מקום העבודה. על מנת לשפר באופן מתמיד, באמצעות תכלית זו את איכותו וטוהר מידותיו של השירות הציבורי, וזאת בנוסף לענישתו של עובר העבירה.

לשם הפיכתה של החוברת לכלי עזר שימושי למנהל, לחבר בית דין, לעורכי דין ולכל המעוניין, מקדימה את פסק הדין או החלטה, תמצית קצרה של ההלכה המשפטית שנקבעה.

חוברת זו מכילה קובץ נבחר של פסקי דין והחלטות, שניתנו החל מחודש אוגוסט 1999 ועד חודש מרס 2000. כאשר החוברת הקודמת כללה פסקי דין כאמור, עד יולי 1999.

אני רואה חשיבות רבה בהפקת חוברת זו וחוברות נוספות שיבואו בעקבותיה, לשם הגברת המודעות לדיני המשמעת בשירות המדינה.

לאחר שתעיין בחוברת, אציע שצילום ממנה או חלקה יועבר גם לבעלי תפקידים אחרים במשרדך.

בית הדין יעשה מאמץ לרציפות הפרסום של החוברת, מדי חצי שנה.

בברכה

עו"ד יוסף תלרז
אב בית הדין למשמעת

להלן נוסח סעיף 17 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 (להלן - החוק) המגדיר את עבירות המשמעת עליהן ניתן להעמיד לדין משמעת את עובד המדינה.

"עובד מדינה שעשה בישראל או בחוץ לארץ אחת מאלה אשם בעבירת משמעת:

- (1) עשה מעשה, או התנהג, באופן שפגע במשמעת שירות המדינה ;
- (2) לא קיים המוטל עליו כעובד המדינה על פי נוהג, חוק או תקנה, או הוראה כללית או הוראה מיוחדת שניתנו לו כדין, או התרשל בקיום המוטל עליו כאמור ;
- (3) התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה או התנהג התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה ;
- (4) התנהג התנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו או בקשר אתו ;
- (5) השיג את מינויו בשירות המדינה במסירת ידיעה כוזבת או בהעלמת עובדה הנוגעת לעניין או בשימוש באיומים או בכוח או באמצעים פסולים אחרים ;
- (6) הורשע על עבירה שיש עמה קלון."

תוכן העניינים של פסקי הדין בחוברת מס' 2 - התשס"א

1/סא	מורה בבית ספר - תקיפת תלמיד
2/סא	מנהל מדור ניהול ספרים, במשרד האוצר - הקלטת סתר בוועדת בוחנים
3/סא	קופאי אשנב-כל ברשות הדואר - קבלת כספים שלא כדין.
4/סא	נהג ברשות הדואר - הפרת הוראות הממונים
5/סא	מרכז תקציבים במשרד הבריאות - הצבעה לגוף בוחר בבחירות למועמדים לכנסת
6/סא	מורה בבית ספר - תקיפת תלמיד
7/סא	מורה בבית ספר - הכשלת עובד ציבור במילוי תפקידו
8/סא	דוור ברשות הדואר - מעשים מגונים בנסיבות אינוס וניסיון לבצע מעשים מגונים
9/סא	פקח ביחידת פיצו"ח, במשרד החקלאות - הצבעה בגוף בוחר בבחירות למועמדים לכנסת
10/סא	רופא נשים בלשכת הבריאות מחוז הדרום - קשירת קשר לפשע או עוון, עבודה פרטית ללא היתר
11/סא	מנהל מדור בנא"מ בנהלת המכס בירושלים - ראיון ברדיו ופגיעה בתדמית שירות המדינה.
12/סא	פקיד שומה - באגף מס הכנסה, משרד האוצר - הפרת הוראות וחריגה מסמכות
13/סא	מנהלת סניף דואר - גניבה, רישום כוזב במסמכים תאגיד
14/סא	מפקח ומנהל עבודה במחלקת עבודות ציבוריות (מע"צ) - מעילה באימון, מכירת רכוש המדינה
15/סא	מזכירה במשרד הבריאות - גניבת ארנק ומסמכים
16/סא	עובדי רשות הדואר - החתמת כרטיסי נוכחות
17/סא	מורה בחטיבת הביניים - תקיפת תלמיד
18/סא	רכזת לשכה בכירה במשרד הפנים - שימוש במחשב המשרד לצרכים פרטיים

סא/1 מורה בבית הספר - תקיפת תלמיד

בפני: עו"ד שלמה גוברמן
מר אריה כהן
מר אליעזר וינוגרד
- יו"ר
- חבר
- חבר

התובע: עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם:

נפסק: הנאשם, מורה בבית ספר, הועמד לדין בבית משפט השלום, בבאר שבע, (ת.פ. 230/97) בגין תקיפת תלמיד. הנאשם הודה בתקיפה. בית המשפט השלום, קבע את אשמתו מבלי להרשיעו וגזר עליו ביצוע עבודות שירות לתועלת הציבור בהיקף של 300 שעות. בעקבות זאת, הנאשם הועמד לדין משמעתי. בית הדין כיבד את הסדר הטיעון שהציגו הצדדים והטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

1. נזיפה.
2. שלילת 2/3 ממשכורתו החודשית ב - 6 תשלומים רצופים ושווים.

נימוקים: בית הדין, התלבט אם לקבל את עיסקת הטיעון חרף העובדה, שהמעשה אירע לפני קרוב ל - 4 שנים. עם זאת קבע בית הדין, יתכן שמן הראוי היה לפסול מורים אלימים מלחזור לבית הספר כעובדי הוראה, אלא שבמקרה דנן הנאשם הביע חרטה מלאה על מעשיו ובית הדין נמנע מפיטוריו.

גזר-דין

שוב בא לפנינו עניין של הרמת יד של מורה על תלמיד, וזאת בימים שידעו על אלימות בחוצות הערים בכלל ואלימות של נערים, מקבלות מימדים של מגיפה, ונשמעים ברבים קולות הדורשים חיסול תופעת האלימות בכל תחומי החיים שלנו. ואם מדובר בחיסול האלימות - הרי שביה"ס הוא אחד המקומות הראשונים שבהם יש להתחיל בביעור הנגע, שאם בארזים נפלה שלהבת - מה יגידו אזובי קיר.

אם מורים לא ירסנו עצמם ולא ישמשו דוגמא לתלמידים, שאין בבית הספר בישראל מקום לאלימות, שהחברה הישראלית החליטה להילחם בכל כוחה בנגע האלימות, ואם מורים לא ישלטו ביצרם, כיצד זה נבוא בדרישות אל תלמידים לרסן עצמם?

במקרה שלפנינו התכוון הנאשם, ג'אבר אבו סיאם, ע"י מתן שתי הסטירות בעורפו של התלמיד, להפעיל מה שבעיניו נראה כאמצעי חינוכי. על זה ברצוננו לומר בקול רם וצלול, שבמדינת ישראל אין מקום לאלימות כאמצעי חינוכי, שהרי כל אחד יודע שמכות לתלמיד אינן מועילות. אבל גרוע מזה, הם פוגעות בנפש הילד ובכבודו האנושי, הן יוצרות מרירות קשה ולפעמים טראומטית, ולא רק אצל הילד הנתקף, אלא כל חברת הילדים סובלת מתופעה כזו. היפלא שילדים יעתיקו ממוריהם את אורחות החיים האלימים? לפיכך תצא מכאן, מבית דין זה, הקריאה לכל ציבור המורים להפסיק באחת הרמת יד בין כתלי בית הספר.

יש בידי המורה שפע של אמצעים חינוכיים, מהם אמצעי ענישה, כדי להביא לשיפור דרכיו של התלמיד. האלימות אסורה! האלימות אסורה! וקריאה זאת חייבת להיטמע בין ציבור המורים בכל רחבי הארץ.

חסד נעשה עם הנאשם בהליך הפלילי שקויים נגדו בבית משפט השלום בבאר שבע, כאשר בית המשפט נמנע מלהרשיע את הנאשם והסתפק בהטלת 300 שעות שירות לתועלת הציבור. בית המשפט בפסק דינו התחשב במעמדו של הנאשם כמורה, ואימץ את ההמלצה של שירות המבחן. בית המשפט בלי ספק היה מודע לכך שבעקבות פסק הדין הפלילי יבוא דיון משמעותי לפי חוק שירות המדינה (משמעת), כפי שהוא הוחל במיוחד על עובדי הוראה. ואכן הדיון שלפנינו היום בא לסכם את אמצעי המשמעת אשר החברה רוצה להטיל על הנאשם - הפעם במישור המשמעותי, להבדיל מן המישור הפלילי בבית משפט השלום.

לפנינו הגיעו ב"כ הנציב והנאשם לעיסקת טיעון שלפיה יטיל בית דין זה על הנאשם את העונשים הבאים:

1. נזיפה.
2. שלילת 2/3 ממשכורתו החודשית ב-6 שיעורים רצופים ושווים.

התלבטנו אם עלינו להסכים לעיסקת הטיעון, חרף העובדה שהמעשה האומלל של הנאשם אירע לפני קרוב ל-4 שנים. יתכן שמן הראוי היה שבית דין זה יפסול במקרים מתאימים מורים אלימים מלחזור אל בית הספר כעובדי הוראה. במקרה שלפנינו הביע הנאשם חרטה מלאה על מעשיו ובנסיבות הקיימות אנו נותנים אישור לעיסקת הטיעון וכך אנו גוזרים.

אנו רוצים לקוות שהנאשם למד את הלקח ולא רק שלא ירים יד על תלמיד, אלא שהוא יקח חלק פעיל בהפצת המורשת הטובה של מורי ישראל, אשר יודעים לחנך את תלמידיהם בדרכי נועם, בדרכי שיכנוע ובדרכי שלום.

סא/2 מנהל מדור ניהול ספרים, במשרד האוצר - הקלטת סתר בוועדת בוחנים

בפני: עו"ד אריה גולדברג - אב בית הדין
מר ראובן פליסקוב
מר חגי קוזלוב
- יו"ר
- חבר
- חבר

התובע: עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד גבריאל שרעבי

נפסק: הנאשם, מנהל מדור ניהול ספרים במשרד האוצר, הועמד לדין משמעתי לאחר שהקליט בסתר את דיוני ועדת בחינה. בית הדין הרשיעו בהפרת חובת הסודיות - הוראות סעיף 48 לכללי שירות המדינה (מינויים), בהפרת הוראות פסקה 11.465 לתקשי"ר ובהתנהגות שאינה הולמת עובד מדינה. בית הדין הטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

- א. נזיפה.
- ב. הפקעת סכום של 1,500 ש"ח ממשכורתו שינוכה ב - 6 תשלומים שווים ורצופים.

נימוקים: בית הדין הביא בשיקוליו את חומרת העבירה, שנעברה במודע אגב תיכנון והכנה וכן את עברו הנקי של הנאשם, עיכוב קידומו ונזקים שנגרמו לו. על גזר הדין של בית הדין למשמעת ערער הנאשם לבית משפט העליון. ערעורו התקבל בחלקו. הוא זוכה מן העבירה של הפרת סודיות. גם אמצעי המשמעת שהוטלו על הנאשם הוקלו.

גזר-דין

1. בהכרעת דין מפורטת קבענו כי הנאשם, הקליט בסתר ושלא על דעת חברי ועדת בחינה, את דיוני הוועדה בעניינו במכרז פנימי מס' 41/94. כי עשה את המעשה במודע ולאחר הכנה מוקדמת, כשבכוונתו להשתמש בהקלטה כדי להוכיח את היותו של המכרז מכרז "תפור", ושהשמיע את הקלטה לצד ג'.
2. על בסיס העובדות הנ"ל הרשענו אותו בהפרת הוראות סעיף 48 לכללי שירות המדינה (מינויים), בהפרת פסקה 11.465 לתקשי"ר ובהתנהגות שאינה הולמת עובד מדינה, עבירות בניגוד לסעיפים 17(1) (2) ו - (3) לחוק שירות המדינה (משמעת) תשכ"ג-1963.
3. לתביעה ולמשרד לא היו ראיות לעניין העונש.

4. במסגרת השלב של ראיות העונש העיד בפנינו הנאשם, תחת אזהרה. הוא אמר בין השאר כי מיד עם תחילת החקירה נגדו עוכבה העלאתו בדרגה, ודרגות שהוא היה זכאי לקבל בשנת 1993 ו - 1994 הוא קיבל רק בשנת 1996, וגם זה לא לפני שפנה לסיועו של עו"ד, ולא לפני שעתר בנושא לבג"צ (9492/96), הליכים שהיו כרוכים כמובן בהוצאות כספיות ניכרות. להוכחת דבריו הוא הגיש לנו את נ/12 מכתבו של סגן נציב שירות המדינה דאז, מיום 26.3.95, שהורה לעכב את העלאתו בדרגה, ואת נ/13 - מכתבו של עו"ד גבריאלי שרעבי מיום 1.12.96 אל המשנה לנציב שירות מס הכנסה דאז שבו גם איזכור האפשרות של פנייה לערכאות. הוא הסביר כי גם לאחר שקיבל את הדרגות בתחולה רטרואקטיבית, לא פיצו אותו על כל הנזקים העקיפים שנגרמו לו כתוצאה מעיכוב דרגותיו.
5. בטיעונים לעונש אמר התובע בין השאר כי כתוצאה למעשים בהם הורשע הנאשם נפגע האימון שחייב לשרור בינו לבין ממשלת ישראל מעסיקתו. הוא היפנה אותנו לפס"ד נו/2 של בית הדין למשמעת, כדי שנלמד ממנו גזירה שווה לעניין התיק שלפנינו, וביקש על דעת המשרד להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:
- א. נזיפה.
 - ב. הורדה בדרגה אחת למשך שנה.
 - ג. הפקעת שלושה רבעים ממשכורתו הקובעת בשישה תשלומים שווים ורצופים.
6. הסניגור המלומד, בטיעונו לעונש, העלה סידרה של טיעונים במעניינים שחלקם נאזכר להלן:
- א. שהוא טרח הרבה ולא מצא בקובץ פסה"ד של בית הדין למשמעת פס"ד קודם בנושא שבו הורשע הנאשם. על כן יש לדעתו להתייחס לנושא כאל "עבירה תקדימית" וכאל "פס"ד תקדימי" וכמקובל במקרים כאלה לא למצות את הדין עם הנאשם.
 - ב. שהסודיות שהפר הנאשם אינה מוחלטת מבחינה זאת שהוא לא הטמין מכיר הקלטה בחדר וועדת הבחינה והקליט את כל דיוני הוועדה, לגבי כל המועמדים אלא הקליט רק אתה קטע בו היה הוא הנבחן. לדברי הסניגור הנזק שיכול היה להיגרם בנסיבות אלה הוא מזערי, מה גם שהנאשם יכול היה להגיע לאותן תוצאות, באופן חוקי, אילו היה בעל זיכרון טוב והיה מעלה על הכתב, מיד בתום הישיבה בעניינו את כל מה שנאמר בה.
 - ג. שהנאשם הודה בצד העובדות שבתובענה והיה מודה גם בעניין אשמתו אילו רק ידע בשעת הביצוע המעשה אסור, כפי שפסק בית הדין.
 - ד. הנאשם ידע אומנם כי ההקלטה שלו אינה קבילה בערכאות אך אי קבילות אינה בהכרח משהו בלתי חוקי.
7. בחנו את פסה"ד אליו היפנה אותו התובע המלומד ואנו סבורים שלא ניתן להשליך ממנו על המקרה שלפנינו, גם לא לעניין אמצעי המשמעת, שכן מדובר שם במפעל העוסק בנושאים ברמת סיווג בטחוני גבוה.

8. לאחר ששקלנו את טיעוני הצדדים ולקחנו בחשבון לעניין החומרה כי מדובר בעבירות שנעברו במודע, אגב תכנון והכנה שבמהלכם הצטייד הנאשם במכשיר הקלטה, אותו הקפיד להסתיר מעיני הבוחנים, ולעניין הקולא, בין השאר גם כי :

- א. מדובר בעובד ותיק שאין לו עבירות קודמות.
- ב. שבמהלך הטיפול בעניינו עוכב קידומו שלא כדין.
- ג. נגרמו לו הוצאות ונזק עליהם לא פוצה ומכאן שהוא כבר נענש בפועל.

החלטנו בנסיבות אלה להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- א. נזיפה.
- ב. הפקעת סכום של 1,500 ש"ח ממשכורתו ב - 6 תשלומים שווים ורצופים.

בד"מ 115/95.

ניתן ביום 1/7/99

על גזר הדין של בית הדין למשמעת, ערער הנאשם לבית המשפט העליון - עש"מ 5246/99. להלן פסק הדין של בית המשפט העליון במלואו :

בבית המשפט העליון

עש"מ 5246/99

בפני : כבוד השופט י' זמיר
המערער : אהרון אהרונ

נגד

המשיבה : נציבות שירות המדינה

ערעור על פסק דין של בית הדין למשמעת של עובדי המדינה בתיק בד"מ 115/95 מיום 1.7.1999

תאריך הישיבה : ז' בחשוון התש"ס (17.10.99)

בשם המערער : עו"ד ג' שרעבי
בשם המשיבה : עו"ד א' איינפלד

פסק דין

1. אהרון אהרוני (להלן - המערער) עובד מזה שנים באגף מס הכנסה של משרד האוצר. ביום 24.7.94 התייצב המערער בפני ועדת בוחנים כמועמד במכרז פנימי שנערך על ידי המשרד. לדבריו, הוא היה סבור כי המכרז "תפור", כלומר, שהוא נערך רק כמצוות אנשים מלומדה, לאחר שהזוכה במכרז נקבע מראש.

כדי להוכיח שכך הדבר, הצטייד המערער במכשיר הקלטה, אותו הסתיר על גופו, ובאמצעותו הקליט את הדיון שהתנהל בוועדה בנוכחותו. לאחר שיצא מחדר הדיון, השמיע את הדברים שהוקלטו באזני חבר לעבודה, שאף הוא היה מועמד באותו מכרז. כשנתגלה הדבר, הועמד המערער לדין בפני בית הדין למשמעת של עובדי המדינה.

הוא הודה במעשה, אך טען שאינו אשם. בית הדין מצא אותו אשם בעבירות משמעת לפי סעיפים 17(1), 17(2) ו- 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 (להלן - חוק המשמעת), והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים: (א) נזיפה; (ב) הפקעת סכום של 1,500 ש"ח ממשכורתו בששה תשלומים שווים ורצופים. המערער הגיש ערעור לבית משפט זה הן על ההרשעה והן על העונש.

הפרת סודיות

2. המערער נמצא אשם, ראשית, בהפרה של חובת הסודיות. חובת הסודיות נקבעה בסעיף 48 לכללי שירות המדינה (מינויים) (מכרזים, בחינות ומבחנים), התשכ"א-1961 (להלן - כללי המכרזים). וזו לשונו של סעיף 48:

"דיוני ועדת הבוחנים, מסמכיה ומסקנותיה הם סודיים ואסור להביא מהם לידיעתם של אחרים, אלא באישור נציב השירות (כלומר, נציב שירות המדינה)".

הוראה זו הועתקה, בשינויים קלים, גם אל התקשי"ר (תקנון שירות המדינה), ושובצה בו כסעיף 11.465.

המערער טען שסעיף 48 לכללי המכרזים, ובעקבותיו סעיף 11.465 לתקשי"ר, לא הטילו את חובת הסודיות של דיוני ועדת הבוחנים אלא על חברי הוועדה, ולא על מועמדים המופיעים בפני הוועדה. אמנם הסעיף מדבר בלשון כללית וגורפת. אך,

לטענת המערער, יש לפרש את הסעיף על פי הקשרו. ההקשר נלמד, בין היתר, מן הסביבה בה שוכן הסעיף. הסעיפים השכנים, לפני ואחרי סעיף 48, מדברים על ואל החברים בוועדת הבוחנים, ולא על או אל המועמדים המופיעים בפני הוועדה. חובת הסודיות, טוען המערער, נועדה להגן על המועמד, ולכן הוטלה החובה על חברי הוועדה, והיא לא נועדה להגן על חברי הוועדה, ולכן אין טעם להטיל אותה על המועמדים המופיעים בפני הוועדה. משום כך הסעיף מטיל את חובת הסודיות גם ביחס למסמכים ומסקנות של הוועדה, שהם בשליטת הוועדה, ולא דווקא בידיעת המועמדים.

אך בית הדין למשמעת לא קיבל טענה זאת. אמנם, הוא לא התעלם מן המיקום של סעיף 48 לכללי המכרזים, המחזק את טענת המערער, אך הוא שם דגש על הלשון הכללית של הסעיף שאינה מוציאה מכלל הסעיף מועמדים המופיעים בפני הוועדה.

הוא אף מצא סיוע בסעיף 54א לכללי המכרזים הקובע כי "הוראות כללים אלה החלות על מועמד יחולו גם על מועמד שהוא עובד המדינה". לכן בית הדין מצא את המערער אשם בהפרה של חובת הסודיות שנקבעה בכללי המכרזים ובתקשי"ר, שהיא העבירה לפי סעיף 17(1) לחוק המשמעת (פגיעה במשמעת) ולפי סעיף 17(2) לחוק (אי קיום המוטל על עובד המדינה על פי נוהג, חוק או תקנה).

לדעתי, הדין בשאלה זאת עם המערער. ראשית, ספק בעיני אם ועדת השירות, שקבעה את כללי המכרזים, מוסמכת על פי חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט 1959-, להטיל על עובדי המדינה חובה כזאת, שהפרתה מהווה עבירת משמעת. שנית, ומכל מקום, אני סבור כי ועדת השירות לא התכוונה, בסעיף 48 לכללים אלה, להטיל חובה כזאת על מועמדים המופיעים בפני ועדת בוחנים. סברה זאת מתבקשת, לא רק מן המיקום של סעיף 48 במסגרת כללי המכרזים, אלא גם מעקרונות יסוד ואף, לדעתי, מן השכל הישר. קודם כל האיסור, שנקבע בסעיף זה, להביא לידיעתם של אחרים דבר מדיוני הוועדה, כשהוא מוטל על מועמדים שהופיעו בפני הוועדה, פוגע בחופש הביטוי שלהם. אכן, פגיעה כזאת אינה בהכרח פסולה, אם היא משרתת תכלית ראויה ונעשית במידה הנדרשת. אך מה התכלית שפגיעה כזאת משרתת במקרה זה? דומה שאין תועלת באיסור המוטל על אדם שהופיע בפני ועדת בוחנים לספר לבני ביתו או לחבריו בעבודה מה נשאל ומה השיב בישיבת הוועדה. ואם אין תועלת באיסור כזה, גם אין בו הגיון. אכן, דבר אנושי וטבעי הוא, כמעט בלתי נמנע, שאדם אשר הופיע בפני ועדת בוחנים, לרבות עובד מדינה מסור והגון, יספר על כך לקרובים

אליו. לכן אין זה סביר או ראוי לייחס לוועדת השירות כוונה להטיל חובת סודיות גורפת על מועמדים המופיעים בפני ועדת בוחנים.

סעיפים דומים, המטילים חובת סודיות על עובדי המדינה, מצויים בחוקים שונים בהקשרים אחרים. כך, לדוגמה, בחוקי המסים. ראו, למשל, סעיף 142 לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1976. אך בדרך כלל הכוונה של סעיפים אלה היא להטיל חובת סודיות על עובד ציבור המקבל מידע תוך כדי מילוי תפקידו, כגון פקיד מס, כדי להגן על הפרטיות של אדם המוסר מידע כזה או אדם שאליה נוגע המידע. ראו בג"ץ 174/83 שכנר נ' שר האוצר, פ"ד לז(3) 225.

לעומת זאת, אין כוונה להטיל חובת סודיות, שהפרתה מהווה עבירה פלילי, על מי שמוסר את המידע לעובד הציבור. ראו גם סעיף 231 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), המגביל במפורש את חובת הסודיות למי שהוא "ממלא תפקיד רשמי בביצוע הפקודה או מועסק בביצועה". בהתאם לכך, גם בעניין הנדון, הכוונה של סעיף 48 לכללי המכרזים היא להטיל חובת סודיות על החברים בוועדת הבוחנים (או אדם אחר המשתתף בבחינה שלא כמועמד) המקבלים, תוך כדי מילוי תפקידם, מידע מן המועמדים.

אם כך, סעיף 54א לכללי המכרזים, בו הסתייע בית הדין למשמעת כדי להטיל חובת סודיות גם על מועמדים שהופיעו בפני ועדת הבוחנים, אינו שייך כלל לעניין הנדון. סעיף זה קובע כי חובה המוטלת על מועמד חלה גם על מועמד שהוא עובד המדינה. אך אין הוא קובע כי החובה המוטלת לפי סעיף 48 לכללים אלה, או לפי סעיף אחר, חלה גם על מועמדים. השאלה אם חובה מוטלת לפי סעיף זה או אחר על מועמדים, צריכה לקבל תשובה מתוך לשון הסעיף הקשרו ותכליתו. לגבי סעיף 48 התשובה היא, כאמור, שאין הוא מטיל חובה על המועמדים המופיעים בפני ועדת בוחנים.

המסקנה היא, שחובת הסודיות לפי סעיף 48 לכללים (או לפי סעיף 11.465 לתקשי"ר) אינה חלה על המערער. לפיכך, אין יסוד למצוא את המערער אשם בעבירת משמעת בגין הפרה של חובת הסודיות. התוצאה היא, שאני מחליט לזכות את המערער מן האישום בעבירת משמעת, בגין הפרה של חובת הסודיות, לפי סעיף 17(1) וסעיף 17(2) לחוק המשמעת.

3. המערער נמצא על ידי בית הדין למשמעת אשם בעבירת משמעת גם לפי סעיף 17(3) לחוק המשמעת בגין "התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה". ההתנהגות, שהמערער הודה בה, היא ההופעה בפני ועדת הבוחנים כשמכשיר הקלטה

מותקן על גופו במקום סתר, והקלטת הדיון שנערך בוועדה בנוכחותו, ללא ידיעה והסכמה של הוועדה. על התנהגות זאת אמר בית הדין למשמעת כי יש בה "פגיעה ביחסי האימון החייבים לשרור בין עובד למעבידו בכלל, ובין עובד המדינה לבין מעבידתו, ממשלת ישראל בפרט, והם מהווים התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה".

בית הדין הסתמך גם על פסק הדין בבג"ץ 703/87 קראון נ' נציב שירות המדינה, פ"ד מה(2) 512. שם תקף העותר תוצאות של מכרז למשרה בשירות המדינה, וביקש להוכיח את טענותיו, בין היתר, באמצעות סרט הקלטה שנעשתה על ידו במהלך הדיון של וועדת הבוחנים. על כך אמר המשנה לנשיא אלון (בעמ' 518):

"התנהגותו של העותר בהופיעו לפני ועדת המכרזים פסולה היא, אין היא עולה בקנה אחד עם חובת ההגינות ותום הלב, הנדרשים ממי שמבקש להימנות עם עובדי השירות הציבורי, ויכול ויהא בה משום שיקול נכבד שלא להגיש סעד מן הצדק בבית משפט זה.

דברים דומים נאמרו על ידי בית הדין הארצי לעבודה. בדב"ע מח-31 ציילר - נציבות מס הכנסה, פד"ע יט 360, נדון עניינו של עובד שהקליט את הדיון בוועדת מכרזים, בו השתתף, ללא ידיעתם של חברי הוועדה. הנשיא גולדברג אמר (בעמ' 361):

"היחסים בין המערער לבין המדינה הם יחסי עובד - מעביד, ובתור שכאלה חייבים הם להתנהל בתום לב מלא ובהגינות, שהיא אף מעבר לחובת תום הלב... אין ולא יכול להיות ספק כי התנהגותו של המערער בהופיעו בפני ועדת המכרזים יש בה, כקביעת בית הדין האזורי, הערמה על הוועדה וחבריה, ובכך התנהגות שאינה ממלאה אחרי קריטריונים מינימליים של התנהגות נאותה".

בדב"ע נד 14-01 עוגן חיון - המוסד לביטוח לאומי, פד"ע כז 242 אמר הנשיא גולדברג, לעניין זה, כך (בעמ' 247):

"מי שמתייצב בפני ועדה רפואית שמתפקידה לקבוע את נכותו, קביעה אשר תזכה אותו בגמלאות מכוח חוק, חייב לנהוג כלפי הוועדה בהגינות ובתום לב. כמו בבית משפט כך גם כאן, ניתן לבקש רשות הוועדה להקליט את דיוניה, אך משלא תנתן הרשות - אין להקליט את דיוניה, ואם הוקלטו בסתר - לא תורשה הצגתם".

לפיכך, החליט בית הדין למשמעת, ההתנהגות של המערער, בהקלטת הדיון בוועדת הבוחנים ללא רשות והסכמה, מגיעה כדי התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה, לפי סעיף 17(3) לחוק המשמעת.

4. המערער תוקף את ההחלטה של בית הדין למשמעת בטענות אחדות. הטענה הראשונה היא, שההתנהגות של המערער, גם אם נפל בה פגם, אינה מגיעה כדי התנהגות שאינה הולמת. מכל מקום, הפגם אינו נובע מן המעמד של המערער כעובד המדינה או מתפקידו בשירות המדינה. לכן, לפי הטענה, אין בהתנהגות זאת משום עבירת משמעת לפי סעיף 17(3) לחוק המשמעת. עובדה שהיא שאין תקדים בו עובד המדינה שהקליט דיונים של וועדה ללא רשות נמצא אשם בעבירת משמעת לפי סעיף 17(3) לחוק המשמעת.

טענה זאת מעלה מחדש את השאלה מהי התנהגות שאינה הולמת את התפקיד של עובד המדינה לפי סעיף 17(3) לחוק המשמעת. התשובה היא שהתנהגות כזאת היא לא בהכרח התנהגות מיוחדת לעובד המדינה, או התנהגות המיוחדת לתפקיד מסויים בשירות המדינה. התנהגות יכולה להיות בלתי הולמת, במשמעות של סעיף 17(3) לחוק המשמעת, גם אם אין בה ייחוד למעמד של עובד המדינה או לתפקיד של עובד מדינה זה או אחר. היא יכולה להיות התנהגות פסולה מבחינתו של כל עובד בכל תפקיד. וכך אמרתי לעניין זה בער"מ 1351/95 פינקלשטיין נ' התובע בבית הדין המקומי למשמעת של עובדי עיריית ירושלים, פ"ד מט(5) 573, 578 :

"אפשר שהתנהגות תיחשב בלתי הולמת אף שאין בה שום ייחוד למקצוע מסויים או לארגון מסויים. היא אינה הולמת משום שהיא שלילית ופסולה בכל מקצוע או בכל ארגון. היא סוטה אופן מהותי מכללי ההתנהגות של בן תרבות, אותם כללים המאפשרים לעובדים במקצוע או בארגון לקיים יחסי עבודה תקינים זה עם זה ולמלא באופן תקין את תפקידם בחברה.

זו התנהגות ששום ארגון או מקצוע אינם יכולים לסבול, משום שאם היא תיהפך התנהגות מקובלת באותו ארגון או באותו מקצוע, יהיה בכך כדי להעכיר את האווירה, לשבש את יחסי העבודה, לערער את יחסי האמון מצד הציבור או לחבל בדרך אחרת בתפקוד התקין של הארגון. כך, למשל, כאשר עובד מקלל ומנבל את פיו בשעות העבודה כלפי חבריו לעבודה או כלפי אנשים מן הציבור, או שהוא נוהג להתפרע במקום העבודה, או שהוא רגיל להטריד עובדות על רקע

מיני. כל אחד מאלה, אף שאין בו דבר מיוחד לשירות ברשות מקומית, עשוי להיחשב התנהגות שאינה הולמת עובד רשות מקומית".

5. טענה שניה היא, שהמערער לא היה מודע לכך שאסור להקליט דיון המתנהל בוועדה ללא רשות הוועדה, ומכל מקום לא היתה לו כוונה לעשות דבר אסור. בהעדר כוונה, לטענתו, אין עבירה.

אולם בעבירת משמעת של התנהגות שאינה הולמת, לפי סעיף 17(3) לחוק המשמעת, אין צורך בכוונה לעשות דבר אסור. כפי שאמרתי בעש"מ 5550/98 גל-אור נ' מדינת ישראל (טרם פורסם):

"נראה לי כי לצורך קיום היסוד הנפשי בעבירת משמעת של התנהגות שאינה הולמת, די בכך שעובד מדינה סביר (או, לשון אחרת, אדם מן הישוב) יכול היה, בנסיבות העניין, להיות מודע לטיב המעשה... המבחן להתנהגות בלתי-הולמת אינו מבחן סובייקטיבי של העובד, אלא מבחן אובייקטיבי של האדם הסביר, הרואה לנגד עיניו את התכלית של שירות ציבורי הממלא את תפקידו כראוי".

המבחן האובייקטיבי של האדם הסביר הוא, בהקשר זה, המבחן של בית הדין למשמעת או, בשלב של ערעור, של בית המשפט, שבסמכותו לקבוע מהי התנהגות פסולה עד כדי כך שראוי לסווג אותה התנהגות שאינה הולמת את עובד המדינה.

6. לבסוף מעלה המערער טענות אחדות בדבר פגמים בדיוני הוועדה: שבדיוני הוועדה היה נוכח אדם שלא נמנה עם חברי הוועדה; שיושבת ראש הוועדה סירבה לפסול את עצמה למרות דעה מוקדמת שהיתה לה; ועוד. בית הדין למשמעת דן בטענות אלה ודחה אותן. שכן פגמים אלה, אם אמנם פגמים הם, אין בהם כדי לבטל את קיום הוועדה ולעשות אותה, כטענת המערער, לא-ועדה, כך שכל איסור החל על התנהגות בפני ועדה אינו חל על התנהגות בפני ועדה זאת. מכל מקום, פגמים אלה אין בהם כדי לשלול את הפסול מן ההתנהגות של המערער, שהכין עצמו מראש להקליט את דיוני הוועדה ללא ידיעתה, בלי קשר להרכב הוועדה או לסדרי הדיון בוועדה.

7. לדעתי, הקלטה של דיון בוועדת בוחנים ללא ידיעתה אכן מהווה התנהגות שאינה הולמת את עובדי המדינה. אם בית המשפט יאמר אחרת, המשמעות היא שכל עובד המדינה יהיה רשאי, הלכה למעשה, להקליט בסתר כל דיון בו הוא משתתף, יהיה זה דיון בוועדה כלשהי, או דיון עם הממונה עליו, או אפילו עם אדם מחוץ לשירות המדינה.

התנהגות כזאת, שמקורה בחשדנות או בתככים, עלולה לזרוע חוסר אמון בין העובדים לבין עצמם, לשבש את היחסים בקרב שירות המדינה, ובסופו של דבר אף לפגוע בשירות שהוא נותן לציבור. עצם השיבוש ביחסים ובתפקוד די בו כדי לקבוע שהתנהגות כזאת היא התנהגות שאינה הולמת את עובד המדינה.

זאת ועוד, לדעתי, כנגד חובת ההגינות המוטלת על המינהל הציבורי כלפי כל אדם, מוטלת חובת הגינות, אף כי בעלת אופי שונה, גם על כל אדם כלפי המינהל הציבורי. ראו בג"ץ 164/97 קונטרס בע"מ נ' משרד האוצר, אגף המכס והמע"מ, פ"ד נב(1) 289. מכל מקום, ברור כי על עובד המדינה חלה חובת הגינות כלפי שירות המדינה. הקלטת סתר של דיוני ועדה, במסגרת שירות המדינה, אינה מתיישבת עם חובה זאת. גם אם כוונתו רצויה - ויתכן שכזו היתה כוונתו של המערער - מעשיו אינם רצויים.

לפיכך אני מחליט לאשר את פסק הדין של בית הדין למשמעת ככל שהוא מוצא את המערער אשם בעבירה של התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה, לפי סעיף 17(3) לחוק המשמעת.

אמצעי המשמעת

8. כיוון שכך, מתעוררת השאלה מה אמצעי המשמעת שראוי להטיל על המערער. בית הדין למשמעת, שמצא את המערער אשם גם בהפרת סודיות (לפי סעיף 17(!) וסעיף 17(2) לחוק המשמעת) וגם בהתנהגות שאינה הולמת (לפי סעיף 17(3) לחוק זה), הטיל על המערער אמצעי משמעת אלה: נזיפה והפקעת סכום של 1,500 ש"ח ממשכורתו בששה תשלומים שווים ורצופים. אין זה עונש חמור על שתי עבירות כאלה, ואילו עמדה ההרשעה בעינה, לא הייתי מתערב בעונש זה. אולם המערער זוכה בפסק דין זה מן העבירה הראשונה של הפרת סודיות. לכן מתעוררת השאלה מהם אמצעי המשמעת הראויים בגין העבירה השנייה, כלומר, העבירה של התנהגות שאינה הולמת.

אמצעי המשמעת משתנים ממקרה למקרה לפי נסיבות המקרה. בנסיבות של מקרה זה אפשר לומר, לזכותו של המערער, כי הוא עובד מדינה ותיק. ועד כה לא נזקפו לחובתו עבירות משמעת; כי זהו, כנראה, המקרה הראשון בו עובד המדינה נמצא אשם בעבירת משמעת בגין הקלטת סתר של דיוני וועדה; כי המערער, שכוונתו היתה להתריע על מה שנראה לו התנהגות פסולה של ועדת הבוחנים, התכוון לטוב; כי הוא הודה מיד במעשה; וכי בשל החקירה והקובלנה נגדו עוכבה העלאתו בדרגה.

לאור השיקולים האלה, ולאחר שהמערער זוכה מן העבירה הראשונה, יש מקום להקל באמצעי המשמעת שהוטלו עליו. לפיכך אני מחליט שאמצעי המשמעת שיוטלו על המערער יהיו אלה: (א) נזיפה; (ב) הפקעת סכום של 500 ש"ח ממשכורתו בשני תשלומים שווים ורצופים.

9. בסיכום, הערעור מתקבל במובן זה שהמערער מזוכה מן העבירה של הפרת סודיות; הרשעתו בעבירה של התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה עומדת בעינה; אמצעי המשמעת שהוטלו עליו על ידי בית הדין למשמעת יוקלו כך שבמקום סכום של 1,500 ש"ח ינוכה ממשכורתו (בשני תשלומים) רק סכום של 500 ש"ח.

ניתן היום, י"ז בחשוון התש"ס (27.10.99)

סא/3 קופאי אשנב-כל ברשות הדואר - קבלת כספים שלא כדין

בפני: עו"ד ניצה אדן-ביוביץ - מ"מ אב בית הדין - יו"ר
מר אסף מנצורי - חבר
מר עזרא מוסרי - חבר

התובע: עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד יונתן כהן

נפסק: הנאשם, קופאי אשנב-כל ברשות הדואר עשה שימוש בבולים משומשים, על מנת לאזן את הקופה שבאחריותו. כמו כן, בבדיקות שבוצעו נתגלו גרעונות בקופה. בית הדין הרשיע את הנאשם והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים:

- א. נזיפה.
- ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת ב- 6 תשלומים שווים ורצופים.
- ג. הקפאת דרגה שהיה זכאי לה עד ליום מתן גזר הדין.
- ד. העברת העובד מתפקידו הנוכחי כממייין תאי דואר, ללא הגבלת זמן.

נימוקים: בית הדין הישווה לנגד עיניו את הנסיבות האישיות של הנאשם וכן את העובדה שהנאשם הודה, הועבר מתפקידו לתפקיד זוטרי יותר ואף הושעה מתפקידו לאחר שנחקר במשטרה ולכן גזר את דינו לקולא.

גזר-דין

1. ביום כ"ט בתמוז תשנ"ט - 13.7.99, הרשענו את הנאשם, על בסיס הודאתו בפנינו בביצוע המעשים, שיוחסו לו בכתב התובענה המתוקן.
2. הנאשם הועסק ע"י רשות הדואר כקופאי אשנב-כל, בסניף הדואר נווה יעקב, ירושלים.
בתאריך 28.1.96 או בסמוך לו, הדביק הנאשם שני בולים משומשים בסך 20 ש"ח על חבילה ששלח אזרח את הכסף ששילם האזרח עבור המשלוח, הנאשם שם בקופה שבאחריותו, על מנת לאזן גירעון.
כמו כן, בבדיקות שבוצעו נמצא שבקופתו של הנאשם היו גירעונות.
הנאשם הודה שגם במקרים נוספים השלים גירעון בקופה בדרך של שימוש חוזר בבולים משומשים.
3. בית הדין קבע כי בהתנהגותו של הנאשם כאמור, הפר את הוראות סעיפים 17(2), (3) ו- (4) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.

4. התובע המלומד, בטיעוניו לאמצעי הענישה הפנה את תשומת לבו לפסק-דין נט/65 - מקרה של שימוש חוזר בבולים משומשים, כאשר הכסף תמורתם שולשל לכיסה של הנאשמת, וכן פסק-דין נט/9, בו הואשם עובד רשות הדואר בגניבה ע"י שימוש בבולים משומשים.

התביעה הדגישה, שהנאשם חזר על מעשהו מספר פעמים, ואין זו הדרך לאזן את הקופה, כי בכך נגרם הפסד לרשות הדואר. כתוצאה ממעשיו של הנאשם נוצר מצב בו אין לרשות הדואר אימון בנאשם בתפקידו כקופאי אשנב-כל.

לפיכך מבקשת התביעה להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- א. נזיפה חמורה.
- ב. הפקעת 3/4 משכורת חודשית קובעת ב- 6 תשלומים שווים ורצופים.
- ג. הקפאת דרגה שהיה זכאי לה הנאשם ביום 1.10.96 עד ליום מתן גזר-הדין.
- ד. העברת הנאשם לתפקידו הנוכחי כממין תאי דואר, ללא הגבלת זמן.

נציג המשרד הצטרף לבקשת התביעה לעניין אמצעי הענישה.

5. הסניגור המלומד שטח בפני בית הדין את עברו של הנאשם. מדובר בעובד ותיק שאינו בעייתי. את מעשהו של הנאשם יש לפרש כנסיון מצידו לפתור בעיית גירעון שנוצרה בקופתו, לאו דווקא מסיבה פלילית או מסיבה לא ישרה. לעתים יכול גירעון לנבוע עקב כך שהקופאי לא לקח מספיק כסף מהאזרח או שנתן יותר מדי עודף, או שהדביק בולים בשווי מעל לסכום שקיבל מהאזרח.

באשר לתקדימים שהפנה אליהם התובע, הרי שאלה אינם מתאימים למקרה שלפנינו. לא העובדות דומות (שם מדובר בגניבה) ולא העונשים שהוטלו על הנאשמים שם (במקרה שלפנינו התביעה מחמירה יותר).

הסניגור המלומד ביקש שבית הדין יקח בחשבון את הנסיבות והעובדות הבאות :

- א. לנאשם ילד שסובל מפגם חמור מלידה ולנאשם הוצאות כספיות רבות בשל כך.
- ב. כשלוש ורבע שנים חי הנאשם בצל התיק הזה. הוא נחקר במשטרה, הושעה מתפקידו במשך כמה שבועות, הועבר לתפקיד אחר בו הוא מועסק כיום. הנאשם לא קודם בדרגה מזה שש שנים.

הסניגור המלומד ביקש להקל בעונשו של הנאשם ולהסתפק באמצעי המשמעת של נזיפה, ניכוי רבע משכורת חודשית קובעת, ולעניין העברת הנאשם מתפקידו כקופאי אשנב-כל לתפקידו הנוכחי, השאיר הסניגור העניין לשיקולו של בית הדין.

6. בבואנו לגזור את דינו של הנאשם, שומה עלינו להדגיש, שגם אם נפרש את מעשהו של הנאשם כנסיון לפתור בעיית גירעון בקופתו, "שלא בדרך פלילית או שלא בדרך לא ישרה", הרי ששימוש חוזר בבולים משומשים הוא מעשה המנוגד לחוק רשות הדואר, התשמ"ו-1986 ואף מעשה הנוגד את תנאי עבודתם של עובדי רשות הדואר.

על הנאשם היה לפנות אל הממונים עליו, להפנות את תשומת ליבם אל הגירעון שנוצר בקופתו ולקבל סיוע והדרכה כיצד יש לפעול לכיסוי הגירעון בקופה. ומשלא עשה כן הנאשם, ראו יהיה שבית הדין יחמיר בעונשו.

בית הדין הישווה לנגד עיניו את הנסיבות האישיות של הנאשם כפי שפורטו לעיל, את העובדה שהנאשם הועבר מתפקידו כקופאי לתפקיד זוטרי יותר כממלא תאי דואר, את העובדה שהנאשם נחקר בשל מעשיו במשטרה ואף הושעה מתפקידו למספר שבועות על כל הסבל והבושה הכרוכים בכך וכן כי במשך 6 שנים לא הועלה הנאשם בדרגה.

אנו סבורים שטובתו של הנאשם היא שיעבוד כממלא תאי דואר, עבודה שאינה במתח ולחץ, וכך יוכל לפרנס את משפחתו בכבוד.

באשר לתקדימים אליהם היפנה התובע המלומד, אלה אינם לענייננו. שם דובר בעובדי רשות הדואר שהשתמשו בבולים משומשים ואת הכסף שקבלו תמורתם מהלקוח, שילשלו לכיסם.

בנסיבות אלה החליט בית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- א. נזיפה.
- ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת ב - 6 תשלומים שווים ורצופים.
- ג. הקפאת דרגה שהיה זכאי לה הנאשם עד ליום מתן גזר הדין.
- ד. העברת העובד לתפקידו הנוכחי כממלא תאי דואר ללא הגבלת זמן.

בד"מ 108/97

ניתן היום 19.7.99

סא/4 נהג ברשות הדואר - הפרת הוראות הממונים.

בפני: עו"ד אריה גולדברגר - אב בית הדין
עו"ד זמירה קוינט-ישראל
מר מוטי שלו
- יו"ר
- חברה
- חבר

התובע: עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד מנחם קרן

נפסק: הנאשם, נהג ברשות הדואר, הועמד לדין משמעתי, לאחר שפעל בניגוד להוראות הממונה ולקח כספים ברכבו על אף שלא נמצאה כספת ברכב. הכסף נעלם ולא נמצא עד היום.

בית הדין הרשיע את הנאשם בהתרשלות בביצוע תפקידו ובהתנהגות שאינה הולמת עובד רשות הדואר.

בית הדין הטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

- א. נזיפה.
- ב. הפקעת 3/4 משכורת חודשית קובעת ב - 6 תשלומים שווים ורצופים.
- ג. הקפאת דרגה למשך 4 חודשים מיום מתן גזר הדין.

נימוקים: בית הדין בשוקלו את אמצעי המשמעת שיש להטיל על הנאשם לא יכול היה להתעלם מתרומתם של הממונים על הנאשם להשתלשלות העניינים, שהביאה בסופו של דבר לאובדן הכסף. יחד עם זאת לא היה בכך, כדי להמעיט מרשלנותו ומאחריותו של הנאשם לעצם אובדנו של הכסף.

גזר - דין

1. הנאשם, המועסק כנהג ברשות הדואר אסף במשך שנים, במסגרת עבודתו, את שקי דואר ושקי כסף מסניפי רשות הדואר וסוכנויותיה באזור ראשון לציון והעבירם לבית דואר המרכזי שם.

2. נגד הנאשם הוגשה תובענה בה נטען כי:

א. ביום 21.11.96, בניגוד להוראה מפורשת של הממונה עליו שלא לקחת שקי כסף הסניפים לקח הנאשם, שק כסף ובו סך של 44,000 ש"ח, שנעלם מיד עם קבלתו על ידו, ולא נמצא עד היום.

ב. ביום 3.8.97, בהיותו בנסיעה לא שמר הנאשם מרחק כנדרש ופגע במכונית שלפניו וגרם נזק למכונית הרשות בסך של 11,000 ש"ח ולהשבתתה מעבודה למשך 4 ימים.

3. בפס"ד מנומק מיום 3.8.99 הרשיע ביה"ד את הנאשם בהפרת משמעת, בהתרשלות בביצוע תפקידו ובהתנהגות שאינה הולמת עובד רשות הדואר - עבירות בניגוד לסעיפים 17(1), 2(2) ו-3(3) לחוק שירות המדינה (משמעת) תשכ"ג-1963. כמו כן הרשיע אותו ביה"ד את הפרת כללי התעבורה והבטיחות ובהתנהגות שאינה הולמת נהג ברשות הדואר, עבירות בניגוד לסעיפים 17(2) ו-3(3) לחוק שירות המדינה (משמעת) תשכ"ג-1963.

4. בטיעוניו לעונש הציע התובע להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת של: הורדה בדרגה אחת, נזיפה והפקעת משכורת חודשית ב-6- תשלומים. לחיזוק טיעוניו הוא הפנה אותנו לפסקי הדין נט/14, נז/25, נא/18.
5. נציג המשרד הצטרף לעמדת התביעה בעניין העונש אך בנוסף לכך ביקש גם שנפעיל את סמכותנו לפי ס' 35 לחוק המשמעת ונורה לנאשם להחזיר למעבידתו - רשות הדואר - את מה שהשיג ע"י מעשיו נשוא התובענה. החלטנו לדחות את בקשתו של נציג המשרד משום שאנו סבורים שסעיף 35 מתייחס למקרים בהם היתה לנאשם טובת הנאה ממעשיו נשוא התובענה, מה שלא נטען כלל במקרה שלפנינו.
6. הסניגור מצידו הביא טיעונים לקולה וציין בפני ביה"ד כי מדובר בעובד טוב וחרוץ שהסתבך בעניין שלא מרצונו.
7. אין ספק שהנאשם נקלע למצב קשה בו היה עליו להחליט אם להישמע להוראות הממונה המינהלי מדואר ת"א שהורה לו שלא לקחת את הכסף, או לפעול עפ"י הוראות מנהל בית הדואר והגזבר בראש"צ עימם עבד יום יום, לאורך שנים. משהחליט להתעלם מהוראת הממונה מתל אביב ולפעול על פי הוראות מנהל הדואר בראשון לציון שגה והורשע.
8. מהעדויות ששמענו במהלך הדיון למדנו לדעת כי גם נהגים אחרים באזור ראשון לציון נהגו לעיתים להעביר כספים, בסכומים גבוהים, שלא על פי הכללים. טוב תעשה רשות הדואר אם תבחן מחדש את נוהלי העברת הכספים במכוניותיה ותביאם חדשות לבקרים לידיעת הנהגים. ראוי כמובן גם למנוע מצב של מתן הוראות סותרות לעובדים.
9. בבואנו לשקול את אמצעי המשמעת שיש להטיל על הנאשם אין אנו יכולים להתעלם מתרומתם של מנהל סניף הדואר בראשון לציון והגזבר שם להשתלשלות העניינים שהביאה בסופו של דבר לאובדן הכסף. כפי שהבהרנו בפסה"ד הנאשם לא הוביל את הכסף בהתנדבות, הוא נדרש - נלחץ לעשות זאת ע"י המנהל והגזבר, גם כשהדבר לא תאם את ההוראות שבנוהל. יחד עם זאת אין בכך כדי להמעיט מרשלנותו ומאחריותו של הנאשם לעצם אובדנו של הכסף.
10. בנסיבות אלה ולאחר שלקחנו בחשבון את הנ"ל ואת כל מה שנטען בפנינו ע"י הצדדים לתיק החלטנו להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים: נזיפה. הפקעת 3/4 משכורת חודשית ב-6- תשלומים שווים ורצופים. הקפאת דרגה למשך 4- חודשים ממתן גזה"ד.

סא/5 מרכז תקציבים במשרד הבריאות - הצבעה לגוף בוחר בבחירות למועמדים לכנסת

בפני: עו"ד ניצה אדן-ביוביץ - מ"מ אב בית הדין
 עו"ד מנחם אהלי
 גב' רות בר-יוסף
 - יו"ר
 - חבר
 - חברה

התובע: עו"ד יהודה מזרחי

הנאשם:

נפסק: הנאשם, מרכז תקציבים במשרד הבריאות, הצביע לגוף בוחר בבחירות לכנסת. בית הדין הרשיעו נוכח הודאתו והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים:

- א. נזיפה.
- ב. הפקעת סך של 500 ש"ח ממשכורתו של הנאשם בשני תשלומים שווים רצופים.

נימוקים: בית הדין רואה אמנם בחומרה תופעה זו החוזרת על עצמה, שעובדי מדינה השתתפו בהצבעה לגוף בוחר. אך בית הדין התחשב במיוחד בעובדה, שהנאשם התייעץ בסמכות משפטית לפני ההצבעה וכן מכנות הסבריו של הנאשם באשר לביצוע העבירה ושוכנע, שהנאשם לא יחזור עוד על עבירה זו.

גזר-דין

1. הנאשם, מועסק במשרד הבריאות בתפקיד מרכז תקציבים, בדרגה 40 מח"ר.
2. הנאשם הועמד לדין משמעתי לאחר שביום 8.2.1999, בהיותו חבר במרכז הליכוד, הצביע בבחירות למועמדים לכנסת ה-15 במרכז הליכוד.
3. בית הדין הרשיע את הנאשם על פי הודאתו בהפרת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959, והתיקון לחוק זה משנת תש"ן - 1990, ובהפרת הודעת נש"ם נט/13 (מיום 17.1.1999). עבירות לפי סעיפים 17(1), (2) ו- (3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.
4. התובע המלומד ביקש מבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:
 - (א) נזיפה.
 - (ב) הפקעת מחצית משכורת קובעת אחת בשישה תשלומים.
 - (ג) הורדה בדרגה אחת לשישה חודשים.

כתימוכין לטיעוניו הגיש התובע המלומד פסקי דין של בית הדין: בד"מ 60/99, בד"מ 25/99 ובד"מ 64/99.

בתקדימים אלו הטיל בית הדין את אמצעי המשמעת של נזיפה והפקעת מחצית משכורת.

עוד הדגיש התובע המלומד, כי למרות האזהרות של נציבות שירות המדינה אל עובדי המדינה בכלי התקשורת, הנאשם הפר את הוראות החוק ועל כן ראוי הוא לאמצעי המשמעת אותם מבקשת התביעה.

5. נציג המשרד ציין, שהנאשם עובד חרוץ ומסור והמשרד רואה במעשה שעשה הנאשם מעידה חד-פעמית.

נציג המשרד ביקש מבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- (א) נזיפה.
- (ב) הפקעת מחצית משכורת קובעת ב-10% תשלומים שווים.

זאת בתחשב בדרגתו הנמוכה של הנאשם.

6. הנאשם הביע צער על מעשיו. לטענתו הוא לא ידע שההצבעה במרכז המפלגה אסורה, הודעת נש"מ האמורה לא הגיעה לידו.

הנאשם הסביר כי, ביום הבחירות הוא נועץ עם שר המשפטים דאז, מר צחי הנגבי בעניין וקיבל ממנו חוות דעת, כי הדבר מותר לו ועל סמך זאת הצביע בבחירות האמורות.

הנאשם הדגיש, שאין הוא פעיל מפלגתי ובדעתו להתפטר מחברות במרכז המפלגה.

7. גם בית דין זה רואה בחומרה את התופעה, שעובדי מדינה התעלמו מהוראות החוק ומאזהרות חוזרות של נציב שירות המדינה, שהושמעו בכל אמצעי התקשורת לפני הבחירות במרכזי המפלגות, והצביעו בבחירות ל"גוף בוחר".

ברם, במקרה דנן, בית הדין התרשם מכנות דבריו של הנאשם, מהסבריו לביצוע העבירה ושוכנע שהנאשם לא יחזור עליה.

במיוחד התחשב בית הדין בעובדה שהנאשם נועץ בסמכות משפטית (עובדה שלא הוזמה על ידי התובע) ולא היתה לו סיבה לפקפק בנכונות הדברים.

בנסיבות אלה ולאחר שלקחנו בחשבון את טיעוני התביעה, החליט בית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

- (א) נזיפה.
- (ב) הפקעת סך 500. - ש"ח ממשכורתו של הנאשם בשני תשלומים שווים ורצופים.

סא/6 מורה בבית ספר - תקיפת תלמיד

בפני: עו"ד שלמה גוברמן
גב' סינדי גולדברג - כהן
מר אליעזר וינוגרד
- יו"ר
- חברה
- חבר

התובע: עו"ד יוסי גוילי

הנאשם:

נפסק: הנאשם הועמד לדין פלילי בבית משפט השלום בבאר שבע (ת.פ. 2306/97) על תקיפת תלמיד, שנזקק לטיפול רפואי בגין המעשה. בית המשפט לא הרשיע את הנאשם והטיל עליו עבודות שירות לתועלת הציבור בהיקף של 300 שעות. הנאשם הועמד לדין משמעתי בעקבות ההליך הפלילי. בית הדין הרשיעו והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים:

1. נזיפה חמורה.
2. הפקעת מחצית משכורת קובעת ב - 6 תשלומים רצופים ושווים.

נימוקים: בית הדין הביע שאט נפש ממעשי הנאשם, אך לא נקט באמצעי של פטורי הנאשם. שכן, עבר זמן רב מעת ביצוע העבירה בגלל מצבו הכספי הדחוק של הנאשם, עברו הנקי ונוכח העמדה המקילה, שנקט בית משפט השלום.

גזר-דין

הרשענו היום את הנאשם, בעבירה של התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה ושאינה הולמת עובד הוראה, בכך שהיכה תלמיד בן 10 מכות שהצריכו מתן טיפול רפואי.

- ב"כ התביעה, עו"ד יוסי גוילי, הציע שנטיל על הנאשם את העונשים הבאים:
1. נזיפה.
 2. הפקעת מחצית משכורת קובעת.
 3. הורדה בדרגה למשך שנה.

בנמקו את הצעתו זו עמד עו"ד גוילי על הצורך להתמודד כראוי מול הגל הגואה של אלימות של עובדי הוראה. ושלפיכך, מן הראוי להחמיר בעונשם של מורים מכים.

הנאשם, שלא היה מיוצג בפנינו ע"י עורך דין, ציין את מצבו הכספי הדחוק ביותר, שכן הוא המפרנס היחידי לא רק של משפחתו, כי אם גם זו של אחיו החולה. בנוסף על כך, הוא לומד לתואר השני באוניברסיטה, ופגיעה בשכרו תהווה עונש בלתי נסבל שימנע ממנו וממשפחתו לקיים אורח חיים סביר.

התפקיד המרכזי לענישה בשל התנהגות פלילית אינה מוטלת על בית דין זה, כי אם על בית המשפט הרגיל שהוסמך לכך. במקרה שלפנינו, החליט בית המשפט בבאר שבע שלא למצות את הדין עם הנאשם, ואף ששקל להטיל על הנאשם עונש מאסר, החליט להקל בעונשו של הנאשם בכך, שלא זו בלבד שנמנע מלהרשיע את הנאשם, כדי שלא לפגוע בפרנסתו, אלא דחה את הצעת התביעה להגדיל את היקף העבודות לתועלת הציבור שעליו המליץ שירות המבחן. אם דרושה החמרה במדיניות הענישה בשל תקיפת תלמידים בידי מורים, הרי שהיא צריכה לבוא לידי ביטוי בפסיקת בתי המשפט העוסקים בפלילים.

יחד עם זאת, ברצוננו להביע את שאט הנפש שלנו ממעשי הנאשם, ואם אנו לא נוקטים הפעם באמצעי של פיטורי הנאשם, הרי זה מן הטעמים הבאים :

א. הזמן הרב שחלף מעת ביצוע העבירה - אוקטובר 1995 - המחייב התחשבות והקלה בעונש.

ב. מצבו הכספי הדחוק של הנאשם.

ג. העמדה המקילה שנקט בית משפט השלום בבאר שבע.

ד. עברו הנקי של הנאשם.

אשר על כן, אנו מחליטים על אמצעי המשמעת הבאים :

1. נזיפה חמורה.

2. הפקעת מחצית ממשכורתו הקובעת ב- 6 תשלומים רצופים ושווים.

ברצוננו להדגיש שלהבא לא נירתע מפיטורי מורה שירים יד על תלמיד, ועובדה זו חייבת להיות מודעת לכלל ציבור המורים.
על המורים לשמש דוגמה לחברה בישראל ואלימות של מורים תיתקל ביד קשה של בית דין זה אשר יצטרך להעדיף את האינטרס של הגנה על ציבור התלמידים על פני מצוקות אישיות של מורים מכים.

לנאשם שלפנינו ייאמר: גור לך מהרמת יד על תלמיד, שכן להבא לא תזכה לשום התחשבות בבית דין זה.

אנו מצפים מן הנאשם שישמש מופת לעמיתיו בבית הספר בלקיה, שכן מידת הרחמים של בית דין זה מוצתה.

סא/7 מורה בבית הספר - הכשלת עובד ציבור במילוי תפקידו.

בפני: עו"ד שמשון פרנקל
מר חוסני אבו דאהש
מר יהושוע ליסקר
- יו"ר
- חבר
- חבר

התובע: עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד רונן בנדל

נפסק: הנאשם מורה, הכשיל מעקל מטעם בית המשפט ומנע משלוחי בית המשפט לבצע עיקול בביתו. הנאשם הועמד לדין פלילי בבית משפט השלום בעכו (ת.פ. 5402/96). בית המשפט לא הרשיע את הנאשם והטיל עליו עבודות שירות לתועלת הציבור לתקופה של שנה בהיקף של 100 שעות. בעקבות ההליך הפלילי הנאשם הועמד לדין משמעת. בית הדין החליט לבטל את התובענה משום שמצא כי, אין קשר וזיקה כלשהי בין העבירה שנעברה לבין עבודתו של הנאשם כמורה.

גזר-דין

1. נגד הנאשם, הוגשה תובענה המאשימה אותו, על פי פסק דין של בית המשפט, שהכשיל מעקל מטעם בית המשפט ומנע משליחי בית המשפט לבצע עקול מביתו. בית המשפט לא הרשיעו, ורק הטיל עליו שירות לתועלת הציבור לשנה בהיקף של 100 שעות בעבודות בפיקוח שירות המבחן. טוען הסניגור המלומד טענה מקדמית שמאחר שהמעשה המיוחס לנאשם לא נעשה במסגרת עבודתו בבית הספר (הנאשם הוא מורה) אין כלל מקום בגינו להעמידו לדין בפני בית הדין למשמעת של עובדי מדינה ועובדי הוראה. כנגד טענה זו אומר התובע המלומד שסעיף 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, וסעיף 4(1) להודעה על השינויים בהחלת החוק על עובדי הוראה, מחילים על המקרה את השיפוט המשמעת, שלא כמו הוא משווה סעיף 17(4) שחל רק "במילוי תפקידו". התובע המלומד הציג מספר גדול פסקי דין להשוואה, שנדון בהם להלן.

גם הסניגור המלומד הציג פסק דין אחד, בד"מ 101/97, שם החליט בית הדין שהיות שהמעשה נשוא התובענה נעשה מחוץ לכתלי בית הספר, ולא במסגרת עבודתו של הנאשם כמורה, וללא קשר כשלהו לעבודתו, והתביעה גם אינה טוענת כך, החליט בית הדין לזכות את הנאשם גם מהסיבה שהמקרה היה קל ערך שהנאשם כבר נתן את הדין עליו בפלילים.

2. טענתו המקדמית של הסניגור המלומד מעלה שאלה משפטית נכבדה וקשה, שהיא מהי בכלל עבירת משמעת שאפשר להעמיד עליה לדין בפני פורום זה. מעיון בסעיף 17 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 (להלן - החוק) נמצא -

(א) שסעיף-קטן (5) הינו ספיציפי למקרה מסויים ולכן אינו קשור לשאלתנו;

(ב) ס"ק (2) ו-(4) קשורים - ללא ספק - במישרין למילוי התפקיד, כלומר על פיהם ניתן להביא לדין רק מעשים שנעשו תוך מילוי התפקיד ובקשר ישיר איתו;

(ג) ס"ק (6) "הורשע בעבירה שיש עמה קלון", על פיו ניתן לדון רק במי שהורשע בבית המשפט, להבדיל ממי שבית המשפט לא הרשיעו אלא

הטיל עליו פיקוח קצין מבחן וכדומה, וכן שנשוא ההרשעה יש עמו קלון, שעל כך יש פסיקה רבה;

(ד) ס"ק (3) "התנהג התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד המדינה" וכן "התנהג התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו או בשמו הטוב של שירות המדינה" - לגבי אלה ניתן לשאול איפה ומתי נעשה המעשה, האם בעת מילוי תפקידו או בקשר איתו, או במסגרת מקום העבודה, או שס"ק זה "פתוח" להעמדה לדין על כל מעשה, בכל מקום ובכל עת?

(ה) לגבי ס"ק (1) - ראה להלן, סעיף 5.

3. (א) מעיון בפסקי הדין שהציג בפנינו התובע המלומד מצאנו שב- נא/20, נא/24, נז/26, נט/21, נט/45, ו- נט/49 הרשיעו ההרכבים שדנו בהם את הנאשם, בכל אחד מאלה, לפי סעיף 17(3), ושאלתנו הנ"ל לא עלתה כלל. האם די בכך כדי לקבוע את ההלכה לגבי 17(3)?

(ב) ב- נז/24, גנבה מורה מארנקה של מורה אחרת, ויש להניח שזה קרה במקום העבודה במשותף לשתייהן, וגם נאשמת זו הורשעה לפי סעיף 17(3). גם ב- נז/25, המדובר בענין דומה ובהרשעה דומה. ב- נט/44, הנאשם בשל כך שהוא עצמו לא קיים הוראת חוק שבביצועו הוא מועסק בשירות המדינה והורשע על ידי בית הדין שדן אותו לפי 17(2) ו- 17(3).

(ג) ב- נז/10, הורשע מדריך בבית הספר בביצוע מעשים מגונים בקטינה, שאינה תלמידת בית הספר, ולאחר ההרשעה בבית המשפט הרשיע אותו בית הדין לפי סעיף 17(6), ולפי סעיף זה אמנם אפשר להעמיד לדין - אם התנאים מתקיימים, ראה 2(ג) לעיל - ללא קשר למקום ביצוע העבירה וזמן הביצוע.

4. ממה שהבאנו ואמרנו בסעיף הקודם נראה שבית דין זה, על הרכביו השונים, היה בדיעה שעל פי ס"ק (3) ניתן לשפוט גם מעשים שלא קשורים בתפקיד ובעבודה, לא מבחינת המקום ולא מבחינת הזמן. בתמציות פסקי-דין אלה שהוגשו לבית הדין, לא צויין, וכנראה שלא נטענו טענות מיקדמיות דוגמת הטענה המיקדמית דנן, והאם יש בכך כדי לקבוע הלכה? לכאורה, לפי הגישה המקובלת על בית דין זה, אפשר להביא עובד מדינה או עובד הוראה לדין לפי ס"ק 17(3) על כל מעשה, גם אם סעיף 17(6) לא חל לגביו.

5. באשר לס"ק 17(1) קבע כבוד השופט (כתוארו אז) שמגר, בעש"מ 3/75, פסקי דין ל' (1) עמ' 231, בעמ' 325 - ג' "אין חולקין כי אין המעשה המתואר באישום הנוסף (בהמשך - הח"מ) בגדר עבירה על הסעיפים 17(2), 17(3) או 17(4)". המעשה המתואר - כאמור - הוא שהנאשם פנה אל הגב' סובול - המתלוננת - בחנותה, ודרש ממנה, תוך איומים, לחזור בה מדבריה נגדו, בהם ייחסה לו שלאחר שהתלוננה שפקיד דואר באשנב אחר לא נתן לה את מלוא העודף, אמר לה הנאשם כי אותו פקיד גנב את הכסף.
6. כב' השופט, אשר - כאמור - קובע שהמעשה הזה של הנאשם אינו בגדר עבירה לפי 17(2), 17(3) ו- 17(4), בוחן וקובע שהוא עבירה לפי 17(1) שעיקרו "פגיעה במשמעת שירות המדינה". אומר כבוד השופט (עמ' 236 - ו') "כי פגיעה בפעולתו התקינה של בית הדין למשמעת על ידי הפעלת אמצעי לחץ או אמצעי שכנוע פסולים על עדים כדי שישנו עדותם או כדי שלא יופיע להעיד בפני בית הדין, גם היא מהווה פגיעה במשמעת שירות המדינה".
7. ועוד אומר כבוד השופט, כללית, שלא לענין הנדון גופו (בעמ' 236 - ה') "... לא כל עבירה פלילית של עובד מדינה היא פגיעה במשמעת: אופן הזיקה לפעולתה של המסגרת הארגונית הכללית ושל כליה ומידתה, הם הקובעים לענין זה, וכל מעשה או מחדל ייבדק וייבחן לאור נסיבותיו..... או שמא יש בו גם מיסודותיה של אחת או יותר מעבירות המשמעת שנמנו בסעיף 17". וכן (בעמ' 235 - ה' - ו') "... המשמעת היא בעיקרה והקובעת סדרה ובכלל זה חובותיהם וסמכויותיהם של המשרתים בה, בזיקתם זה לזה ובזיקתם למסגרתה עצמה" (ההדגשים בסעיף זה אינם במקור).
8. מהדברים שהבאנו בסעיף 7, לאמור -
 (א) שעניינו המשמעת מחייבים שיהיו בזיקתם זה לזה ובזיקתם למסגרת -
 (ב) שלא כל עבירה פלילית של עובד מדינה היא פגיעה במשמעת -
 (ג) שיש לבדוק את הזיקה של מעשה העבירה לפעולתה של המסגרת הארגונית הכללית -
 (ד) שיש לבדוק אם יש במעשה מיסודותיה של אחת או יותר מעבירות המשמעת שנמנו בסעיף 17 -
- נראה לנו שמ- (א) עד (ג) התשובה לשאלתנו תהיה בשלילה, שהמעשה שעליו עומד הנאשם דנן לדין אינו מהווה עבירת משמעת, אבל מ- (ד) נראה ש "חזרה קושיא לדוכתא" שכן הרכבים שונים של בית דין זה החליטו ש- 17(3) הוא רחב וכולל מעשים שאין להם קשר לתפקיד ולעבודה, מסוג שהנאשם עומד עליו לדין, ולמעשה אומר כבוד השופט שמגר שבית הדין הוא הקובע - "וכל מעשה או מחדל ייבדק וייבחן לאור נסיבותיו".
9. במקום אחר אומר כבוד השופט שמגר (על"ע 17/79 פסקי-דין ל"ד (3)) עמ' 657, בעמ' 660 - ו') "חששו של בית הדין הארצי מפני התגבשות נורמות.... אשר בהן יש כאילו להגדיר התנהגות פלונית לראשונה כפסולה, מבלי שהגדרה ברורה של הענין היתה קיימת בשעת המעשה... מתלווה לעולם לכל עבירה אשר הגדרתה בנויה מיסודות כוללניים ומופשטים... ואשר בה מושאר תרגומה... לשיקול דעתה של הערכאה השפטית הדנה בענין. סעיפים כוללניים (אומניבוס קלאוזס)... יש בהם מידה מסוימת משום חקיקה - פרטר לגם. אך ככל שהדבר נוגע לקביעת כללי המותר והאסור במערכות מקצועיות או ארגוניות הפועלות על פי נורמות אתיות מיוחדות, לא ניתן לפעול בדרך יעילה בלעדיהם..."

10. הדברים האלה, שנאמרו לענין חוק ותקנות אחרים, נראים לבית הדין נכונים ומתאימים לסעיף 17, למעשה רק ל- 17 (3), שכן לגבי סעיפי- המשנה האחרים של סעיף 17 - שדנו בהם לעיל - סעיפים קטנים (1), (2), ו- (4) הגם שהם כוללניים, כלשונו של כבוד השופט, הרי שמבחינת הדיון הזה אין הם מקיפים אירועים שמחוץ לעבודה ובלי קשר איתה, מקום העבודה והחברים לעבודה.
11. את 17(3) אפשר להחיל על המקרה דנן בעקבות מה שעשו ההרכבים השונים שאת פסקי- דינם הציג התובע המלומד, בניגוד לפסק-הדין היחיד שהציג לפנינו הסניגור המלומד, ובאותה מידה יכול בית דין זה להחליט שלא להחילו (ראה סעיף 2(ד) וסעיף 8(ד) לעיל), שכן אם עבירה זו היא גם עבירת משמעת, הרי שכל עבירה שעובר עובד מדינה או עובד הוראה תהיה - בהכרח - עבירת משמעת, וכבר נאמר על ידי כבוד השופט שמגר (סעיף 7, הרישא) שלא כל עבירה פלילית של עובד מדינה היא פגיעה במשמעת, ועוד אומר הוא שם שיש לבחון ולבדוק את הענין במה שנוגע לאופן הזיקה לפעולתה של המסגרת הארגונית הכללית ושל כליה ומידתה, וכי כל מעשה או מחדל ייבדק וייבחן לאור נסיבותיו.
12. נסיבותיו של המקרה נשוא תובענה זו, כמפורט בסעיף 1 לעיל אין להן - אכן - קשר וזיקה כלשהי לעבודתו של הנאשם כמורה, והוא גם כבר נתן עליו את הדין בפלילים. לא היינו נאחזים בסיבה זו כסיבה בלעדית, אבל לאור מה שאמרנו לעיל, בהביאנו את דעתו של כבוד השופט שמגר, נראה לבית הדין שהעמדה לדין בגין המעשה נשוא התובענה דנן אכן מרחיק לכת, ותוך כדי חזרה על המובא לעיל (סעיף 7) שיש לבחון לאור נסיבותיו של המקרה את היותו ראוי לדיון משמעתי לאור "הזיקה לפעולתה של המסגרת הארגונית הכללית ושל כליה ומידתה", אין - אכן - מקום לדון את הנאשם דנן לפי המעשה שבגינו הוגש כתב התובענה וגם לא לפי סעיף 17(6) - שכן הוא לא הורשע ובית הדין מחליט לפי תקנה 22, לבטל את התובענה.

סא/8 דוור ברשות הדואר - מעשים מגונים בנסיבות אינוס וניסיון לבצע מעשים מגונים

בפני: עו"ד ניצה אדן ביוביץ - מ"מ אב בית הדין - יו"ר
מר אסף מנצורי - חבר
מר שמעון יאיר - חבר

התובע: עו"ד יוסי גוילי

הנאשם:

נפסק: הנאשם דוור ברשות הדואר, הועמד לדין משמעת, לאחר שהורשע בבימ"ש השלום בתל-אביב יפו (בת.פ. 1008/98), בעבירות של מעשים מגונים בנסיבות אינוס וכן בעבירות ניסיון לבצע מעשים מגונים. בית הדין הרשיעו, תוך שהביע את סלידתו מהמעשים המכוערים אותם ביצע הנאשם, תוך ניצול עבודתו כדוור וקבע שיש להרחיק את הנאשם מקרב עובדי המדינה ולטהר את השורות. בית הדין הטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים:

1. פיטוריו לאלתר בתשלום 50% פצויי פיטורים, שיועברו ישירות לאשת הנאשם.

2. פסילה לצמיתות משירות המדינה ומשירות ברשות הדואר.

נימוקים: הנאשם הורשע בעבירות חמורות שיש עימן קלון. בעקבות קביעתו של בית משפט השלום כי, קשה לקבל את הגישה שלא נשקפת סכנה ממשית שהנאשם יחזור ויבצע מעשים דומים, החליט בית הדין להרחיקו משירות המדינה.

גזר-הדין

1. בית הדין הרשיע את הנאשם, לפי סעיף 61 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963, לאחר שהורשע בבית משפט השלום בירושלים (ת"פ 1008/98 - ז), בעבירות של מעשים מגונים בנסיבות אינוס וניסיון לבצע מעשים מגונים, על פי סעיפים 348(א) ו- 345(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

בית המשפט הטיל על הנאשם 24 חודשי מאסר, מתוכם 9 חודשים לריצוי בפועל והיתר על תנאי, שלא יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו עבירות מין, כהגדרתה בסימן ה' לפרק י' לחוק העונשין, התשל"ז - 1977.

2. התובע המלומד, בטיעונו לאמצעי הענישה הדגיש את חומרת המעשים בעיקר בשל הנסיבות המחמירות, שבהן ביצע הנאשם את המעשים המגונים. הנאשם כאמור ביצע את המעשים המגונים בילדות קטנות כאשר הפגיעה הנפשית, שמותירים המעשים בהן קשה ביותר, והכל במסגרת העבודה, בעוד הנאשם מנצל לרעה את תפקידו כדוור ואת האימון שנתנו בו הקטינות.

בנוסף, מדובר בשבעה מקרים שונים שלהערכת התביעה כנראה זהו דפוס התנהגות בעייתי החוזר על עצמו ומשקף בעיה חמורה הקיימת אצל הנאשם. הנאשם אינו ראוי לאימון רשות הדואר ולא לאימון הציבור אשר אותו מבקשת רשות הדואר לייצג נאמנה.

עוד הפנה התובע המלומד את בית הדין לעש"מ 356/96, פלוני נ' נציבות שירות המדינה, לדברי השופט זמיר על התכלית העיקרית של אמצעי המשמעת וכן לפסקי דין נד/1 ו- נז/17 בהם נדונו נאשמים על עבירות דומות.

לאור זאת ביקשה התביעה מבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

- 1) פיטורים לאלתר ללא פיצויי פיטורים.
 - 2) פסילה לצמיתות משירות המדינה ומרשות הדואר.
3. נציג המשרד הצטרף לעמדת התביעה לעניין אמצעי הענישה הראויים.
4. הנאשם הביע חרטה בפניו וביקש מבית הדין שיתחשב במצבו הכלכלי הקשה, בהכנסתו הנמוכה ובבני משפחתו התלויים על צווארו.
- עוד ביקש הנאשם, שתיבדק האפשרות להעסיקו ברשות הדואר במיון דואר או בתפקיד אחר.
5. בבואנו לשקול את אמצעי המשמעת ההולמים את מעשיו של הנאשם, אנו מונחים בעקרונות שקבע בית המשפט העליון. לאמור, התכלית העיקרית של אמצעי המשמעת היא התדמית הראוייה והתפקוד הראוי של השירות הציבורי.
- וכך אמר בית המשפט העליון (ע"א 412/90, אליהו נ' שר הבריאות, פד"י מד(4) 422, 427): "הדין המשמעותי, הנערך לפי חוקים שונים בעקבות הרשעה בפלילים, עניינו בהסקת המסקנה, מה ההשלכה, אם בכלל, אשר יש להרשעה על עיסוקו של הנידון ועל תפקודו המקצועי... הדין המשמעותי בעקבות הרשעה בפלילים בא איפוא למנוע סתירה בין הנדרש מאיש המקצוע להלכה לבין התנהגותו למעשה... אמות המדינה בדבר ההולם ובדבר האמצעי הנדרש בעקבות מעשה בלתי הולם נקבעות במדיה רבה על ידי המוסדות המקצועיות עצמן, וזאת, כמובן, באותו היקף שהותווה בחוק ועל ידי המוסדות שהוסמכו לכך בדין".
- וכך גם חזר בית המשפט העליון בעש"מ 356/96, פלוני נ' נציבות שירות המדינה, שהגיש לפנינו התובע המלומד.
- בית הדין לא יכול שלא להביע את סלידתו מהמעשים המכוערים אותם ביצע הנאשם, תוך ניצול עבודתו כדור.
- זאת ועוד, בית משפט השלום קבע, כי קשה לקבל את הגישה כי לא נשקפת סכנה ממשית שהנאשם יחזור ויבצע מעשים דומים. מכל אלה ולאחר שהרשענו את הנאשם בעבירות שיש עימן קלון ובהתנהגות שאינה הולמת עובד מדינה, די לנו, כדי לקבוע שיש להרחיק את הנאשם מקרב עובדי המדינה ולטהר את השורות.

עם זאת, נוטה בית הדין לעשות חסד עם בני משפחת הנאשם שסבלו וסובלים, וחרפתם רבה, ואינו חפץ לפגוע גם כלכלית בהם.

לפיכך, החליט בית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

- (1) פיטורים לאלתר בתשלום 50% פיצויי פיטורים, שיועברו ישירות לאשת הנאשם.
- (2) פסילה לצמיתות משירות המדינה ומשירות ברשות הדואר.

ניתן ביום 14/10/99

בד"מ 230/99

- סא/9 פקח ביחידת פיצו"ח, במשרד החקלאות - הצבעה בגוף בוחר בבחירות למועמדים לכנסת
- בפני : עו"ד ניצה אדן-ביוביץ - מ"מ אב בית הדין
מר אסף מנצורי
גב' רות בר יוסף
- יו"ר
- חבר
- חברה
- התובע : עו"ד מרב שמעוני
- הנאשם :
- נפסק : הנאשם, פקח ביחידת פיצו"ח במשרד החקלאות, הצביע בגוף בוחר, בבחירות למועמדים לכנסת. בית הדין הרשיעו והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים :
א. נזיפה.
ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת אחת.
- נימוקים : בית הדין קבע, כי הוא רואה בחומרה תופעה זו, שבה עובדי מדינה התעלמו מהוראות החוק ומאזהרות חוזרות של נציב שירות המדינה, שהושמעו בכל אמצעי התקשורת. בית הדין החליט למצות את הדין עם הנאשם שעבר על החוק במצח נחושה, אך התחשב במצבו הכלכלי הקשה של הנאשם ולעובדת פיטוריו משירות המדינה.
- גזר - דין**
1. הנאשם, מועסק במשרד החקלאות בתפקיד פקח ביחידת פיצו"ח, בדרגה 17 בדירוג המינהלי.
 2. הנאשם הועמד לדין לאחר שביום 8.2.99, בהיותו חבר מרכז הליכוד, הצביע בבחירות למועמדים לכנסת ה-15 במרכז הליכוד.
 3. בית הדין הרשיע את הנאשם על פי הודאתו בהפרת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959 והתיקון לחוק זה משנת התש"ן - 1990, ובהפרת הודעת נש"מ נט/13 (מיום 17.1.1999).
עבירות לפי סעיפים 17(1), (2) ו-3 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.
 4. התובעת המלומדת ביקשה מבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים : א. נזיפה.
ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת אחת.

כתימוכין לטיעוניה, הגישה התובעת המלומדת שני פסקי דין (בד"מ 106/99 - ניסים אלפסי ו- בד"מ 60/99 - דוד לוק), באלה הטיל בית הדין על הנאשמים אמצעי משמעת של נזיפה והפקעת מחצית משכורת.

עוד הדגישה התובעת המלומדת, כי למרות הודעות נציב שירות המדינה בכלי התקשורת, שההשתתפות בבחירות הינה אסורה, בחר הנאשם להצביע, מתוך תקווה, על פי הודעתו במשטרה שרשימות העובדים לא יועברו לנציבות שירות המדינה. על כן, לא יתכן שבמקרה שכזה בו עובד מצפצף על הוראות החוק הוא ייצא בעונש קל.

5. נציג המשרד הצטרף לעמדת התביעה, לגבי אמצעי המשמעת, שיש להטיל על הנאשם והודיע לבית הדין, שעקב צימצומים במשרד, חוזה העסקתו של הנאשם לא יחודש בתחילת השנה הקרובה.

6. הנאשם חזר בפנינו על מה שאמר בהודעתו במשטרה, וציין שידע שההשתתפות בהצבעה אסורה אך עשה זאת מתוך מחאה, כדי שכל המפלגות יגישו את רשימות עובדי המדינה שהצביעו בבחירות, לנציבות שירות המדינה.

הנאשם ביקש מבית הדין להתחשב במצבו הכלכלי הקשה, בכך שדרגתו מעוכבת זה כשמונה חודשים ואת העובדה שבגילו הוא יתקשה מאוד למצוא מקום עבודה לאחר פיטוריו משירות המדינה.

7. דיני המשמעת באים להבטיח את "טוהר השירות והשורות" והם כרוכים בסנקציה. (בג"צ 13/57 צימוקין נ. בית הדין המשמעתי לעובדי המדינה, פד"י י"א 856, 861). סנקציה אשר בעיקרה, היא נועדה לקיים פעילות תקינה של המינהל הציבורי. "תפקוד תקין זה הוא שיביא ליחס ראוי של הציבור כלפי השירות הציבורי; הוא שיבטיח את האמון "השלטונות והציבור" בעובדי הציבור. אכן, דיני המשמעת באו להבטיח את תדמיתו של השירות הציבורי ואת אמון הציבור בו". (בג"צ 7074/93 מאיר סויסה דינים עליון כרך לט 918 עמ' 19).

בבואנו לגזור את דינו של הנאשם, עלינו לבחון מהם אמצעי המשמעת להם ראוי הנאשם. בית הדין, בהרשיעו את הנאשם בעבירות המיוחסות לו בכתב התובענה, קבע איפוא, שהנאשם התנהג התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה ופגע בתדמיתו של שירות המדינה.

בית דין זה בשורה ארוכה של פסקי דין הדנים בנושא כתב התובענה, קבע, שהוא רואה בחומרה את התופעה, שעובדי מדינה התעלמו מהוראות החוק ומאזהרות חוזרות של נציב שירות המדינה, שהושמעו בכל אמצעי התקשורת לפני הבחירות במרכזי המפלגות והצביעו בבחירות "לגוף בוחר", כמשמעותו בחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט - 1959. (ראה לדוגמא: בד"מ 52/99, בד"מ 104/99, בד"מ 88/99).

על פי הוראות החוק, אסור על עובד מדינה, שדרגתו היא אחת מארבע הדרגות העליונות בכל סולם דירוג, להיות חבר ב"גוף בוחר", כאשר זה מוגדר כגוף, שתפקידו או אחד מתפקידיו הוא לבחור, בין השאר, מועמדים לכנסת או לכהונת ראש הממשלה או שר בממשלה. שאר עובדי המדינה והנאשם בכללם, רשאים להיות חברים ב"גוף בוחר" אך אסור להם להשתתף בבחירות הנערכות לתפקידים הנ"ל.

ומכאן נעבור אל התבטאויותיו של הנאשם. לשאלת החוקר: "האם היה ידוע לך כי לא היית מורשה למעשה להצביע בבחירות בפנימיות של מרכז הליכוד ב-8.2.99?" עונה הנאשם: "כן. נודע לי מספר ימים קודם לפני הבחירות ולא היה בכוונתי לבחור, אבל ביום הבחירות הסתובבו שמועות שלא יועברו רשימות הבוחרים לנציבות כיוון ששאר המפלגות לא העבירו את הרשימות שלהם. ושוכנעתי וניגשתי והצבעתי. ניתן להוכיח כי אני הצבעתי כיוון שחתמתי על טופס ההצבעה." (ת/1 עמ' 1 שורות 11-16).

וכן, בפנינו חזר הנאשם ואמר: "מה שתיארה התובעת, שגם בחקירה הודיתי ואמרתי שזה בא מתוך מחאה, זה כיוון שגם בכלי התקשורת הופיעו בכתבה שמפלגות מסוימות לא התכוונו להגיש את הרשימות. שוכנעתי וניגשתי להצבעה. ידעתי שזה אסור וזה היה צעד של מחאה. אני מקווה, שבאמת כל המפלגות יגישו את הרשימות." (עמ' 2 לפרוטוקול שורות 30 - 33).

בנסיבות אלה, שבו הנאשם במצח נחושה עבר על חוק ובידיעה ברורה שהדבר אסור, ייחטא בית הדין לתפקידו, לקיום טוהר השירות ושלטון החוק בו, אם לא יימצא את הדין עם הנאשם.

בית הדין ער למצבו הכלכלי הקשה של הנאשם ולעובדת פיטוריו משירות המדינה ועל כן יסתפק באמצעי המשמעת, שביקשה התביעה להטיל על הנאשם ולא יוסיף עליהן כהנה וכהנה.

בית הדין מחליט להשית על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה.

ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת אחת.

בד"מ 231/99

ניתן ביום 30.11.1999

סא/10 רופא נשים בלשכת הבריאות מחוז הדרום - קשירת קשר לפשע או עוון, עבודה פרטית ללא היתר

בפני : עו"ד ניצה אדן ביוביץ - מ"מ אב בית הדין - יו"ר
עו"ד ריקי לוין - חברה
ד"ר עמיקם צוויג - חבר

התובע : עו"ד מרב שמעוני

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד חדוה לוין

נפסק : הנאשם כרופא נשים בלשכת הבריאות מחוז הדרום בבאר שבע, הועמד לדין משמעתי, לאחר שהוגש נגדו כתב אישום בבית משפט השלום בבאר שבע (ת.פ. 3864/97), בגין קשירת קשר להפסקת הריון של אשה ללא אישור של ועדה רשאית. בית המשפט הטיל עליו ביצוע עבודות שירות לתועלת הציבור בהיקף של 380 שעות, מבלי להרשיעו בדין. בית הדין למשמעת הרשיעו והטיל עליו את אמצעי המשמעת של נזיפה חמורה.

נימוקים : בית הדין החליט שלא למצות את הדין עם הנאשם. העובדה שרופאים אחרים לא הועמדו לדין בגין ביצוע מעשים דומים לזה של הנאשם, בעקבות הנחיית היועץ המשפטי לממשלה. כן, הנאשם הושעה מתפקידו, הועמד לדין פלילי, נידון בשתי ועדות פרופסיונליות. סיכויו להשתלב מקצועית בעבודה נפגעו.

גזר - הדין

1. בתאריך 23.11.99 הרשיע בית הדין את הנאשם, באישום הראשון לכתב התובענה, בגין קשירת קשר להפסקת הריון של אשה ללא אישור וועדה רשאית ובמקום שאינו מוסד רפואי מוכר, (עבירות לפי סעיף 313 ו-499 לחוק העונשין, התשל"ז-1977). בכך, פגע הנאשם במשמעת שירות המדינה ובתדמית השירות עבירות לפי סעיף 17(1), (2) ו-3(לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

בית הדין זיכה את הנאשם מהאישום השני לכתב התובענה, לפיו הנאשם הקים קליניקה פרטית בביתו ושם עסק בפרקטיקה פרטית ובעבודה פרטית, ללא היתר כנדרש.

2. התובעת המלומדת, בטיעוניה לאמצעי המשמעת, הדגישה את חומרת המעשה. שכן, מדובר על עבירה על חוק העונשין, שמטרתו להגן על החברה וכן על עבירת משמעת, כאשר העבירה נעשתה בזיקה לתפקיד אותו ממלא הנאשם בשירות המדינה.

לפיכך, אמצעי המשמעת שביקשה התביעה עומדים ביחס ישיר לחומרת המעשה ובית הדין התבקש להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :

א. נזיפה.

ב. הפקעת משכורת קובעת אחת בששה תשלומים.

ג. הורדה בדרגה אחת למשך שנתיים.

3. נציג המשרד הצטרף לעמדת התביעה.

4. הסניגורית המלומדת הצביעה בפנינו על הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, לפיהן אין להעמיד לדין רופא בגין ביצוע הפלה בלתי חוקית, אלא אם כן ההפלה הסתיימה במוות. זאת ועוד, אין בפועל במדינת ישראל תקדים להעמדה לדין בעבירה של הפלה בלתי חוקית וכך אף כתב שופט בית משפט השלום בפסק דינו. על כן, לא ראה בית המשפט בחומרה יתרה את המקרה דנן, ובחר שלא להרשיע את הנאשם.

מעדויות שהיו בפני בית משפט השלום בבאר שבע, הובהר כי הנאשם ניסה להניא את גב' קרייניס ז"ל מלבצע את ההפלה, אך היא נותרה בשלה.

הסניגורית המלומדת גוללה בפני בית הדין בפירוט רב את עינוי הדין אותו עבר הנאשם ואת התייחסות המערכת אל הנאשם מאז המקרה.

הנאשם עלה לארץ בשנת 1990, לאחר קריירה רבת שנים כמנהל מחלקה בבית חולים במוסקבה, ולאחר שביצע שם עשרות אלפי הפלות, דבר המעיד על מיומנות רבה וניסיון עצום.

בדצמבר 1991, עבר הנאשם את הבחינה שנתנה לו אישור לעסוק ברפואה גם בארץ. או אז התחילו קשיי קליטתו של הנאשם. הוא נדד מעיר לעיר והתחיל לבנות קריירה בגיל יחסית לא צעיר וכשהשפה העברית אינה שגורה בפיו. הנאשם עבד ללא תמורה בבתי חולים ובלבד שתהא לו דריסת רגל במחלקות. לאורך שנים ביצע הנאשם מאות ניתוחים ושאר טיפולים בתחום הגניקולוגיה והמיילדות, במסגרת בתי החולים בהם עבד.

עוד ציינה הסניגורית המלומדת כי, הנאשם נעצר בעקבות המעשה ועבר חוויות קשות בבית המעצר. בית המשפט לא הרשיעו, אבל הוא עבר הליך ארוך ומייגע עד למתן פסק הדין בעניינו. עובר למעשהו הושעה מעבודתו וכל בקשות עורכי דינו אל הגורמים המוסמכים לבטל את ההשעיה נענו בסירוב. משרד הבריאות נקט נגדו בהליכים, אם במינוי וועדה להתליית רישיונו ואם בועדה שהמליצה לשר הבריאות לנזוף בנאשם.

הסניגורית המלומדת, הביעה דעתה כי אמצעי המשמעת המבוקשים ע"י התובעת הינם חמורים מאד וכי הנאשם סבל דיו כשעניינו פורסם בעיתונות, כאשר ננקטו נגדו הליכים במשרד הבריאות וכאשר, מבחינתו, בוזבזו השנים מאז תחילת הפרשה.

לבית הדין הוגשו מכתבי המלצה רבים ומכתבי שבח, המעידים על חריצותו, רמתו המקצועית ונועם הליכותיו של הנאשם.

הסניגורית המלומדת ביקשה מבית הדין להתחשב במה שעבר הנאשם, בעונשים שכבר קיבל ולנהוג בו במידת הרחמים.

5. בבואנו לשקול את אמצעי המשמעת להם ראוי הנאשם על בסיס פסק הדין של בית משפט השלום בבאר שבע, הנחיית היועץ המשפטי לממשלה, טיעוני הצדדים לאמצעי המשמעת ולאור הנחיית בית המשפט העליון הקובע כי "כאשר בית הדין דן בהטלת אמצעי המשמעת בעקבות הרשעה בדין, עליו לבחון מה מתחייב לפי נסיבותיה של העבירה ולפי נסיבותיו של העובד שהורשע" (עש"מ 2/85 משה בן עזרא ששון נ. מדינת ישראל, פד"י (1) 220, 223), מוצא בית הדין לנכון להקל באמצעי המשמעת, שיש להטיל על הנאשם.

שופט בית משפט שלום בבאר שבע, בפסק דינו, קובע: "אין ספק שחייב אני להתעלם כליל ממוותה של המנוחה, באשר לא הוכח שום קשר, בכל אופן בפני בית המשפט, בין המוות ובין מעשה ההפלה שביצעו הנאשמים. לא באה בפני כל ראיה, כי המקום שבו בוצעה הפלה, מקום שיש בו כדי לסכן חיי אדם, ולא הוכח בפני כי לא היה הציד הרפואי המתאים." (סעיף 11 לפסק הדין).

ומוסיף שופט בית משפט השלום: "לאור דבריה של באת כח הנאשמים, שעד כה לא הועמדו אנשים לדין בעבירה זו, דבר המתאשר בעובדה, שלא מצאתי כל פסיקה בנושא, ולאור דבריה כי למעשה כתב אישום זה הוגש בשל לחצים פוליטיים שגרמו לשינוי עמדת המדינה, סבור אני שאין מקום במקרה ראשון של העמדה לדין למצות את הדין עם הנאשמים. סבור אני שהצבת הנתונים במשוואה שנקבעה על ידי כבוד השופט שמגר, מביאה לתוצאה לטובת הנאשמים ולא לטובת ההרשעה. לפיכך, הגעתי למסקנה, שיש לבטל את הכרעת הדין, ולדון את הנאשמים ללא הרשעה." (סעיף 13 לפסק הדין).

לא זו בלבד אלא גם מדיניות המדינה, כפי שבאה לידי ביטוי בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, שאין להעמיד לדין רופא בגין ביצוע הפלה בלתי חוקית, אלא אם הסתיימה ההפלה במוות, והעובדה שרופאים אחרים לא הועמדו לדין, בגין ביצוע מעשים דומים לזה של הנאשם, יש בהם כדי להביאנו למסקנה שלא למצות את הדין עם הנאשם.

זאת ועוד, הנאשם הושעה מתפקידו, הועמד לדין פלילי, נידון בשתי ועדות פרופסיונליות במשרד הבריאות ונינזף על ידי שר הבריאות. סיכוייו להשתלב מקצועית בעבודה נפגעו ורצונו להגיע להישגים בתחום התמחותו גם בארץ ניקטעו באיבם. מניין כל אלה מביא את בית הדין לכלל דעה, שהנאשם בא על עונשו ולמד את לקחו.

7. בנסיבות הענין שלפנינו ובהתחשב בכל האמור, בית הדין מחליט להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת של נזיפה חמורה.

סא/11 מנהל מדור בנא"מ בהנהלת המכס בירושלים - ראיון ברדיו ופגיעה בתדמית שירות המדינה

בפני : עו"ד ניצה אדן - ביוביץ' - מ"מ אב ביה"ד
מר אפרים כהן
מר שמעון יאיר
- יו"ר
- חבר
- חבר

התובע : עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד דוד שושני

נפסק : הנאשם מנהל מדור בנא"מ בהנהלת המכס בירושלים שוחח בתוכנית רדיו בגלי צה"ל, בה סיפר על שחיתויות לכאורה שנחשפו על ידו בהנהלת המכס, וכן האשים הנאשם את הנהלת המכס בהשתקת העניין ובקיפוחו עקב חשיפת השחיתויות. במעשיו התנהג הנאשם התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה. בית הדין הרשיעו והטיל עליו את אמצעי המשמעת של נזיפה חמורה.

נימוקים : בית הדין התרשם שמדובר בעובד מתוסכל וכי מתנהלים דיונים רציניים על תנאי פרישתו משירות המדינה, וכן התחשב בית הדין בנסיבותיו האישיות של הנאשם, במצבו הכלכלי ובחרטה שהביע בפני בית הדין.

גזר-הדין

1. בהכרעת דין מפורטת קבע בית הדין כי הנאשם, שוחח בתוכנית רדיו "יש עם מי לדבר" בגלי צה"ל עם העיתונאי מר גדעון רייכר. בשיחתו סיפר הנאשם על שחיתויות לכאורה, שנחשפו על ידו, בהנהלת המכס וכן הנאשם האשים את הנהלת המכס בהשתקת העניין ובקיפוחו עקב חשיפת השחיתויות.
2. על בסיס העובדות האמורות הרשענו את הנאשם בהפרת הוראות פסקאות: 42.521(ב), 42.525, 42.531, 42.532 ו-42.537(ב) (בנוסחה בתקופה הרלוונטית לכתב התובענה המתוקן) לתקשי"ר ובהתנהגות שאינה הולמת עובד מדינה, עבירות בניגוד לסעיפים 17(1), (2) ו-(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.
3. לתביעה היתה ראייה לאמצעי המשמעת; נזיפה שניתנה לנאשם בשנת 1985. הסניגוריה הגישה שלושה מכתבי המלצה ממקומות עבודה בהם הועסק הנאשם בטרם עבד באגף המכס.
4. התובע המלומד ביקש מבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת הבאים :
א. נזיפה.

ב. הפקעת שלושת רבעי משכורת קובעת בששה תשלומים שווים ורצופים.

כתימוכין לטיעוניו, הגיש התובע המלומד את פסקי הדין: נא/13 ו- נו/2. בהדגישו כי, המקרה שלפנינו חמור יותר ועל כן נדרשת ענישה חמורה יותר. עוד הוסיף התובע המלומד, שמבלי להיכנס לכוונות ולמטרות של הנאשם לפני השידור, המשפטים שהשמיע הנאשם בתוכנית, אכן פגעו בתדמית אגף המכס, שהוא ממילא משרד רגיש והתייחסות הציבור אליו משפיעה על עבודתו. כך, הדיבורים בנושא בפני הציבור הם אסורים על פי התקשי"ר ואף לא היה להם מקום שעה, שיש גורמים מוסמכים, כגון: פרקליטות, משטרה, שהם הפורום המתאים לבדיקת טענות הנאשם.

5. נציג המשרד הצטרף לעמדת התביעה.

6. הנאשם ובא כוחו ביקשו מבית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת של התראה בלבד ולהימנע מלהטיל על הנאשם עונש כספי.

הסניגור המלומד היפנה את תשומת לב בית הדין לעדותו של מר חיים אוהב-ציון, סמנכ"ל בכיר לאמרכלות באגף המכס, לעניין אופיו הטוב של הנאשם. הסניגור המלומד לא פסח על מצבו הכלכלי הקשה של הנאשם, בשל היותו מפרנס יחיד, על שולחנו סמוכים שני ילדיו הבוגרים וכן בשל משכורתו הזעומה. עוד ביקש הסניגור המלומד, שבית הדין יתחשב בעובדה, שעברו שנתיים מיום ביצוע העבירה ובמיוחד העובדה, שהנאשם עומד בפני פרישה מוקדמת לגימלאות בעתיד הקרוב.

באשר לתקדימים שהגישה התביעה, לא ראה הסניגור המלומד כל רלוונטיות לעניין דנן. אלא הגיש הגיש את פסק הדין מד/1 בו הורשע מזכיר הממשלה דאז, בין היתר, בפגיעה בתדמית מוסדות המדינה, ואמצעי המשמעת שהוטל עליו היה נזיפה בלבד. על כן, יש לנהוג בנאשם באותן אמות מידה ובפרופורציה מתאימה.

הנאשם הביע חרטה בפנינו על שדיבר בתוכנית הרדיו ועל הדרך בה הביע את דבריו.

7. בבואנו לשקול את אמצעי המשמעת, לו ראוי הנאשם, עלינו לבחון מה מתחייב לפי נסיבותיה של העבירה ולפי נסיבותיו של הנאשם שלפנינו. (ראה עש"מ 2/85 משה בן עזרא ששון נ. מדינת ישראל, פד"י (לט) 1(עמ' 220, 223). כיוון שכך, מוצא בית הדין לנכון להקל באמצעי המשמעת, שיוטלו על הנאשם.

בית הדין תמים דעים עם התובע המלומד, שהיה על הנאשם לכבד את הוראות התקשי"ר המטילות הגבלות על עובד המדינה לענין פרסום בקורת ברבים ולהשמיע את טענותיו כנגד הנהלת המכס בצינוורות המקובלים בשירות המדינה. (ראה גם סעיף 5 להכרעת הדין).

בית הדין התרשם שמדובר בנאשם, שהינו עובד מתוסכל, החי בהרגשת קיפוח במשך תקופה ממושכת והסיבה לכך אינה מעלה ואינה מורידה. על דרך תיפקודו במשרד למדנו מעט מדברי העד, מר חיים אוהב-ציון, ועוד יותר למדנו משתיקתו של העד. עוד הובא לידיעתנו, כי עתה מתנהלים דיונים רציניים על תנאי פרישתו של הנאשם משירות המדינה, צעד שודאי יהיה לתועלת הנוגעים בדבר.

בית הדין התחשב גם במצבו הכלכלי של הנאשם וגם בחרטה שהביע בפנינו. בית הדין עיין ובחן את פסקי הדין שהגישו לו הצדדים.

8. בנסיבות אלה החליט בית הדין להטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת של נזיפה חמורה.

בד"מ 44/99

ניתן ביום 9/12/99

סא/12 פקיד שומה - באגף מס הכנסה, משרד האוצר - הפרת הוראות וחריגה מסמכות

בפני: עו"ד ציפורה פאליק
גב' ברכה עמית
מר עמי ממן
- יו"ר
- חברה
- חבר

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד ד"ר אברהם ויינרוט ועו"ד בועז אדלשטיין.

נפסק: הנאשם פקיד שומה באגף מס הכנסה, הועמד לדין משמעתי בכך, שכאשר שימש כממלא מקום פקיד שומה בגוש דן, אישר לעובדים לצאת בצורה מאורגנת להפגנת הזדהות במהלך שעות העבודה. בזאת, פעל הנאשם בחוסר סמכות בניגוד להוראות ופגע בעבודה השוטפת של משרד השומה ובשירות הסדיר לאזרחים. בית הדין למשמעת זיכה את הנאשם מהעבירות ומאישומים שייחסה לו התביעה.

נימוקים: בית הדין למשמעת מצא כי, התביעה לא הוכיחה את העובדות המהוות את העבירה והחליט לזכות את הנאשם.

פסק - דין

1. נגד הנאשם הוגשה תובענה עפ"יה הואשם בתמצית כי:

- 1.1 בהיותו ממלא מקומו של פקיד שומה גוש דן אישר לכ - 20% מעובדי המשרד לצאת בצורה מאורגנת להפגנת הזדהות עם שוקי ויטה שהושעה זמנית מעבודתו, והבעת מחאה על השעייתו, ההפגנה נערכה במהלך שעות העבודה.
- 1.2 בנותנו את האישור הנ"ל, פעל בחוסר סמכות ובניגוד להוראות המחייבות.
- 1.3 העובדים פגעו בעבודה השוטפת של משרד השומה, בשירות הסדיר לאזרחים, ובתדמית השירות הציבורי.
- 1.4 בהתנהגותו המתוארת לעיל פגע במשמעת שירות המדינה והפר את הוראות התקשי"ר 06.311, 06.312, ובכך גם התנהג התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה בישראל (סעיף 4 לתובענה המתוקנת).

2. הנאשם כפר בכל סעיפי התובענה.

3. התביעה הודיעה כי על מנת לקדם את הדיון, היא החליטה להסתפק במסמכים מבלי להעיד עדים מטעמה.
המסמכים שהוגשו על ידה הם:

- 3.1 הודעת הנאשם מיום 19.11.97 – ת/1.
- 3.2 תגובת הנאשם מיום 24.11.97 – ת/2.
- 3.3 מכתב הנאשם לנציב מס הכנסה – ת/3.
- 3.4 סעיפים 06.311 ו- 06.312 לתקשי"ר – ת/4.
- 3.5 הודעת נש"מ – ת/5.

3.6 מכתב דורון לוי לנאשם מיום 17.12.98 – ת/6.
 4. כאן המקום לשאול האם היה באמור במסמכים אלה שהוצגו לפני ביה"ד כדי להוכיח את העובדות אשר לטענת התביעה מהוות את העבירות נשוא התובענה. לאחר שבדקנו את מסכת הראיות הגענו למסקנה כי התביעה לא הרימה את נטל הראיה המוטל עליה כמפורט להלן:

4.1 במהלך הבאת הראיות ע"י התביעה לא הובאה כל ראיה האם אמנם היתה הפגנה, ואם היתה הפגנה לא הובאה כל ראיה על מהלכה: האם היתה זו רק הפגנת הזדהות עם שוקי ויטה או גם הבעת מחאה על השעייתו כנטען בסעיף 2 לתובענה.

כבר כאן יש להעיר כי אנו רואים בחומרה צרוף ראיות לסיכום טענות התביעה, ראיות שלא הוגשו במהלך הישיבה שנועדה להבאת הראיות, וגם לא הוגשה לבית הדין כל בקשה להביא ראיות אלה או לצרפן לסיכומים. אשר על כן, אנו מתעלמים מאותם גזרי עתון המתיימרים להביא בעדות שמיעה הדים מן ההפגנה (נספחים ד' ו - ה'), כמו מיתר הראיות נספחים א - ג שצורפו ללא קבלת רשות לסיכומים (ראה: קדמי "על ראיות" חלק שני, מהדורה משולבת ומעודכנת, תשנ"ט - 1999, עמ' 635).

כל שהתביעה הביאה זו אמרת הנאשם ב - ת/2 בה הוא אומר כי: "הסכמתי שתצא משלחת מיצגת של 30 איש על זמנם הפרטי ועל חשבונם הפרטי להפגנת הזדהות ללא הבעת בקורת ו/או אלימות מכל סוג שהוא ובלבד שהמשרד ימשיך לתפקד".

משלא הובאו ראיות על עצם קיום ההפגנה ומהלכה, לא הובאו כל ראיות על פגיעה בתדמית השירות הציבורי כנטען בסעיף 3 לתובענה.

בסעיף 3 לתובענה אין פירוט של ההוראות המחייבות שבנגוד להן פעל הנאשם כשאישר לקבוצת עובדים מצומצמת לצאת להפגנה בירושלים - מחד גיסא, ואין פירוט למקור ממנו יש ללמוד כי הנאשם פעל בחסר הסמכות - מאידך גיסא. התביעה הציגה בפנינו את ההוראות מתוך התקשי"ר והודעות נש"מ עליהן היא מסתמכת (ת/4 – ת/5), אך אלה אינן רלבנטיות לנטען בסעיף זה לתובענה, כפי שיפורט בהמשך.

בסיכומיה הסתמכה התביעה על פרק 33 לתקשי"ר פרק משנה 33.15 הדן ב"סדרי יציאה לחופשת מנוחה" ובמיוחד על סעיף 33.158. אין בסעיף 3 לתובענה כל רמז לכך כי כוונת מנסח התובענה היא להאשים את הנאשם כי אישר יציאה לחופשת מנוחה בתוך פרק זמן יותר מ - 6 ימים מבלי שהוגש לו טופס בקשה מתאים. יתר על כן, מתוך קריאת התובענה הנאשם מושם כי התיר מואשם לעובדים לצאת להפגנה בשעות העבודה, דהיינו, אין מדובר כאן כלל באישום כי התיר יציאה לחופשת מנוחה בניגוד לסעיף 33.158 לתקשי"ר. כאשר מדובר בתובענה משמעתית הנושאת אופי מעין פלילי, כתב התובענה חייב לתאר במדויק את העובדות לפיהן עבר הנאשם עבירה, ואת הוראות החיקוק אותם הפר. משאלה לא צוינו בכתב התובענה, אין אנו מוצאים לנכון להתייחס אליהן.

4.2 האם ההפגנה היתה בשעות העבודה?

על כך אין תשובה בראיות התביעה (ת/2 ו - ת/3) שכן כאשר אדם נוטל חופשה (אף לגירסת התביעה) שעות העבודה של המשרד אינן שעות העבודה שלו.

ככל העולה מן הראיות שהביא בפנינו הנאשם, נרשם בכרטיס הנוכחות של העובדים כי המדובר ב"יציאה פרטית" (ראה דברי הנאשם עמ' 7 שורות 29 - 31 ו - 5) ושעות ההעדרות נוכו ממכסת חופשתם של עובדים אלה. דהיינו, מכסת הימים שעמדה לזכות עובדים אלה לצורך חופשת מנוחה הוקטנה במספר השעות שנעדרו מהעבודה לצורך ההפגנה. החלטת הנאשם לא כללה כל התייחסות לענין נטילת חופשת מנוחה ע"י העובדים, שהיא כידוע חופשה בשכר. על כך ניתן ללמד מ - ת/3. מסעיף 3 למסמך זה עולה כי הנאשם סבר ששעות ההעדרות ינוכו או יוחזרו ע"י העובדים בהתאם להחלטתו של סגן הנציב, מר דוקלר, ולכן מאחר ולא היה זה בתחום סמכותו של הנאשם להחליט על אופן ההתחשבות עם העובדים, הורה לעובדים להחתים את כרטיס הנוכחות בעת היציאה להפגנה ובעת החזרה ממנה כדי לאפשר קבלת החלטה בענין זה ע"י אחר (מר דוקלר). מכאן, שאין כל רלבנטיות לסעיף בתקשי"ר הדן בחופשת מנוחה (סעיף 23 לסיכומי התביעה), שכן הנאשם לא אישר חופשה כזו. משכך, לא הרימה התביעה את הנטל להראות כי ההפגנה (אם היתה) נערכה בשעות העבודה של המשתתפים בה.

4.3 האם נוכח כי היתה פגיעה בעבודה השוטפת ובשירות הסדיר לאזרחים ובעקבותיו פגיעה בתדמית השירות הציבורי?

אין בראיות התביעה ולו שמץ של ראיה בענין זה.

בהתאם לראיות שטרח והביא הנאשם, ביום 9.7.97, נכחו בעבודה 74% מהעובדים לעומת 77% - 81% שהוא ממוצע הנוכחות. דהיינו, היתה נוכחות של 94.8% מהמקובל (ראה עמ' 9 שורות 27 - 29 לפרוטוקול). הנאשם העיד כי בקש שיקבע מי מחליף את העובדים שיוצאים להפגנה ולא התיר יציאת מחלקות שלמות על מנת לא לפגוע בשירות לאזרחים ובעבודה השוטפת (ראה עמ' 7 שורות 15 - 23 לפרוטוקול). כמו כן הובאו על ידו נתונים סטטיסטיים שמתוכם נלמד כי בכל התקופה בה עבד כפקיד שומה גוש דן גבה המשרד מעל האומדן שנקבע לרבעונים 3 - 1 לשנת 1997, וגם ריאלית מעל הגביה בתקופה המקבילה בשנת 1996 (ראה נ/8). הנאשם העיד כי מברור שערך אצל מבקרת האגף, גבי יעל שביט, לא הוגשה כל תלונה על ידי אזרחים לגבי השירות שניתן להם באותו יום ע"י המשרד (ראה עמ' 9 שורות 6 - 8 לפרוטוקול). לעומתו, לא טרחה התביעה להביא כל עדות שהיא כי נפגעו העבודה שוטפת, השירות הסדיר לאזרחים ותדמית השירות הציבורי. יתר על כן, נציג המשרד מר דוקלר אישר מיוזמתו כי העדרות של חמש שעות לא יכולה להשפיע על הגביה והשומה של פקיד שומה גוש דן (ראה עמ' 9 שורות 50 - 52 לפרוטוקול).

4.4 נשאלת השאלה ומה באשר לטענה בסעיף 3 לתובענה כי הנאשם הסכים שקבוצת העובדים תצא להפגנה בשעות העבודה למרות האסור בסעיף 2.08 להוראות הנש"מ האוסרת על עובד לעסוק בשעות העבודה בכל פעילות אחרת שאינה קשורה לעבודתו ולתפקידיו בשירות המדינה (ת/5)? על כך יש להשיב כדלקמן:

ראשית, הפגנה, אם היתה, הרי כל שניתן ללמד עליה הוא מראיות הנאשם וזה התיר לקיים הפגנת הזדהות. הפגנת ההזדהות בוודאי היתה קשורה לעבודתם של העובדים.

4.5 מאופן ניסוח סעיף 4 לתובענה ומהצהרת התובע עולה כי התנהגותו של הנאשם היא שפגעה במשמעת, והתנהגותו היא שאינה הולמת עובד מדינה. לא מצאנו כי בראיות שהביאה התביעה היה כדי להצביע על "התנהגות" כאמור, אלא על הפעלת שיקול דעת מינהלי. שנים אלה, בעניינו, אינם זהים.

התובע הבהיר כי אין בדבריו "כדי לרמוז שהנאשם אירגן את ההפגנה, או שהיה לו יד באירגונה. טענת התביעה היא שבנסיון לצמצם את הנזק למערכת הוא שיתוף פעולה במידה מסויימת עם מטרות ועד הפעולה במקום לשלול אותם לגמרי" (ראה עמ' 11 שורות 51 - 53 לפרוטוקול). דהיינו, אף לטענת התביעה, הופעל על ידי הנאשם שיקול דעת מוטעה. בחינת שיקול דעת זה איננו בתחום סמכותו של הממונה על המשמעת אלא של אנשי ההנהלה בנציבות מס הכנסה. ואין זה משנה לעניינו אם האישור לדרך הפעלת הסמכות המינהלית ע"י הנאשם ניתן מלכתחילה או בדיעבד (לכן לא נכנס לדיון בשאלה האם היתה שיחה טלפונית בערבו של 8.7.97 בין הנאשם לבין דורון לוי. בהערת אגב נוסיף כי היה על התביעה לערוך חקירה ממצא ומקיפה בטרם הגשת התובענה ואז יתכן שהיתה מקבלת תשובה על שאלה זו. בין השאלות עליהן נחקר הנאשם - ראה ת/1 - לא היתה שאלה בעניין אישור פעולותיו ע"י הממונה עליו. יתכן שלא נשאל על כך היה משיב בענין. גם חקירת הממונה עליו היא פעולה מתבקשת כאשר שוקלים העמדה לדין בגין פגיעה בעבודה שוטפת וכו'). בבוא המנהל שמינה את הנאשם לתפקיד להעיד בפנינו (דורון לוי), הוא העיד בצורה שאיננה משתמעת לשתי פנים, כי ההחלטה היתה נכונה מינהלית. מכאן שההחלטה שנתקבלה היא בתחום הנורמות הניהוליות, ולכן, אף אם יהיה מי שימצא כי יש לבחון את ההחלטה שקבל הנאשם עפ"י נורמות התנהגות שבתחום המשמעת, הרי משקבע הממונה על הנאשם כי לא מצא כל פסול בהחלטה שקבל הנאשם והוא אף ראוי לקבל עליה צל"ש, הרי שלא יתכן לקבוע כי התנהג התנהגות שפוגעת במשמעת או שאינה הולמת עובד מדינה כי את זה צריך לקבוע בראש וראשונה הממונה וזה קבע כי אין הוא רואה בהחלטה זו - עבירת משמעת. לדעתנו, את שיקול הדעת המינהלי נשוא תיק זה - אין לבחון באמות המידה של חוק המשמעת.

להלן נביא מספר ציטטות מעדותו של דורון לוי :

4.5.1 הנ"ל העיד בפנינו כי בערבו של ה - 8.7.97 שוחח טלפונית עם הנאשם אשר דווח לו על המאורעות באותו יום במשרד, וכי הודיע לו ש"אישר לקבוצת עובדים להעדר למספר שעות מהעבודה, ושהמשרד למחרת בהתאם לסיכום שהגיע עם העובדים, ימשיך לתפקד באופן שבכל מחלקות המשרד יהיו נציגים שיוכלו לקבל קהל, להשיב לפניות ציבור המייצגים ולנהל למעשה יום עבודה שיגרתי במשרד השומה". (עמ' 13 לפרוטוקול שורות 46 - 49).

4.5.2 "לא היה לי ספק לרגע ובדיעבד עמדתי רק מתחזקת שזה המהלך הנכון שהיה לעשותו והוא פעל כמנהל שמפעיל שיקול דעת כפי שאני האחראי עליו מצפה ממנו" (עמ' 13 שורה 53 לפרוטוקול. עמ' 14 שורה 1 לפרוטוקול).

4.5.3 "סמכתי את ידי על ההחלטה שהוא קבל" - (עמ' 14 שורה 5 לפרוטוקול).

4.5.4 "אני מניחה שאילו הוא לא היה נוקט עמדה שהוא נקט, המשרד היה מושבת... עמ' 14 שורה 20.

- 4.5.5 "אשר לשירות הסדיר לאזרחים, אין כל ספק בעיני שהוא ניתן כמידי יום ביומו, אם כי אין בידי כלים ברגע זה לבחון את השאלה לגבי העבודה השוטפת, או תדמית לשירות הצבורי..." (עמ' 14 שורות 21 - 23).
- 4.5.6 "אני סבור שההתנהגות שלו במקרה הזה יש לבחון אותה באמות של כושר ניהול, ורמת הציפיות שלי ממנהל הוא לנהל משרד. ביומו הראשון כפקיד שומה באחד המשרדים הגדולים ביותר בארץ, בעין הסערה הפגין כושר מנהיגות ועל כך צריך לברך אותו. ואכן הוא קודם לתפקיד פקיד שומה עכו על ידי". עמ' 14 שורות 38 - 41.
- 4.5.7 "החלטה של אדם בחושפה להפגין איננה שיקול דעת של המנהל אם לאשרה אם לא" (עמ' 15 שורות 8 - 9).
- 4.5.8 "לו אני כמנהל הייתי שותף בסיטואציה דומה, הייתי נוקט אותה גישה שנקט. (עמ' 15 שורות 15 - 16).
- 4.5.9 "בכל ההיסטוריה שלי באגף מס הכנסה... לא זכור לי שבקשה לצאת למספר שעות נענתה באופן פרומלי שהיא לא מאושרת מטעמים שבפרק זמן קצר שבין ההודעה לבין היציאה, או מטעמים פרוצדורליים כגון מילוי טופס זה או אחר..." (עמ' 15 שורות 26 - 29).
- 4.5.10 "מה שחשוב בעיני, אם יציאת העובד פוגעת במהלך הסדיר של העבודה אם לאו ובמקרה זה האשור ל - 34 עובדים תרם לעבודת המשרד". (עמ' 15 שורות 35 - 36).
- 4.5.11 "במקרה זה ראוי לציון לשבח ובוודאי שלא להתראה, או לכל סנקציה משמעתית אחרת, כיוון שלעניות דעתי הוא לא עבר כל עבירת משמעת שהיא" (עמ' 16 שורות 41 - 43).
- אנו סבורים כי במסגרת הראיות שהובאו בפנינו אודות התסיסה והרוחות הגועשות ששררו בקרב העובדים, ההחלטה לאשר או לא לאשר השתתפות עובדים בהפגנת הזדהות היא בתחום שיקול הדעת המינהלי אשר מוקנית למנהל בעצם כתב המינוי, במיוחד לאור העובדה כי הממונים עליו (דוקלר ולוי) לא היו באותה עת ניתנים להשגה - טלפונית.
- אשר על כן, משהתביעה לא טרחה להביא את המקור לטענתה לחסר הסמכות של הנאשם, ואילו הממונה עליו העיד כיא שר את פעולתו, בין אישר ובין אישר, הרי שאנו קובעים כי הנאשם פעל במסגרת הסמכות הטבועה המוענקת לו מעצם מיונו כפקיד שומה גוש דן וראיה לכך אישור פעולתו ע"י הממונה.
- 4.6 האם הוראות התקשי"ר 06.311 ו - 06.312 רלבנטיות לענייננו?
במילון העברי המרוכז של אברהם אבן - שושן מוגדרים המונחים הבאים כך:
- 4.6.1 "אספה" - התכנסות אנשים יחד לשם דיון בענין מסוים.
- 4.6.2 "כנוס" - אספה, התועדות אנשים יחד לשם דיון בענין משותף.

4.6.3 "הפגנה" - פרסום דבר ע"י מעשה פומבי, תהלוכה בסך וכדומה.

עינינו הרואות כי הנאשם הסכים כי העובדים יעלו לירושלים לצורך הפגנת הזדהות. ההפגנה לא נועדה מעצם טבעה לצורך דיון אלא נועדה לצורך הבעת עמדה מגובשת. אשר על כן, אין לסעיפי תקשי"ר אלה ולענייננו ולא כלום, מה גם שאין מדור בהתוועדות בשעות העבודה משהחתימו העובדים את כרטיסי הנוכחות בשעת יציאתם להפגנה, ובכרטיסי הנוכחות נרשם "יציאה פרטית".

נראה לנו כי לא בכדי, אין בנמצא סעיף אחר ההולם את הסיטואציה המתוארת בתובענה זו, שכן התקשי"ר מתייחס לעובדי המדינה כאל "עובדים" ולא כאל "עובדים" והוא לא אסר פעילות כזו שלא על חשבון המעביד.

4.7 לא מצאנו שבת/6 יש כדי להפריך או לערער את אמינות גירסתו של העד דורון לוי בפנינו. התביעה לא מצאה לנכון להביא בפנינו את מכתבו של הממונה על המשמעת מיום 9.8.98. כך שאיננו יודעים מה נרשם בו המדויק. הסברו של העד כי בחר להודיע לנאשם כי הוא מתעתד להתרות בו בעקבות מכתבו של הממונה על המשמעת, על מנת שהוא יבחר בדרך בה תובא פרשה זו לסיומה: התראה או הליך משמעתי בפני ביה"ד, משתלבת ב - 1/נ. מסמך זה תומך בגירסתו של העד כי המשרד לא סבר כי הנאשם בצע עבירת משמעת, ובקש לסגור את התיק. לא התרה בו, ואפשר לו התדיינות בהליך זה.

5. משמצאנו כי התביעה לא הוכיחה את העובדות המהוות את העבירה אנו מזכים את הנאשם מכל אשמה.

6. כבר בישיבת ביה"ד משהובאו בפנינו הראיות, בקשנו מהתביעה לשקול אפשרות של חזרה מן התובענה ולחסוך מזמנם כל הנוכחים: עובדי מדינה (העדים, עובדי בית הדין והנאשם) וב"כ הנאשם ובכך לחסוך מהוצאות המדינה. ברם, התובע הכפוף להוראות הממונים עליו, לא הפר את המשמעת..., והמשיך בהליך עד תומו. יתר על כן, משחשה התביעה בחולשת ראיותיה הוסיפה עליהן ראיות נוספות ללא קבלת היתר. אישר על כן:

6.1 על מזכירות בית הדין להחזיר לתביעה את הנספחים א - ה לסיכומיה.

6.2 בהתחשב בעובדה שהמדובר היה בישיבת בי"ד אחת, אוצר המדינה ישלם לנאשם סך שך 10,000 ש"ח כהוצאות הגנתו. (אין אנו מתייחסים לטענה כי נגרם לנאשם נזק בגין עכוב דרגתו, לאור תשובת מר דוקלר לבית הדין בעמ' 10 שורות 34 ו - 36 לפרוטוקול).

סא/13 מנהלת סניף דואר - גניבה, רישום כוזב במסמכי תאגיד

בפני : עו"ד רבקה פלד
גב' נירה טל
גב' רבקה בוחניק
- יו"ר
- חברה
- חברה

התובע : עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם :

ב"כ הנאשם : המתמחה שמואל שדה

נפסק : הנאשמת מנהלת סניף דואר, הורשעה בבית משפט השלום (ת.פ. 4181/87), עפ"י הודאתה, בעבירת גניבה וכן, בעבירה של רישום כוזב במסמכי תאגיד. בכך, שגגה כספים מקופת סניף הדואר ורשמה רישומים כוזבים בספרי הקופה. בית המשפט הטיל עליה עונש של 12 חודשי מאסר, מתוכם שלושה חודשים לריצוי בפועל בעבודות שירות והיתרה על תנאי לשלוש שנים, שלא תעבור במהלך תקופה זו עבירה עליה הורשעה או כל עבירה אחרת שיש בה יסוד לגניבה. היא הועמדה לדין משמעתי בגין הרשעתה בפלילים. בית הדין הרשיעה, והטיל עליה את אמצעי המשמעת הבאים :

1. פיטורים לאלתר - ללא פיצוי פטורים.
2. פסילה לצמיתות לעבודה ברשות הדואר.

נימוקים : בית הדין סבר כי מעשיה של הנאשמת חמורים. אין הדעת סובלת שעובד ציבור האמון על קבלת כספים מהציבור ישלח ידו בהם, יהיו נסיבותיו האישיות אשר יהיו. עוד ציין בית הדין כי, במהלך כל התקופות לא הביעה הנאשמת חרטה על מעשיה ולא באה בדברים עם מעבדה על מנת להחזיר את מה שנטלה, שלא כדין. על גזר הדין של בית הדין למשמעת ערערה הנאשמת לבית המשפט העליון וערעורה נדחה.

גזר-דין

הנאשמת עובדת ברשות הדואר בתפקיד מנהלת סניף דואר במרכז הארץ, הורשעה בבית משפט השלום תל-אביב יפו, על פי הודאתה, בגניבה ממעביד וכן רישום כוזב במסמכי תאגיד.

על הנאשמת ניגזרו 12 חודשי מאסר מתוכם שלושה חודשים בפועל בעבודות שירות, והיתרה על תנאי ל - 3 שנים שלא תעבור במהלך תקופה זו עבירה עליה הורשעה, או כל עבירה אחרת שיש בה יסוד של גניבה.

בעקבות הרשעתה הועמדה לדין משמעתי והואשמה בביצוע עבירות לפי סעיפים : 3(17) ו - 6(17) לחוק שירות המדינה (משמעת) התשכ"ג 1963-.

לאחר ששמע בית הדין את הצדדים, הרשיע את הנאשמת בביצוע העבירות שיש עמן קלון.

בטיעוניו לעונש, טען התובע כי הנאשמת הורשעה בעבירות הנ"ל לאחר שגנבה סך של 61,500 ש"ח במהלך שנת 1994 מקופת סניף הדואר שניהלה. כדי להעלים את עובדת הגניבה זייפה הנאשמת את רישומי הקופה כדי לטשטש את היתרות הנמוכות בקופה. התובע ציין שי להתייחס בחומרה רבה לעבירת גניבה בידי עובד ציבור שמקורה בהפרת אימון בין משרת עובד ציבור לציבור כולו וציטט מתוך עש"מ 7641/98 נוימן נגד מדינת ישראל את דברי כבוד השופט זמיר: "ברור שבעצם מינוי מופקד לכהונה בו הוא מופקד על הכסף העובר ושב בין ידיו, ברור שבעצם מינוי לכהונה טמונה הבטחה שהוא לא יהיו לשלוח ידו בכסף הזה... ואלמלא האמון הניתן במשרת הציבור היינו צריכים מפקחים ומפקחי מפקחים ללא שיעור ומידה. על כן מתבקש להגיב בחומרה יחסית כלפי הפרת האמון שבסיסה השחתת המידות של עובדי הציבור".

לאור הדברים הנ"ל ביקש התובע לפטר את הנאשמת לאלתר, לשלול ממנה את פיצויי הפיטורין, לחייבה להשיב את הכספים לפי סעיף 35 לחוק שירות המדינה (משמעת) ולפסלה לצמיתות מרשות הדואר. באשר לשלילת הפיצויים ציטטה התביעה דברי כבוד השופט זמיר מתוך עש"מ 23/94 שקבע כי עובד שמעל באמון שניתן לו ע"י המדינה אין לו שום זכות מוקנית לדרוש את הזכויות שנצטברו לזכותו בתקופת עבודתו עד שנתפס.

לענין חומרת העונש הנתבע, ציטט התובע גזרי דין מתוך שורה ארוכה של פסקי דין שניתנו ע"י ביה"ד למשמעת באותן עבירות לפיהם: פוטרו העובדים, נשללה מהם זכות לקבלת פיצויים ונפסלו לשרת בשירות הציבורי, אם לצמיתות ואם לתקופות ארוכות.

לעומתו טען בא כוחה של הנאשמת, כי מדובר במעידה חד-פעמית של עובדת "זוטריית" אשר עבדה בנאמנות ובמסירות ברשות הדואר במשך תקופה של 18 שנים.

בשנת 1994 השנה בה בוצעה העבירה, עברה על הנאשמת תקופה קשה ביותר. בתקופה זו בעלה עבר תאונה קשה והינו נכה ומאז התאונה אינו עובד ומקבל קיצבת נכות. נטל הפנסה והטיפול בו ובשני ילדיה הקטינים נפל על כתפי הנאשמת ללא כל סיוע ועזרה כלכלית ונפשית. כתימוכין צרף העתקי תסקירי המבחן שנערכו לנאשמת בגין האישום הפלילי. כמו כן ציין, כי בית המשפט שגזר על הנאשמת עונש המאסר כמצויין לעיל, עשה זאת לאחר ששקל לקולא את הנסיבות האישיות של הנאשמת.

כמו כן, אבחן בא כח הנאשמת את התקדימים שצוטטו על ידי התובע למקרה שבפנינו. לטענתו בתקדימים הנ"ל דובר על עבירת גניבה במשך תקופה ממושכת וכן בעבירות מרמה והפרת אימונים, זיוף וגניבה בידי עובדי ציבור בכירים. להבדיל מהמקרה שלנו, שבו מדובר בעובדת "זוטריית" שמעידתה היתה מעידה חד-פעמית וזאת בשל מצבה האישי הנואש.

בית הדין סבור כי מעשיה של הנאשמת חמורים כשלעצמם גם אם הינם פיזודה חד-פעמית במהלך שנות עבודתה של הנאשמת וגם אם אינה עובדת בכירה. אין הדעת סובלת כי עובד ציבור האמון על קבלת כספים מהציבור ישלח ידו בהם, יהיו נסיבותיו האישיות אשר יהיו. מצבו האישי והכלכלי הקשה של עובד ציבור אינו מפחית מחומרת המעשה, ואינו מהווה שיקול למידת העונש שעל בית הדין לשקול בבואו לגזור את הדין.

נכון הוא, כי בית המשפט הפלילי הגוזר עונשו של נאשם בעבירות שהורשעה בהן הנאשמת שוקל לא רק את הערך הכספי של הגניבה ואת נסיבותיה אלא גם את הנסיבות האישיות של הנאשם.

שיקולים אלה אינם עומדים בפניו של בית הדין למשמעת בבואו להטיל את אמצעי המשמעת של עובד ציבור שסרח. בפני בית הדין עומד התפקיד הציבורי שהנאשמת היתה חלק ממסגרתו, ומידת הפגיעה שנגרמה ע"י הנאשמת לשירות הציבורי.

אין ספק כי במעשיה של הנאשמת יש פגיעה חמורה באימון של הציבור כלפי משרתיו ויש להגיב בחומרה כלפי הפרת האימון המובססת על השחתת המידות של עובד הציבור. הנאשמת לא רק ששלחה ידה בכספי ציבור, אלא הוסיפה חטא על פשע בכך שניסתה להעלים את הגניבה על ידי ביצוע עבירה נוספת של זיוף רישומי הקופה.

יש לציין כי כאשר נתגלתה הפרשה ברשות הדואר בראשית 1995 הושעתה הנאשמת לחודש ימים בלבד. למרות בקשת הרשות הדואר לא הוארכה ההשעייה והיא הועברה לתפקיד פקידותי אחר שאינו כרוך בטיפול בכספים ורק בספטמבר 1997 השעה אותה נציב שירות המדינה עד תום ההליכים הפליליים. הווה אומר, כי מיום שנתגלתה העבירה ועד סוף 1997 עבדה הנאשמת וקבלה שכר מלא. זאת ועוד, בתקופת השעייתה הוגדלה משכורתה עפ"י החלטת אב בית הדין למשמעת למשכורת קובעת מלאה, וכן שולמו לנאשמת בתקופה זו הפרשים בגין תוספת שכר עידוד שהסתכמו באלפי שקלים.

מעיון בתלוש משכורתה של הנאשמת בתקופת ההשעייה עולה כי הנאשמת המשיכה להפריש כספים לקופות "גמל" וקרנות אחרות למרות מצבה הכספי הקשה כדבריה. עובדה זו אינה מצביעה על כוונה כנה ואמיתית להשיב את הגזלה.

במהלך כל התקופה הנ"ל לא הביעה הנאשמת חרטה על מעשיה ולא באה בדין ודברים עם מעבידה על מנת להחזיר את מה שנטלה שלא כדין. זאת ועוד, בהגיע מועד הדיון המשמעתי ביום 9.9.99 הועלתה טענה מקדמית לפיה ביה"ד מתבקש לדחות הישיבה למועד אחר, מאחר והנאשמת הגישה הודעת ערעור על פסק הדין של בית המשפט השלום שניתן ביום 2.7.98. בית הדין נעתר לבקשה ולו רק כדי לאפשר לנאשמת למצות את הדין למרות שהיה ברור כי יש בכך נסיון בכל מחיר לעכב את הדיונים בבית הדין למשמעת ועל ידי כך לאפשר לה חודשי משכורת נוספים במסגרת ההשעייה.

רק בתום הטיעונים לעונש בקשה הנאשמת לאפשר לה להשמיע את דברה בהם הביעה חרטה ובושה על המעשה שעשתה ובקשה להתחשב במצבה הקשה.

לאחר שבית הדין שקל את טיעוני הצדדים ושמע את הנאשמת בעצמה, מטיל ביה"ד את אמצעי המשמעת הבאים:

1. פיטורין לאלתר ללא פיצויי פיטורין.
2. פסילה לצמיתות לעבודה ברשות הדואר.

בית הדין לא נעתר לבקשת התביעה באשר להשבת הכספים מכח סעיף 35 לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, מאחר ותלויה ועומדת בבית המשפט תביעת הרשות להשבה.

על גזר הדין של בית הדין למשמעת, ערערה הנאשמת לבית משפט העליון עש"מ 581/00 וערעורה נדחה.
להלן פסק הדין של בית המשפט העליון במלואו.

בבית המשפט העליון בירושלים

עש"מ 581/00

בפני: כבוד השופט י' זמיר

המערערת: נילי בן ארי

נ ג ד

המשיבה: נציבות שירות עובדי המדינה

ערר על גזר הדין של בית הדין המשמעתי של עובדי המדינה בחיפה בתיק בד"מ 95/99 מיום 15.12.99 שניתן על ידי כבוד השופטים ר' פלד, נ' טל ור' בוחניק

תאריך הישיבה: י"ח באדר א' התש"ס (24.2.00)

בשם המערערת: עו"ד דלית פרו

בשם המשיבה: עו"ד מיכאל קרשן

פסק-דין

1. נילי בן ארי (להלן: המערערת) עבדה כפקידת מיון ברשות הדואר במשך 18 שנים. ביום 21.2.99 הורשעה המערערת, על פי הודאתה, בת"פ 4181/97 בבית משפט השלום בתל-אביב-יפו, בעבירות של גניבה בידי מורשה ובריזום כוזב במסמכי תאגיד. על פי כתב האישום במהלך שנת 1994 גנבה המערערת סך של 61,500 ש"ח מקופת סניף הדואר אותו ניהלה באותה עת. בכדי לטשטש את מעשה הגניבה זייפה המערערת את רישומי הקופה. בית המשפט השית על המערערת עונש של שלושה חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות ותשעה חודשי מאסר על תנאי.

2. בעקבות הרשעתה בפלילים הוגשה נגד המערערת תובענה לבית הדין למשמעת של עובדי מדינה. בית הדין הרשיע את המערערת בעבירות של התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה (לפי סעיף 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963) והרשעה בעבירה שיש עמה קלון (לפי סעיף 17(6) לחוק זה). על יסוד ההרשעה הטיל בית הדין על המערערת את אמצעי המשמעת הבאים: פיטורים לאלתר ללא פיצויי פיטורין ופסילה לצמיתות לעבודה ברשות הדואר. את גזר הדין נימק בית הדין כלהלן:

"בית הדין סבור כי מעשיה של ה[מערערת] חמורים כשלעצמם גם אם הינם אפיזודה חד-פעמית במהלך שנות עבודתה של ה[מערערת] וגם אם אינה עובדת בכירה. אין הדעת סובלת כי עובד ציבור האמון על קבלת כספים מהציבור ישלח בהם ידו, יהיו נסיבותיו האישיות אשר יהיו.

מצבו האישי והכלכלי הקשה של עובד ציבור אינו מפחית מחומרת המעשה, ואינו מהווה שיקול למידת העונש שעל בית הדין לשקול בבואו לגזור את הדין.

נכון הוא, שבית המשפט הפלילי הגוזר עונשו של נאשם בעבירות שהורשעה בהן ה[מערערת] שוקל לא רק את הערך הכספי של הגניבה ואת נסיבותיה אלא גם את הנסיבות האישיות של הנאשם.

שיקולים אלה אינם עומדים בפניו של בית הדין למשמעת בבואו להטיל את אמצעי המשמעת על עובד ציבור שסרח. בפני בית הדין עומד התפקיד הציבורי שה[מערערת] היתה חלק ממסגרתו, ומידת הפגיעה שנגרמה ע"י ה[מערערת] לשירות הציבורי.

אין ספק כי במעשיה של ה[מערערת] יש פגיעה חמורה באמון של הציבור כלפי משרתיו ויש להגיב בחומרה כלפי הפרת האמון המבוססת על השחתת המידות של עובד הציבור. ה[מערערת] לא רק ששלחה ידה בכספי ציבור, אלא הוסיפה חטא על פשע בכך שניסתה להעלים את הגניבה על ידי ביצוע עבירה נוספת של זיוף רישומי הקופה".

3. על החלטת בית הדין למשמעת הוגש ערעור זה. באת-כוח המערערת טוענת רק לעניין ההחלטה לשלול מן המערערת את פיצויי הפיטורין. לטענתה, שגה בית הדין בקובעו כי בדין המשמעת אין ליחס חשיבות כלשהי לנסיבותיו האישיות של הנאשם. מעשיה של המערערת היו מעידה חד-פעמית אשר נבעה ממשבר בו היתה שקועה. כיום היא מביעה חרטה על מעשיה ומבקשת את רחמי בית המשפט. בעלה של המערערת נפגע קשה בתאונת דרכים וכעת הוא נכה במאה אחוז ואינו עובד. המערערת מטופלת בשני ילדים קטנים ועול פרנסת המשפחה כולה מוטל על כתפיה. אין לה נכסים ותלויות ועומדות נגדה שתי תביעות אזרחיות, האחת של רשות הדואר והשנייה של חברת הביטוח (בתביעת סוברגציה), להשבת הכספים שגנבה המערערת. סך כל התביעות נגדה עומד כיום (עם תוספת רבית והצמדה) על 150,000 ש"ח. באת-כוח המערערת ביקשה כי בית המשפט יורה על תשלום של פיצויי הפיטורין, ולו רק על חלקם, על מנת שהמערערת תוכל להשיב מכספים אלה לרשות הדואר ולחברת הביטוח את הכסף המגיע להם. עוד ציינה באת-כוח המערערת כי מארבע משכורותיה האחרונות של המערערת קוזזו סכום של 1000 ש"ח, בכל פעם, לתשלום חובה של המערערת לרשות הדואר.

4. מנגד, טען בא-כוח המשיבה כי אין מקום להתערב בהחלטת בית הדין למשמעת. המעשים בהם הורשעה המערערת הם חמורים ביותר ואין בעונש שהוטל על המערערת משום חריגה מן העונש אשר בית הדין למשמעת נוהג להטיל במקרים מסוג זה. לגרסתו, אין מדובר במעידה חד-פעמית אלא בהתנהגות נמשכת בשנת 1994.

עוד ביקש להבהיר כי תאונת הדרכים שארעה לבעלה של המערערת ארעה לאחר ביצוע מעשי הגניבה. בא-כוח המשיבה ציין שעד ליום זה המערערת טרם החלה להשיב את הכספים שגנבה, למעט אותם סכומים שהורדו ממשכורתה, וגם זאת במסגרת עיקול שהטיל בית המשפט לבקשת רשות הדואר. עם זאת, כפי שבא-כוח המשיבה הודיע במהלך הדיון, המדינה היתה מוכנה לשקול אפשרות של תשלום חלק מפיצויי הפיטורין למערערת, אילו הגיעה מערערת להסדר עם רשות הדואר ועם חברת הביטוח בדבר החזרת הכסף שגנבה. אך משנתברר כי המערערת אינה מסוגלת, מבחינה כלכלית, להגיע להסדר כזה, לא נותר לי אלא לפסוק את הדין בערעור.

5. דומני, כי באומרו שבהליך משמעותי אין לקחת בחשבון את נסיבותיו האישיות של נאשם, התכוון בית הדין למשמעת לומר כי בנסיבותיו של מקרה זה אין בנסיבות האישיות שפורטו לפניו כדי למנוע אמצעי משמעת חמורים. אכן, נסיבותיו האישיות של נאשם הן שיקול ענייני גם בהליך משמעותי. אולם מה הן הנסיבות המיוחדות במקרה שלפנינו? כפי שהובהר במהלך הדיון, מעשה הגניבה קדם לתאונה בה נפגע בעלה של המערערת ולמצב הנפשי הקשה אשר פקד אותה עקב כך. גם אם כיום המערערת מתחרטת בכנות על מעשה הגניבה, ראוי לציין כי עד היום היא לא יזמה החזרת הסכום שגנבה, ולו רק בשעורין, כפי יכולתה. בנסיבות אלה אמצעי המשמעת שהוטלו על המערערת אינם חורגים באופן מהותי מאמצעי המשמעת שמקובל להטיל במקרים מעין אלה.

כידוע, בית משפט זה אינו נוטה להתערב באמצעי המשמעת המוטלים על ידי בית הדין למשמעת, אלא אם יש בהם חריגה מהותית מן המקובל או עיוות דין מבחינה אחרת. במקרה שלפנינו, על אף מצבה הקשה של המערערת, אין אמצעי המשמעת שהוטלו עליה מצדיקים את ההתערבות של בית משפט זה.

אי לכך הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"א באדר א' התש"ס (27.2.00).

סא/14 מפקח ומנהל עבודה במחלקת עבודות ציבוריות (מע"צ) - מעילה באימון,
מכירת רכוש המדינה

בפני : עו"ד שמשון פרנקל
גב' אילת שפסקי
גב' רות בר יוסף
- יו"ר
- חברה
- חברה

התובע : עו"ד ג'פרי ונדל

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד תמר אמנון

נפסק : הנאשם, מפקח ומנהל עבודה במחלקת עבודות ציבוריות, הועמד לדין משמעתי, בעבירות של מעילה באימון והתנהג בהתנהגות בלתי הוגנת ושאינה הולמת עובד מדינה. בכך, שמכר חומר מקורצף שהיה רכוש ממשלתי, שעליו הופקד, תמורת תשלום כסף למשקים פרטיים במושב עוזה. בית הדין הרשיעו והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים :

1. נזיפה חמורה.
2. הפקעת חצי משכורת קובעת ב- 12 ניכויים חודשיים שווים ורצופים.
3. הורדה בדרגה אחת למשך שנה אחת.
4. העברה לתפקיד אחר לפי אחת משתי אלה :
א. למשך שנה אחת בה יורדת דרגתו - כאמור.
ב. העברה למשרה אחרת ברמת משרתו הנוכחית, דהיינו, לפני ההורדה או לאחר החזרתו לדרגתו הקודמת.

נימוקים : בית הדין למשמעת התייחס לעבירות בחומרה, שכן הנאשם מעל באימון שנתנה בו המדינה וניצל אימון זה לרעה.

גזר-הדין

1. הנאשם הורשע בהכרעת דין בסעיף 2, בכך שמשאיות עמוסות בחומר המקורצף, בידיעתו ובהוראתו של הנאשם, נכנסו לתוך מושב עוזה, פרקו את החומר במשקים פרטיים ותמורת זאת קיבל הנאשם תשלום.

בסיכום פסק הדין אמרנו על כך, שהנאשם קיבל תשלומים בכסף עבור מסירת חומר ששייך למדינה ולא השגיח על כך שהחומר יגיע לייעדו ושמר לצרכי המדינה. בית הדין הרשיע את הנאשם לפי סעיפים 17(2) ו- (3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963, בלבד והשמטנו את סעיף 17(4) לתובענה.

2. לאור חומרת העבירות, אין לבית הדין ספק באשר לאמצעי המשמעת, שמציעה התביעה, שהם נזיפה חמורה, הפקעת מחצית המשכורת הקובעת, הורדה בדרגה אחת למשך שנה אחת. במה שנוגע להצעת התביעה גם להעברתו לתפקיד אחר, המוצג נ/1 - שהסכמנו לקבל, שלא לפי הפרצודורה הרגילה - מעיד על כך שהנאשם אמנם מודה בחלק העבירה שמיוחסת לו בתובענה ובפסק הדין, וכן שהוא מתחרט על המעשים נשוא התובענה ומבטיח לתקן את דרכו.
 3. שקלנו ומצאנו, שלגבי ההעברה לתפקיד אחר, זו תוצמד לתקופה של ההורדה בדרגה בלבד, או לחילופין שתמצא במקום העבודה משרה ברמת משרתו הנוכחית שלפני ההורדה בדרגה, או לאחר השנה שבה יוחזר לדרגתו הקודמת.
 4. בית הדין מחליט איפוא, על אמצעי המשמעת האלה :
 - א. נזיפה חמורה.
 - ב. הפקעת מחצית משכורת ב - 12 ניכויים חודשיים שווים ורצופים.
 - ג. הורדה בדרגה אחת למשך שנה אחת.
 - ד. העברה לתפקיד אחר, לפי אחת משתי אלה :
1. למשך שנה אחת בהורדת דרגתו - כאמור.
 2. העברה למשרה אחרת ברמת משרתו הנוכחית, דהיינו, לפני ההורדה או לאחר החזרתו לדרגתו הקודמת.

ניתן ביום 29.12.99

בד"מ 122/97

סא/15 מזכירה במשרד הבריאות - גניבת ארנק ומסמכים

בפני: עו"ד אפרים יפהר
מר אסף מנצורי
מר נחום ברזילי
- יו"ר
- חבר
- חבר

התובע: עו"ד יהודה מזרחי

הנאשם:

ב"כ הנאשם: עו"ד ראובן בר-חיים

נפסק: הנאשמת, מזכירה במשרד הבריאות הועמדה לדין פלילי (ת.פ. 3801/98), בשל גניבת ארנק ומסמכים אישיים. בית המשפט לא הרשיע את הנאשמת אלא הטיל עליה עבודות שירות לתועלת הציבור בהיקף של 200 שעות והעמידה למבחן למשך שנה. בגין זאת הנאשמת הועמדה לדין משמעתי. בית הדין הרשיעה והטיל עליה את אמצעי המשמעת הבאים:

1. נזיפה.
2. הקפאת דרגתה של הנאשמת לתקופה של שנה אחת מיום מתן גזר הדין.
3. הפקעת מחצית משכורת בשישה תשלומים שווים ורצופים.

נימוקים: בית הדין הביא בחשבון את נסיבותיה האישיות של הנאשמת וסבר שיש לתת לה הזדמנות נוספת. מדובר במעידה חד-פעמית ובעובדת צעירה שעתידיה עוד לפנייה.

גזר-הדין

1. ביום כ"ד באלול התשנ"ט (5 בספטמבר 1999) הרשענו את הנאשמת, בהתאם להודאתה, בכך שהתנהגה התנהגות שאינה הולמת עומדת מדינה או התנהגה התנהגות העלולה לפגוע בתדמיתו ובשמו הטוב של שירות המדינה בכך שגנבה ארנק ובו מסמכים כמפורט בסעיף 1 לתובענה.

הרשעה זו היא על סעיף 17(3) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

2. בסעיף 1 לתובענה נאמר:

"ביום 27.4.99 ב-ת"פ 3801/98 של בית משפט השלום בירושלים, הטיל בית המשפט על הנאשמת שירות לתועלת הציבור (של"צ) בהיקף של 200 שעות חונכות בפנימית "בית-סובול". כמו כן, החליט בית המשפט כי הנאשמת תעמוד למבחן למשך שנה וזאת בגין הודאתה בעובדות כתב האישום, לפיהן גנבה הנאשמת מתיקה של המתלוננת ארנק ובו תעודת זהות, כרטיס אשראי, פנקסי שיקים, רשיון נהיגה וכרטיס קופ"ח. החלטת בית המשפט ניתנה ללא הרשעה. מצ"ב העתק כתב האישום והחלטת בית המשפט."

3. התובע הודיע כי אין לו ראיות שיש בהן עניין לקביעת אמצעי המשמעת.
4. נציג משרד הבריאות, מר פנחסי, ביקש להגיש שני מסמכים שיש בהם לדעתו עניין לקביעת אמצעי המשמעת. ב"כ הנאשמת התנגד לכך, והתנגדותו התקבלה על-ידי בית הדין מאחר שנוכח כי אמנם אין במסמכים אלה כדי לסייע בידי בית הדין בעניין קביעת אמצעי המשמעת. לפי בקשת בית הדין הוגש תיקה האישי של הנאשמת לעיונו.
5. ב"כ הנאשמת הגיש לבית הדין ממך נ/1, שבו יש, לדבריו, מידע על תלונה, שהוגשה על-ידי הנאשמת נגד בעלה ביום 18.8.97, עקב חבלה גופנית שחבל בה בעלה.
6. בתום הבאת הראיות עת הסיכומים. התובע השמיע את סיכומיו ובהם הדגיש כי מדובר בעבירה חמורה ובנסיבות שבהן יש לראות בהתנהגותה של הנאשמת, למרות שלא הורשעה בדין, התנהגות שיש עימה קלון, ולפעול במקרה זה בדרך שבה נוהג בית הדין במקרים שבהם מדובר בנאשם שדבק בו קלון בשל מעשה שעשה.
- התובע הנכבד, עו"ד מזרחי, היפנה את תשומת-לב בית הדין לתקדימים הבאים :
- א. עש"מ 2935/93, עיבאדאת נגד נציבות שירות המדינה. מפסק דין זה עולה כי ניתן להרשיע נאשם לפי סעיף 17(3) אם אין אפשרות להרשיעו, לפי סעיף 17(6) לחוק שירות המדינה (משמעת).
- ב. בד"מ 54/90 - במקרה זה מדובר על עובד רשות הדואר, שהורשע בבית משפט מחוזי בעבירת גניבה בידי עובד ציבור ונידון לביצוע עבודה בהיקף של 250 שעות בשירות לתועלת הציבור, תחת פיקוח קצין מבחן, לשנה אחת מאסר על-תנאי ולקנס בסך 3,000 ש"ח, וזאת מאחר שגנב מקופת הסניף עליה היה מופקד סך 3,600 ש"ח והשתמש בכסף זה למימון משחקי קלפים. הנאשם הורשע בבית הדין למשמעת לפי סעיף 17(6) לחוק, והוטלו עליו אמצעי המשמעת של פיטורים לאלתר, תשלום גימלאות ושליטת מענק פרישה.
- ג. בד"מ 24/88 - במקרה זה מדובר על מפקח אשנבים בדואר, שהורשע בבית משפט מחוזי בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור, מרמה והפרת אמונים, ורישום כוזב במסמכי תאגיד, ונידון לששה חודשי מאסר בפועל, לשלוש שנות מאסר על-תנאי ולקנס בסך 5,000 ש"ח. הנאשם הורשע בבית הדין למשמעת לפי סעיף 17(6) לחוק, והוטלו עליו אמצעי המשמעת של פיטורים מיידיים אגב תשלום 90% פיצויי פיטורים עד ליום ההשעייה ופסילה לצמיתות לשירות המדינה ולרשות הדואר.
- ד. בד"מ 32/86 - במקרה זה מדובר על פקיד אשנבים ראשי בסניף דואר, שהורשע בבית משפט מחוזי בעבירה של גניבה בידי עובד ציבור, ונידון לשנה מאסר על-תנאי ולקנס בסך 2,000 ש"ח. הנאשם הורשע בבית הדין למשמעת לפי סעיף 17(6) לחוק, והוטלו עליו אמצעי המשמעת של פיטורים משירות המדינה כשפיצויי הפיטורים שלו יהיו בשיעור 90% ופסילה לשירות המדינה לתקופה של 5 שנים.

7. לאור כל האמור לעיל ביקש התובע כי בית-הדין יטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת הבאים :

א. פיטורים לאלתר, אגב תשלום פיצויי פיטורים בשיעור של 90% בעבור שנות עבודתה עד ליום השעייתה, דהיינו : עד לחודש דצמבר 1998.

ב. פסילה לשירות המדינה לתקופה של חמש שנים.

8. נציג משרד הבריאות, מר פנחסי, הביע דעתו על אמצעי המשמעת הראויים במקרה זה, כדלקמן :

א. פיטורים משירות המדינה, אגב תשלום פיצויי פיטורים בשיעור של 99% מהפיצויים המגיעים לה ;

ב. הוראה של בית-הדין כי חלק מסכום הפיצויים יוקצה לתשלום חובותיה של הנאשמת לחבריה במשרד הבריאות, שחוייבו לשלם במקומה את חובותיה לבנק "יהב" מאמר שחתמו לה כערבים לחובות אלה.

ג. פסילה לשירות המדינה לחמש שנים.

9. ב"כ הנאשמת, עו"ד בר-חיים, סיכם את עמדתו לעניין אמצעי המשמעת, והעיר כי לכאורה אמצעי המשמעת שהומלצו על-ידי התובע ועל-ידי נציג המשרד חמורים וקשים ביותר, וזאת הן הנובע מנסיבות המקרה, שבהן מדובר בהתנהגות של אישה מוכה שנקלעה לנסיבות שבהן ביקשה להביא לתת לילדיה, אחרי שנישאה למי שהוא עבריין הנוהג בה באלימות. האמצעים חמורים, לדעתו, גם אם מעיינים בהחלטת בית-משפט השלום, ובמיוחד בסעיף 3 בה, רואים כי גישת בית-המשפט היתה ברורה כי יש לעשות כל שניתן כדי שהנאשמת לא תפוט מעבודתה בשירות המדינה. האמצעים המומלצים על-ידי התביעה חמורים, לדעת ב"כ הנאשמת, גם אם משווים את ענייננו לתקדימים דומים (והתקדימים ששהובאו על-ידי התביעה אינם דומים לענייננו לדעת הסניגור). הסניגור הדגיש את העובדה כי הנאשמת הודתה בביצוע גניבה שאין לה כל קשר אם תפקידה, אין מדובר במקרה שלה בגניבה בידי עובד ציבור (שהיא עבירה חמורה מאוד), וכי הנאשמת מצויה בטיפול פסיכולוגי.

ב"כ הנאשמת הפנה את תשומת-ליבנו לתקדימים הבאים :

א. בד"מ 17/95 - במקרה זה הודתה הנאשמת בבית-משפט השלום ברחובות, בכך שגנבה ארנק של עובדת אחרת שהכיל מסמכים שונים, כרטיסי אשראי ורכשה תכשיטים. בית המשפט לא הרשיע את הנאשמת אך הטיל עליה ביצוע עבודות לתועלת הציבור של 100 שעות במשך שנה אחת. בבית-הדין למשמעת הואשמה הנאשמת בעבירה של סעיפים 17(3) ו-4 לחוק בית-הדין גזר על הנאשמת את אמצעי המשמעת : נזיפה חמורה, הורדה בדרגה אחת למשך שנתיים, הפקעת משכורת אחת בשישה ניכויים חודשיים שווים ורצופים והעברה למשרה או למקום עבודה אחר במסגרת המשרד, ופרסום פסק-הדין ללא הזכרת שם העובדת.

- ב. עש"מ 5516/90 - מדובר במקרה, שבו מזכיר שופטים בבית-משפט לתעבורה, שהורשע בבית-משפט שלום בעבירה של גניבה והונאה בכרטיס חיוב ונגזרו לו עשרה חודשי מאסר על תנאי וצו מבחן למשך חצי שנה. הנאשם הורשע בבית-הדין בעבירה לפי סעיף 17(6) לחוק. בית-המשפט העליון קובע, כי צדקה הפרקליטות בכך שעבירה מן הסוג הזה צריכה לפסול בדרך כלל עובד מהמשך עבודתו בבית-המשפט. בית-המשפט מתחשב בכך שמדובר בנכה צה"ל ומורה על פסילה למילוי תפקידים במערכת בתי המשפט. בכך לא קיבל את בקשת המדינה לפטר את הנאשם.
- ג. בד"מ 57/92 - במקרה זה מדובר באחראי מיון בדואר ברשות הדואר, שהורשע בבית-משפט מחוזי בעבירות של גניבה בידי עובד ציבור, מרמה והפרת אמונים ונידון לששה חודשי עבודות שירות ול-24 חודשי מאסר על תנאי. מדובר על גניבת כסף מזומן בשווי של 3,000 ש"ח מתוך מעטפות דואר. בבית-הדין למשמעת הורשע הנאשם לפי סעיף 17(6) לחוק, והוטלו עליו אמצעי המשמעת של נזיפה, הקפאת דרגה לשנתיים והעברה לתפקיד אחר ברשות הדואר.
- ד. בד"מ 53/93 - במקרה זה מדובר בטכנאי בזק שתקף מנוייה בכך שדחף אותה. בית-המשפט הסתפק בכך שהנאשם יתן התחייבות להימנע מעבירת תקיפה. בבית-הדין למשמעת הורשע הנאשם לפי סעיף 17(3) לחוק, והוטלו עליו אמצעי המשמעת של נזיפה, הפקעת מחצית המשכורת ב-10 תשלומים ודחיית קבלת תוספת לדרגה בשנה אחת.
- ה. בד"מ 86/92 - כאן מדובר בדוור ברשות הדואר, שהורשע בבית-הדין למשמעת בעבירות על סעיפים 17(1), (2) ו-3 לחוק, בשל זיוף חתימותיהם של נמענים על דברי דואר רשומים ובשל קבלת מתנות בניגוד לחוק. הוטלו עליו אמצעי המשמעת של נזיפה, הפקעת משכורת ובורדה בדרגה.
- ו. עש"מ 3/88 - במקרה זה ביטל בית-המשפט העליון אמצעי משמעת של פיטורים, והחליט על העברתו לתפקיד אחר תוך הפחתת דרגה מדרגותיו.
- ז. בד"מ 123/95 - במקרה זה הורשע הנאשם בבית-המשפט המחוזי בעבירת אונס. ערעורו לבית-המשפט העליון נדחה. בבית-הדין למשמעת הורשע הנאשם לפי סעיף 17(6) לחוק, והוטלו עליו אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, הפקעת משכורת חודשית אחת והורדה בדרגה למשך שנה.
10. לאור כל האמור ביקש ב"כ הנאשמת כי יוטלו על הנאשמת אמצעי המשמעת הבאים:
- א. נזיפה או נזיפה חמורה;
 - ב. הפקעת משכורת אחת בעשרה תשלומים;
 - ג. כל אמצעי משמעת אחר שיראה לבית-הדין מתאים, למעט פיטורים;
11. בשלב זה ניתנה אפשרות לנאשמת לומר משפר משפטים ובהם ביקשה, כי בית הדין יסייע לה לשקם את חייה, ולא יורה על פיטוריה, כדי שילדיה יוכלו לקום בבוקר ולמצוא אמא לידם.

12. בפני בית-הדין הובאו גישות נוגדות לחלוטין על-ידי התביעה מן הצד האחד ועל-ידי הסניגוריה, מן הצד האחר. כדי שנוכל למצוא את דרכנו בסוגיה, עלינו לבדוק, בשלב הראשון, את נסיבותיו של המקרה שלפנינו. בשלב השני, עלינו לבדוק מה באמת היו החלטותיו של בית-הדין בנסיבות דומות לענייננו. ובשלב השלישי, נקבע עמדתנו לעניין אמצעי המשמעת.

13. נסיבותיו של המקרה סוכמו באורח ממצה על-ידי השופטת רבקה פרידמן-פלדמן במסגרת החלטתה מיום 27.4.99, שם נאמר, בין השאר:

"... מדובר בשרשרת עבירות הקשורות זו בזו, עבירות שבוצעו על רגע מצוקה משפחתית, אישית וכלכלית קשה ביותר. הנאשמת אכן נכשלה ולא עמדה בפיתוי, אולם נראה כי המדובר במעידה חד-פעמית והסיכוי, שהנאשמת תחזור לבצע מעשים פליליים קטן ביותר. כיום, נמצאת הנאשמת בטיפול פסיכולוגי, היא מנסה לשקם את חייה ואת משפחתה, ונראה כי להרשעה תהיינה השלכות קשות ביותר על נסיונות השיקום. בנוסף, הנאשמת מפרנסת משפחה על שלושה ילדים ואם תורשע, ספק אם תוחזר לעבודתה במשרד הבריאות. במקרה כזה, לפיטוריה עלולות להיות השלכות חמורות ביותר הן מבחינת הנאשמת באופן אישי, הן מבחינת משפחתה והן מבחינת סיכוייה להשתקם. בנסיבות אלה, נראה כי ההליך המשפטי כשלעצמו השיג את המטרות העומדות בדרך כלל מאחורי הרשעה בפלילים..."

14. ננסה לסקור את הפסיקה הקיימת בעניינים דומים לענייננו עד כה -

א. בתיק בד"מ 71/71, שפורסם בחוברת פסקי דין של בית הדין למשמעת לעובדי המדינה, מחודש נובמבר 1966 בפסק דין מס' 99, היה מדובר על עובד שהורשע בבית משפט על גניבת שיק בסך 65 לא"י. הוא הורשע לפי סעיף 17(4), קודמו של סעיף 17(6), לחוק והוטלו עליו אמצעי של פיטורים אגב תשלום פיצויים על השירות עד יום ביצוע העבירה, ופסילה לשירות המדינה לתקופה של שישה חודשים. הנאשם ערער על החלטות בית הדין בפני שופט של בית-המשפט העליון, וזה ביטל את אמצעי המשמעת שקבע בית הדין והחליט על נקיטת האמצעים הבאים: נזיפה והורדה בדרגה לשנה וחצי (ע"מ 4/66, פד"י כ', חלק רביעי, עמ' 105). בין השאר, אומר השופט ברנזון בפסק הדין:

"... עם זאת, נראה לי, כי דוקא מקרה זה לא היה מתאים לעשותו אות ומופת להענשה כבדה ומרתיעה במיוחד אף בהשוואה עם מקרים אחרים שבאו עד כה בפני בית הדין; ויצויין כי המקרים האחרים שבהם לא מיצה בית הדין כלפי נאשמים אחרים, היו מקרים של שליחת-יד בכספי המדינה אגב מילוי תפקיד, או גניבה מחבר לעבודה, ואילו מעשהו של המערער לא היה קשור כלל עם העבודה. לא נטען ולא הוכח, כי עבירות מסוג זה של גניבה סתם שלא בקשר עם העבודה פשו בין עובדי המדינה ומשום כך מן הראוי להתחיל בהטלת עונשים מרתיעים כדי לעקור מן השורש..."

ב. בד"מ 356/356, שפורסם בחוברת פסקי דין של ביתה דין מחודש פברואר 1975 כפסק-דין מס' 309. במקרה זה היה מדובר על עובד משרד המשפטים שהורשע בבית-משפט השלום בעבירה של גניבת שני פנסים ממכונית פרטית. העבירה לא היתה קשורה במילוי תפקידו. בית-הדין הרשיע את הנאשם לפי סעיף 17(4), שהוא היום 17(6), לחוק והטיל על הנאשם את אמצעי המשמעת של נזיפה, הקפאת דרגה לשנתיים ופרסום החלטת בית-הדין.

- ג. בד"מ 360/ שפורסם שם, כפסק-דין מס' 306. כאן מדובר בעובד משרד הפנים שהורשע על-ידי בית-המשפט המחוזי בשלושה פרטי אישום של גניבה (לא ברור אם היה קשר בין העבירות ובין תפקידו של העובד). בבית המשפט העליון התקבל ערעור העובד לגבי שניים משלושת המקרים, אך אושרה הרשעתו בגניבת 1,302 ל"י.
- ביה"ד הרשיע את הנאשם לפי סעיף 17(4), שהוא היום 17(6), לחוק, והטיל עליו אמצעי משמעת של הורדה בדרגה ופרסום החלטת בית-הדין.
- ד. בד"מ 6/79 - במקרה זה מדובר בפועל ממשרד התקשורת שהורשע בבית משפט שלום בגניבת שטר כסף בסך 100 ל"י מחברה לעבודה ונדון לשלושה חודשי מאסר על תנאי ולקנס. בית הדין הרשיע את הנאשם בעבירה לפי סעיף 17(6) לחוק והטיל עליו אמצעי משמעת של התראה, נזיפה והפקעת 300 ל"י ממשכורתו.
- ה. בד"מ 40/79 - כאן מדובר על מקרה שבו טכנאי טלפונים במרד התיקשורת הורשע בבית-משפט שלום בגניבת שרשרת זהב מדירה שעל-ידה עבד, ונידון לקנס בסך 2,000 ל"י. בבית הדין הורשע הנאשם בעבירה לפי סעיף 17(6) לחוק והוטלו עליו אמצעי המשמעת של נזיפה והפקעת 2,000 ל"י ממשכורתו.
- ו. בד"מ 52/79 - במקרה זה מדובר בעוזר למודד שפה במשרד התקשורת שהורשע בבית-משפט מחוזי בעבירה של גניבה ממעביד ונידון לקנס בסך 4,000 ל"י. הגניבה לא היתה קשורה בתפקידו של הנאשם ולא פגעה ברכוש המדינה. בית הדין הרשיע את הנאשם לפי סעיף 17(6) לחוק והטיל עליו את אמצעי המשמעת של נזיפה והפקעת 1,000 ל"י ממשכורתו.
- ז. בד"מ 37/80 - כאן היה מדובר במקרה של נהג במשרד התקשורת שמצא ברחוב תיק שהכיל סכום כסף, שיקים חתומים וחפצים שונים בערך כולל של 100,000- ל"י. הוא לא נקט בצעדים להחזרת המציאה לבעליה ובשל כך הורשע בבית-המשפט שלום בגניבה ונידון לארבעה חודשי מאסר על תנאי ולקנס בסך 5,000 ל"י. המעשה לא היה קשור לעבודה והנאשם החזיר בסופו של דבר את המציאה לבעליה. בית הדין הרשיע את הנאשם לפי סעיף 17(6) לחוק, והטיל עליו אמצעי משמעת של נזיפה והפקעת 1,200 ל"י ממשכורתו.
- ח. בד"מ 50/86 - מורה הורשע בבית משפט שלום בגין גניבת 12 קילו אבוקדו ונידון לקנס בסך 500 שקל, ולמאסר על תנאי לשנה. בית-הדין הרשיע את הנאשם לפי סעיף 17(6) לחוק, והטיל עליו אמצעי משמעת של נזיפה והפקעת 200 ש"ח ממשכורתו.
- ט. בד"מ 74/86 - מורה הורשע בבית-משפט מחוזי בעבירת גניבה ונידון לשישה חודשי מאסר על-תנאי ולקנס בסך 100,000 שקל (ישן). בית-הדין הרשיע את הנאשם לפי סעיף 17(6) לחוק והטיל עליו את אמצעי המשמעת של פיטורים אגב תשלום 100% פיצויי פיטורים.
- י. בד"מ 38/87 - טכנאי בחברת "בזק" הורשע בבית-משפט שלום בעבירת גניבה ממקום תפילה וכן בעבירות נוספות, ונגזרה עליו שנת מאסר אחת, מתוכה 8 חודשי מאסר על-תנאי. בית-הדין הרשיע את הנאשם לפי סעיף 17(6) לחוק והטיל עליו אמצעי משמעת של נזיפה, הקפאת דרגה לתקופה של שנתיים, הפקעת משכורת אחת והעברה לתפקיד אחר. המדינה ערערה בנושא לבית-המשפט העליון שקיבל את הערעור והורה על פיטורי הנאשם אגב תשלום פיצויי פיטורים (עש"מ 2/88).

- יא. בד"מ 59/90 - הוא הדיון שעליו הוגש הערעור בית עש"מ 5516/90, שתקצירו הובא 9(ב) לעיל. כאן הוטלו על הנאשם, בסופו של דבר אמצעי המשמעת של נזיפה, הפקעת מחצית משכורתו והעברתו למשרה אחרת מחוץ למערכת בתי המשפט. הנאשם כאן הורשע בעבירות של גניבה והונאה בכרטיס חיוב ונדון בבית-משפט שלום ל-10 חודשי מאסר על-התנאי ולצו מבחן לתקופה של חצי שנה.
- יב. בד"מ 70/92 - עובד, המועסק ככוח עזר במרכז גריאטרי במשרד הבריאות, הורשע בבית-משפט שלום בעבירות של התפרצות וגניבה ממחסן חקלאי. הוא נדון לששה חודשי מאסר-על-תנאי ולקנס בסך 1,000 ש"ח. בית-הדין הרשיעו בעבירה לפי סעיף 17(6) לחוקק והטיל עליו אמצעי משמעת של פיטורים אגב תשלום מלוא פיצויי הפיטורים.
- יג. בד"מ 17/95 - ראה סעיף 9(א) לעיל.
- יד. בד"מ 55/94 - מורה גנב מאחר סך של 20 שקל וכרטיס אשראי באמצעותו משך במירמה סכום של 400 שקל. הנאשם הועמד לדין בבית-משפט שלום, לא הורשע, אך הוטל עליו לבצע 120 שעות עבודה לתועלת הציבור. בית-הדין הרשיע את הנאשם בעבירה של התנהגות שאינה הולמת עובד הוראה בישראל והטיל עליו את אמצעי המשמעת של נזיפה חמורה, הורדה בדרגה למשך 3 שנים ופסילה לתפקידי ניהול לתקופה של שלוש שנים.
- טו. בד"מ 69/95 - אחות אחראית מחלקה במרכז לבריאות הנפש הובאה לדין בבית-משפט שלום בגניבה, זיוף מסמך, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במירמה על כך, שבהיותה חברה בוועד העובדים גנבה 9 צ'קים של הוועד ושילמה באמצעותם לנושים פרטיים שלה, בסכום כולל של 4,920 ש"ח. בית-המשפט לא הרשיעה בדין והטיל עליה פיקוח קצין מבחן לתקופה של שנה. בית-הדין הרשיע את הנאשמת לפי סעיפים 17(3) ו-4(4) לחוק, והטיל עליה אמצעי משמעת של נזיפה חמורה, הפקעת מחצית משכורת והקפאת דרגה לשנה.
- טז. בד"מ 71/97 - מורה הורשעה על-ידי בית-הדין לפי סעיף 17(3) לחוק, לאחר שניסתה "לקנות במשיכה" בקניון מלחה בירושלים מוצרים שונים בערך כולל של כ-172 שקל. הוטלו על הנאשמת אמצעי המשמעת של נזיפה חמורה, הורדה בדרגה אחת לשנה והפקעת מחצית המשכורת.
- יז. בד"מ 72/97 - מורה הורשעה על-ידי בית-הדין לפי סעיף 17(3) לחוק, לאחר שבחודש אוגוסט 1995 נתפסה על-ידי קצין הביטחון של ההיפרכל בגבעת-שאול בירושלים כשהיא מנסה להוציא משטח החנות מצרכים שנטלה בלי ששילמה בעבורם. בית-הדין הטיל על הנאשמת אמצעי משמעת של נזיפה, הפקעת מחצית המשכורת והורדה בדרגה.
15. מן הסקירה דלעיל, עולה כי במקרים דומים למקרה שלפנינו, דהיינו מקרים שבהם גנב עובד מזולתו, להבדיל מגניבה מן המדינה, המקרים שבהם הוטל על ידי בית-הדין למשמעת או על-ידי בית המשפט העליון אמצעי המשמעת של פיטורים הם מקרים נדירים שבהם היו נסיבות פליליות ממש, כלומר: אם ניקח את המקרה שהובא בסעיף 14(ט) לעיל מדובר בעניין שבו ביצע העובד מחוץ לשעות עבודתו עבירה של גניבה בשיתוף עם עבריינים. הוא הדין גם במקרה של בד"מ 38/87. במקרה של בד"מ 70/92 הציב, לדעתנו, בית-הדין רף גבוה מאוד למי שמועסק ככוח-עזר גריאטרי, אך מאחר שהיה מדובר בעובד חדש שכשל, מצא בית-הדין להפסיק את עבודתו בראשיתה.

16. בהביאנו בחשבון את נסיבותיו של הנאשמת שלפנינו נראה לנו כי אמצעי המשמעת של פיטורים יחרוג במידה רבה מן המקובל בבית-דין זה לאור הסקירה הנ"ל, ולכן החלטנו שלא להטיל עליה אמצעי משמעת של פיטורים.
17. לאור אותה סקירה של תקדימים הגענו למסקנה נוספת כי מן הראוי לתת לנאשמת הזדמנות נוספת להוכיח כי אמנם מדובר במקרה זה במעידה חד-פעמית. מדובר בעובדת צעירה שעתידיה עוד לפני, ואנו סבורים כי מן הראוי כי המדינה תסייע לה לאסוף את השברים, מאחר שמדובר במקרה זה בדיני נפשות, ופיקוח נפש, כך מקובל עלינו, דוחה עניינים רבים.
18. מן הצד האחר, הנאשמת מושעת כבר במשך שנה, אך מאחר שתפקידה הוא תפקיד של מזכירה, שאין לו נגיעה בכספים, נראה לנו שלא תהיה מניעה או קושי בשיבוצה מחדש לתפקידה.
19. מעיון בתיקה האישי של העובדת, למדנו כי היא מצוייה בקשיים כלכליים כבדים, ולכן נתחשב בה גם בהיבט זה, עד כמה שהדבר ניתן בנסיבות העניין. ראינו גם שהנאשמת השלימה קורס של מזכירות בכירות ועמדה בו בהצלחה. לא מצאנו בתיקה האישי הערות כלשהן לעניין תפקודה בעבודתה.
20. באשר לבקשתו של נציג המשרד כי נורה, במסגרת החלטתנו זו, על ניכוי כספים המגיעים לנאשמת מן המדינה לעובדים אחרים שלפי הוראות חוק הערבות, התשכ"ז-1967, משלמים בעבור חובותיה של הנאשמת, צר לנו אך אמצעי משמעת מסוג זה אינו בתחום סמכותינו ולא מצאנו לו תקדים.
21. לאחר ששקלנו את כל נסיבות העניין, הגענו למסקנה כי אמצעי המשמעת הראויים להיות מוטלים על הנאשמת שבפנינו הם:
- א. נזיפה;**
- ב. הקפאת דרגתה של הנאשמת לתקופה של שנה אחת מיום מתן גזר הדין;**
- ג. הפקעת מחצית משכורת אחת בשישה תשלומים שווים ורצופים;**
22. עלינו לציין כי, אילו היתה בפנינו הצעה קוגניטיבית של נציג המשרד לעניין מישרה אחרת שבה תשובץ העובדת, היינו שוקלים העברתה אליה, אך אין בפנינו בסיס לדיון באמצעי משמעת זה.

סא/16 עובדי רשות הדואר - החתמת כרטיס נוכחות.

בפני : עו"ד משה שושני
מר אסף מנצורי
מר יהודה אפרתי
- יו"ר
- חבר
- חבר

התובע : עו"ד מרב שמעוני

הנאשם :

ב"כ הנאשם : עו"ד נאוה פנקס

נפסק : הנאשמים בעל ואשה עובדי רשות הדואר, החתימו את כרטיסי הנוכחות שלהם בבית דואר קרוב למקום מגוריהם ולא במקום העבודה כנדרש ובכך יצרו מצג שווא לפיו החלו את עבודתם בשעה מוקדמת יותר מהשעה שבה החלו לעבוד בפועל וכן יצרו מצג שווא לפיו סיימו את יום העבודה בשעה מאוחרת יותר מזו שסיימו בפועל. בית הדין הרשיע את הנאשמים והטיל עליהם את אמצעי המשמעת הבאים :

1. נזיפה חמורה.
2. הורדה בדרגה אחת למשך שנתיים.
3. נציבות שירות המדינה התבקשה לפרסם את פסק הדין על ידי הממונה על המשמעת בדרך שיגיע לכלל עובדי המדינה, ללא איזכור שמות הנאשמים.

נימוקים : בית הדין על אף החומרה שבמעשיהם אינו רואה לנכון להטיל על הנאשמים עונשים שיביאו לסבל ולמצוקה כלכלית קשה, ממנה יסבלו ילדיהם שאינם אשמים במעשי הוריהם. כמו כן, הביעו הנאשמים חרטה וצער על מעשיהם.

גזר-דין

בית-הדין מתייחס בחומרה למעשיהם של הנאשמים. המדינה נותנת אמון בעובדיה ולא יתכן להשאיר מצב, בו המדינה צריכה להטיל ספק בהתנהגות של עובדים, שיש בה משום הפרת אמונים כלפיה.

יחד עם זאת, מוטלת על המעביד החובה לבדוק, שהעובדים אינם מפריס את הוראות המשמעת. במקרה שלפנינו קרה, שהמעביד לא בדק תקופה ארוכה כיצד זה, שהנאשמים אינם חותמים במקום עבודתם הקבוע.

המעביד, אמנם, חזר ודרש מכל העובדים לחתום את כרטיס הנוכחות במקום העבודה ולא במקום אחר, אך לא ניתן להתעלם מהעובדה שהדבר נימשך זמן רב ללא תגובה של המשרד.

עם זאת, אין הצדקה לניצול פירצה כזאת ע"י העובדים, מכיוון שלית מאן דפליג שלעובד ברור וידוע, מעל לכל ספק, שעליו להחתים את כרטיסו בכניסתו למקום עבודתו הקבוע, פרט למקרים של הרשאה מפורשת ובכתב.

התובעת, באמצעות נציג המשרד, הציגה בפנינו מכתבים המתייחסים לעבירות משמעת של נאשם מס' 1 - כל המכתבים מתייחסים לשנים 1991 ועד לשנת 1995. משנה זו ואילך, לא הובאו בפני בית-הדין מכתבים על עבירות משמעת פרט לנשוא בכתב התובענה.

כמו כן, לא הובאו על-ידי התביעה שום מכתבים על עבירות משמעת או התנהגות חריגה של הנאשמת, פרט לנשוא התובענה.

אין ספק, שהנאשמים במעשיהם הפרו את האמון ששירות המדינה נתן בהם ואין בית הדין מוכן לקבל את התירוץ כאילו ראו גם אחרים נוהגים כך.

האם מותר ויכל שירות המדינה להתעלם מנורמות פסולות מעין אלו?
האם מותר לעובדי מדינה לנהוג בצורה המחזקת ומשרישה התנהגות שאינה הולמת עובדי מדינה? כמובן שלא.

על עובד המדינה לשמש דוגמא ומופת ולדאוג שבהתנהגותו יגרום לאחרים, אם ישנם כאלה בסביבתו, להתבייש במעשים מסוג זה, המוגדרים בחוק "התנהגות שאינה הולמת את תפקידו כעובד מדינה" ...
"והתנהגות התנהגות בלתי הוגנת במילוי תפקידו..." (סעיפים 17(3) ו-4) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963)

כפי שכבר אמרנו בהכרעת הדין, התובעת הוכיחה שהנאשמים עברו את העבירות המיוחסות להם בכתב התובענה ועתה, לא נותר לנו, אלא, לשקול את נימוקיה של ב"כ הנאשמים באשר לאמצעי המשמעת שיוטלו על הנאשמים.

עיקר טיעוניה של ב"כ הנאשמים סובבים סביב מצבם הכלכלי והסוציאלי הקשה, כפי שאומנם הובא בפנינו והיותם הורים ל- 5 ילדים, ביניהם כאלה התלויים בפרנסתם.

ב"כ הנאשמים הצביעה על כך, שהנאשמים גדלו בשכונות מצוקה ועמלו קשה כדי להתקדם ולשבור את מעגל המצוקה.
לנאשמת עבר שיכלה להתגאות בו וחבל שבמעשיה, לפי כתב התובענה, ניקלעה למצב בו הינה עומדת כיום.
גם לא נטען בפנינו, שלנאשמים עבר פלילי או שהם עמדו בעבר בפני ועדת משמעת על עבירות משמעת.

בית הדין, על אף החומרה שבמעשיהם, אינו רואה לנכון להטיל על הנאשמים עונשים שיביאו לסבל ולמצוקה כלכלית קשה ממנה יסבלו ילדיהם שאינם אשמים במעשי הוריהם. כמו כן, הביעו הנאשמים חרטה וצער על מעשיהם.

ועל כן, מחליט בית הדין לקבל חלקית את דרישת התביעה ולהטיל על הנאשמים את אמצעי המשמעת הבאים:

1. נזיפה חמורה;
2. הורדה בדרגה אחת למשך שנתיים;
3. נציבות שירות המדינה מתבקשת לפרסם פסק הדין על-ידי הממונה על המשמעת בדרך שיגיע לכלל עובדי המדינה ללא איזכור שמותיהם של הנאשמים.

בית הדין מקווה, שפרסום פסק הדין ידליק נורה אדומה ויהווה גורם מרתיע ממעשים כפי שפורטו בתובענה נגד הנאשמים.

בד"מ 58/99

ניתן ביום 19.1.2000

סא/17 מורה בחטיבת הביניים - תקיפת תלמיד

בפני: עו"ד אוריאל ישראלי
גב' קלרה ליכטיג
מר זיידן ג'מאל

- יו"ר
- חברה
- חבר

התובע: עו"ד מרב שמעוני

הנאשם:

נפסק: הנאשם מורה בחטיבת הביניים, הועמד לדין פלילי (ת.פ. 4116/96) בבית משפט השלום בנצרת, בגין תקיפת תלמיד. בית המשפט הרשיע את הנאשם בתקיפת קטין וגזר עליו לפצות המתלונן בגין הנזק והסבל שנגרם לו בסך של 2,000 ש"ח, שישולמו להוריו של המתלונן וכן קנס בסך של 1,500 ש"ח או 4 חודשי מאסר תמורתו. כן, חוייב הנאשם לחתום על התחייבות על סך של 4,000 ש"ח בערבות עצמית, להימנע מלעבור עבירה מהעבירות לפיהן הורשע הנאשם וזאת תוך שנתיים מיום מתן פסק הדין. המדינה ערערה על קולת העונש ובית המשפט המחוזי הכפיל את גובה הקנס. באותו מעמד נדחה ערעורו של הנאשם על הרשעתו ועל גזר דינו. בעקבות ההליך הפלילי הועמד הנאשם לדין משמעתי.

בית הדין הרשיעו והטיל עליו את אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה.

ב. הפקעת מחצית משכורת קובעת ב - 10 תשלומים שווים ורצופים.

נימוקים: בית הדין סבר על סמך תקדימים שהוצגו בפניו, כי אין למצות את הדין עם הנאשם. זאת בהתחשב במצבו המשפחתי כמפרנס ותומך בשתי משפחות ובשל החרטה הכנה שהביע בבית הדין.

גזר-דין

1. הנאשם הינו כיום מורה ומחנך בחטיבת הביניים בביה"ס שבכפרו, יליד שנת 1965 בעל ותק בהוראה של כ - 11 שנים ובשירות המדינה מאז 1.9.89, נושא ומחזיק בתעודת הוראה ובעל דרגת B. A.
2. בהיות הנאשם ב - 21.10.95 מורה רגיל בבי"ס היסודי שבכפרו, בסמוך לשעה 14:00 אחת המורות לא הגיעה ללמד בכיתה ג' שם למד גם אחד התלמידים שהיה אז כבן 8 (להלן - המתלונן).
3. מתברר שאחד התלמידים בכיתה הנ"ל קיבל את אישור מנהל ביה"ס לכך שהשיעור התבטל והתלמידים רשאים ללכת לביתם. בשלב שבו החלו התלמידים לעזוב את הכיתה, נכנס הנאשם לכיתה והורה לתלמידים לשוב למקומותיהם ואז המתלונן פנה לנאשם ואמר לו כי מנהל ביה"ס אישר לתלמידים לעזוב את הכיתה ואילו הנאשם בתגובה לדברים אלה אחז בראשו של המתלונן, הטיח בפניו בחוזקה בשולחן שלפניו וכתוצאה מכך נחבל המתלונן ושרן מסי' 11 בלסתו העליונה נשברה.
4. הנאשם הובא לדין בביהמ"ש השלום בנצרת ב - 1.8.96 והורשע ב 5.7.98 על מעשיו הנ"ל כלפי המתלונן בעבירה של תקיפת קטין או חסר ישע לפי סעיף 368 ב(א) סיפא לחוק העונשין התשל"ז-1997.

5. בימ"ש השלום דלעיל גזר את דינו של הנאשם ב - 9.7.98 באופן כדלקמן :
- א. הנאשם חוייב לפצות את המתלונן ע"י הוריו בתשלום 2,000 ש"ח בגין הנזק והסבל שנגרם לו ממעשי הנאשם עד 15.8.98.
- ב. תשלום קנס לאוצר המדינה בסך 1,500 ש"ח.
- ג. חתימה על התחייבות של 4,000 ש"ח בערבות עצמית להימנע מלעבור עבירה מן העבירות שהורשע בהן תוך שנתיים מ - 9.7.98.
- ד. מאסר על תנאי של 6 חודשים אם יעבור הנאשם תוך 3 שנים מ - 9.7.98 כל עבירה של אלימות ויורשע בגינה.
6. קראנו את גזר הדין הנ"ל בענין הנאשם כאן וראינו כי כב' ביהמ"ש השלום נתן דעתו ברצינות הראויה לחומרת העבירה ונסיבותיה, תפקידו של הנאשם כמורה וכמחנך, אחריותו וחובתו לשמור על שלומם ובטחונם האישי של התלמידים המופקדים בידי יום יום ואי מעילה באימון הוריהם והם עצמם, תוך הדגשת המסר כי אלימות פיזית ואחרת אין מקומן בבי"ס וכי גופו ונפשו של תלמיד אינם הפקר כדברי כב' המשנה לנשיא ברק (כתוארו אז) בא.פ. 4405/94 פד"י מח(5) בעמ' 192 שצוטט גם בפנינו.
7. הן הנאשם והן המדינה ערערו על גזר הדין בשעתו לביהמ"ש המחוזי כל אחד מטעמיו ובסופו של דבר הוחמר עונשו של הנאשם כך, שהוגדל הקנס שהושת עליו בבימ"ש קמא ל - 3000 ש"ח, אותו היה עליו לשלם עד 1.12.98 ויתרת גזר הדין נשארה על כנה. בכך הפך פסה"ד הנ"ל של בית המשפט השלום בתיק זה לחלוט.
8. כפי שנאמר לנו ע"י נציג משרד החינוך והתרבות, מר חגי קוזלוב הוגשה נגד הנאשם קובלנה ב 14.12.98 ואילו התובענה בתיק זה הוגשה נגדו ב - 6.10.99, אך הנאשם לא הושעה כללמעבודתו, כדברי באת כח התובע המלומדת, עו"ד מרב שמעוני בפנינו, במשך חמש שנים ועד היום "כדי שלא לחרוץ את דינו של הנאשם לפני שניתן פסה"ד החלוט".
9. בעקבות מתן פסה"ד החלוט דלעיל, על סמך הוראת סעיף 61ג' לחוק שירות המדינה (משמעת) התכ"ג-1963. להלן חוק המשמעת והודאת הנאשם בפנינו ב - 24.1.00, הממצאים והמסקנות שנקבעו בפסק הדין של בימ"ש שלום הינם מוכחים לרבות פרט האישום כמפורט בסעיף 4 לתובענה ולכן הרשענו את הנאשם באותו יום בעבירות לפי סעיפים 17(1), 17(2) ו - 17(3) לחוק המשמעת וסעיף 4(1) להודעה על שינויים בהחלת החוק על עובדי הוראה.
10. נותר נושא הענישה והטלת אמצעי המשמעת על הנאשם. לענין זה עלינו לקחת בחשבון ולתשומת לבנו את רקעו האישי, אופיו וטיבו של הנאשם בעבודתו בעת שעבר את העבירות נשוא התובענה ומשכן של עבירות אלה, וכן את רקעו המשפחתי ולאחר מכן, האם שינה את דרכיו, למד לקח, מה יחס מעבידו אליו אחרי המקרה וסכוייו חלילה לחזור על מעשיו הנלוזים ומאידך אין לשכוח את היסוד המרתיע כלפי עובדים אחרים שלא יחטאו גם כן, כצעד משמעותי.

11. באת כח התובע ונציג המשרד הצהירו בפנינו אחריה הודאת הנאשם והרשעתו בפסק דינו האמור, כי אין להם ראיות לענין קביעת אמצעי המשמעת, במילים אחרות כי עברו המשמעתני כמורה, למעט המקרה היחיד נשוא התובענה הינו נקי, אולם באותה משיכת קולמוס בקשו מאיתנו להשית עליו פיטורין לאלתר בתוספת פסילתו לשמש כמורה לכל חייו ומשירות המדינה בעבודה כלשהי למשך שלוש שנים וכן תשלום 90% בלבד מפיצויי הפיטורין המגיעים לנאשם.
12. ב"כ התובע הסבירה והסתמכה על שלושה פסקי דין, מדוע יש להטיל על הנאשם עונשים אלה דווקא, בכך, שמעשי הנאשם כלפי תלמידו המתלונן בפני כל הכיתה, בתגובה להערה מצידו של המתלונן היה בו משום מסר לתלמידים כי על כל עבירה תמידה בוודאי כשאינה כה תמימה מתלמיד לנאשם, יוטח ראשו בשולחן ומכאן שאין לנאשם מקום בשירות המדינה כמורה לתמיד ובתפקיד אחר למשך שלוש שנים וכי על המורים וההורים לדעת שהמערכת לא משלימה עם מעשים כמעשהו של הנאשם וכי מורים כאלה יוצאו החוצה ברגע שמתגלה הדבר.
13. למותר לציין, שאנו מגנים כל גילוי של אלימות, הרמת יד, תקיפה פיזית וכל כיוצא בזה מצד מורה הצריך לשמש מחנך ודמות מופת בעבודתו ובחייו הפרטיים ובוודאי שלא נתעלם מדברי ב"כ התובע כי על המורה להיות סובלני וסבלני כלפי תלמידיו. אך האם נכון יהיה לחרוץ משפט על הנאשם כי במעשהו הנלוו החד פעמי הנ"ל ולא כשיטה - חרף פגישותיו מאות פעמים עם עשרות תלמידים במשך 5 שנות עבודתו הראשונות כמורה עד למקרה הנדון ועוד כ- 5 - 6 שנים לאחר מכן עד היום הוא ראוי לאות קין של מי שמנוע לאולם מלשמש כמורה כמעט בבחינת מסוכן לציבור תלמידים, לא שוכנענו גם שתופעת האלימות מצד המורים היא כה נפוצה ותדירה עד כדי יחוס לרוב המורים, שכן לדעתנו האישית מנסיונו ודיעתנו אין הדבר כך ואם טועים אנו מדוע לא הושעה הנאשם מיד מעבודתו כמורה לפחות בבתי הספר שבכפרו, הרי הדבר אפשרי במקרים חמורים לפי ההסכם הקיבוצי של עובדי ההוראה במסגרת ועדה פרטית על יסוד טעמים פדגוגים וכבר היו דברים מעולם. אין כל ממש גם בטיעון בא כח המשרד כי רצו "להמתין עד שיהיה פס"ד חלוט בענין הנאשם ואם הדון בביהמ"ש היה מתמשך כ- 10 שנים היה "המסוכן" כמורה ממשיך עדיין להורות ולחנך.
14. דא עקא, שמעז יצא מתוק, הנאשם המשיך להלך בכפרו בביה"ס שבו עבר עבירה חמורה כשהוא מלמד תלמידים עוד 5 שנים מאז המקרה נשוא התובענה שבתיק זה, כאשר החברה סביבו לא מוקיעה אותו, בראותה אותו מתייסר ומזדכך ולא מוציאה אותו משורותיה. להיפך הנאשם זכה באימון הציבור של ההורים והתלמידים, חריו המורים, מנהל ביה"ס שדיבר בו טובות בפנינו ואפילו משרד החינוך והתרבות, שכן עובדה היא שהנאשם קודם בעבודתו עת השלים השכלתו ונהיה מחנך ומורה בחטיבת הביניים - כשקודם לכן לימד בבי"ס יסודי - ולא מחנך של כיתה ובה תלמידים שלא הכרוהו, אלא פעמיים היה מחנכו של המתלונן. כל בר דעת מנוסה בחיים המבין קצת בנפש האדם יבין מה עבר על הנאשם שנשאר בכפרו בין 2,500 תושבים - שכן לאן ילך, היעזוב את אדמתו, מקום הולדתו ובית הוריו - ובו בזמן נאלץ לספוג בתחילת מבטי זעם, דיבורים לא מחמיאים ואולי הפניית עורך ואצבע מאשימה מצד מכיריו ושכניו ומשפחת המתלונן עד שהגיע למעמדו כמורה מחנך כיתה המלמד ב- 6 כיתות אהוב על תמידיו ואוהבם וחי בשלם עם משפחת התלמיד, כפי שתיאר בפנינו מנהל ביה"ס וכמצויין במכתבי ההמלצה 1/1 ו- 2/2 שהוגשו לנו ע"י הנאשם.

15. כל אלה מעידים על כך שהנאשם התחרט על מעשיו, נענש ושיקם עצמו כי לא היה בבחינת שמורה מועד לאלומות ואין הצדקה להוציאו ממערכת עובדי ההוראה, כבקשת באת כח התובע ונציג המשרד מאיתנו. עיינו בפסקי הדין שצוטטו ע"י באת כח התובע בפנינו ובפסקי דין אחרים שפורסמו וכפי שאין האצבעות שוות בכך ידינו, כך גם אין האנשים בתוכם המורים שווים במעשיהם, באופיים בתגובותיהם וביכולתם ללמוד לקח כפי שנראה להלן:

א. פסה"ס של כב' הנשיא השופט ברק בע"פ. 4405/94 עוסק במורה שמשכה באוזנו של תלמיד בכיתה ב' כדי להזהירו או להרתיעו, משום שנהגו כך, אם כי במקרים נדירים בביה"ס שבו לימדה.

ב. פסה"ד נט/43 שפורסם בפסקי דין נט/2 דן במורה בת 47 מפקחת וחונכת בעלת ותק הוראה של 22 שנה, אך חרף כל זאת יצאה מכליה, כנראה לא בכדי, ועשתה ארבע פעולות עד החבלה הסופית, צעקה על התלמיד, תפסה אותו בצווארו ועורפו, סטרה לו ודחפה אותו באופן שראשו נחבט בקיר. בעוד שהנאשם עשה פעולה אחת מידית אולי ספונטאנית ובלתי רצונית, בהיותו בן 30 ובעל ותק הוראה של 5 שנים בלבד. (כמובן שיש לגנותו על כך).

ג. פסה"ד נב/18 מ - 24.10.91 דן בדוור בעל מזג סוער ובלתי מרוסן שהיה לו כבר עונש של מאסר על תנאי והוא הורשע כבר בשתי עבירות קודמות של אלימות.

ד. בשלושת פסה"ד, העונשים שהוטלו בבתי המשפט הכלליים היו חסרים את גורם ההרתעה האישי וכלפי כולי עלמא. מאידך עונשו של הנאשם כמתואר לעיל ע"י בימ"ש השלום המחוזי, כלל תשלומי כסף גבוהים למתלונן כפיצוי, למדינה כקנס וכן התחייבות אישית בסכום גבוה להתנהגות טובה ומאסר ע"ת של 6 חודשים במשך 3 שנים בגין כל עבירת אלימות.

ה. אם נתייחס לפסקי דין מאוחרים יותר שנתנו בבית הדין המשמעתי, הרי ב-נט/66 שפורסם בפסקי דין נט/3 עמ' 48 בו לא הורשעה המורה בבימ"ש השלום אלא רק חויבה להמצא בפיקוח שירות המבחן ובבית הדין המשמעתי נגזרו עליה נזיפה והפקעת שליש המשכורת הקובעת. או ב-נט/25 שפורסם ב-נט/1 עמ' 41 בו היכהמורה את תלמידו בצינור גומי אך המשטרה סגרה התלונה נגדו מחוסר ענין לציבור ובביה"ד נגזרו עליו נזיפה והפקעת מחצית המשכורת הקובעת. וכן פסקי הדין ב - נח/2 עמ' 5 ובעמ' 29 ותשנ"ט/1 עמ' 32 ועמ' 41 בהם לא נתבקשו עונשים כה קשים כדרישת ב"כ התובע במקרה דנן שבפנינו.

16. לאור כל האמור לעיל איננו סבורים כי יש למצות את הדין עם הנאשם עד תום, לכן בהתחשב גם במצבו המשפחתי כמפרנס ותומך בשתי משפחות וחרטתו הכנה, אנו מחליטים להטיל על הנאשם אמצעי משמעת אלה:

א. נזיפה שתירשם בתיקו האישי.

ב. הפקעת מחצית המשכורת הקובעת שלו ב - 10 תשלומים שווים ורצופים.

סא/18 רכזת לשכה בכירה, במשרד הפנים - שמוש במחשב המשרד לצרכים פרטיים

בפני: עו"ד ניצה אדן-ביוביץ - מ"מ אב בית הדין
 עו"ד ריקי לוין
 מר מייק לוין
 - יו"ר
 - חברה
 - חבר

הנאשם:

נפסק: הנאשמת, רכזת לשכה בכירה במשרד הפנים, השתמשה במחשב המשרד לצרכים פרטיים, הדפיסה עבודות פרטיות, שלה ושל אחרים במסגרת שעות העבודה וכן עשתה שימוש במדפסת המשרד להדפסת העבודות כאמור.
 בית הדין הרשיעה בהפרת הוראות סעיף 3.01(ד) לכללי האתיקה של עובדי המדינה, עבירות בניגוד לסעיף 17(2) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963.
 בית הדין הטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת של נזיפה חמורה.

נימוקים: בית הדין השתכנע, כי הנאשמת עברה סבל רב מרגע תחילת ההליך המשמעתי, החקירה, העמדה לדין הבירור בבית הדין ועובר להרשעה עצמה. לא נעלם מבית הדין מצבה האישי של הנאשמת, מצבה הכלכלי והמשפחתי. בית הדין סבור שמילא תפקיד בתיק זה בקובעו נורמה, כי התנהגות נשוא התובענה, הינה פסולה ועל כן יש לשרשה מקרב עובדי המדינה.

גזר-דין

1. בהכרעת דין מפורטת קבע בית הדין, כי הנאשמת, בתקופה שבין חודש מרץ 1997 ועד לחודש מרץ 1999 במועדים שפורטו בכתב התובענה המתוקן, השתמשה במחשב המשרד שעמד לרשותה לצרכים פרטיים. היא הקלידה ו/או הדפיסה עבודות לצורך לימודים שלה במסגרת שעות העבודה.
 כמו כן, בתאריך 5.9.99 ביקשה הנאשמת מעובדת המשרד, גב' קרן הלל, להקליד ולהדפיס עבורה במחשב המשרד, במסגרת שעות העבודה, עבודה פרטית. העובדת מילאה אחר מבוקשה.

במהלך חודש יולי 1999 ביקשה הנאשמת מעובדת המשרד, גב' יפית מיוסט, להקליד ולהדפיס עבורה ועבור בעלה במחשב המשרד, במסגרת שעות העבודה, עבודות פרטיות. העובדת מילאה אחר מבוקשה של הנאשמת.

2. על בסיס העובדות האמורות הרשיע בית הדין את הנאשמת בהפרת הוראות סעיף 3.01(3) לכללי האתיקה של עובדי המדינה, עבירות בניגוד לסעיף 17(2) לחוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג - 1963.

3. התובעת המלומדת ביקשה מבית הדין להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת הבאים:

א. נזיפה.

ב. הפקעת משכורת קובעת אחת ב-6 תשלומים רצופים.

ג. הורדה בדרגה אחת למשך שנה.

מאחר שמדובר בתופעה נפוצה ומקובלת בקרב עובדי המדינה - שימוש במחשב המשרד לצרכים פרטיים - מבקשת התביעה לעקור את התופעה באמצעות ענישה מחמירה בבחינת יראו וייראו. עוד רואה התביעה את העניין חמור, שכן, הנאשמת שיתפה בעבירה אף עובדות משרד נוספות.

התובעת המלומדת הפנתה את בית הדין לבד"מ 93/98 - עופרה המלשטיין, בו הורשעה הנאשמת על עבירה לפי סעיפים 17(2) ו-3 לחוק המשמעת, בשל הדפסת עבודה סמינריונית (כ-50 עמודים) עבור אשתו של אחד המנהלים, כטובה ולא כעניין עסקי. בית הדין הטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת של נזיפה בלבד.

התביעה גורסת, שהמקרה דגן שונה, משום שמדובר במספר רב יותר של עמודים, ולפיכך, הענישה המתבקשת מחמירה יותר.

4. נציגת המשרד שמה עצמה כסניגורתה של הנאשמת, וטענה בפנינו בלהט, שאין להעניש את הנאשמת כלל. לדעת המשרד, אין זה הוגן להפוך את הנאשמת לקורבן ולהענישה למען יראו וייראו. לטענתה, בית הדין צריך להימנע ממצב של ענישה רטרואקטיבית. זאת ועוד, מן הנאשמת נמנעה הזכות להיות מוזהרת בטרם ענישה ובכך היא הופלתה לרעה משאר עובדי המדינה אשר עד היום נהגו באותן נורמות פסולות והליך זה מהווה אזהרה עבורם.

5. הנאשמת העלתה על דוכן העדים עדי אופי מטעמה ועוד הוסיפה עשרות מכתבי הערכה שקיבלה מעובדי המשרד ומגופים הפועלים לצידו של המשרד, אשר כולם דיברו כאחד בשבחה של הנאשמת: מקצועיותה, מסירותה ונועם הליכותיה.

הנאשמת חזרה בפנינו והדגישה, שעשתה מה שעשתה בתום-לב והביעה חרטה כנה על מעשיה. הנאשמת גוללה בפנינו את מצבה הכלכלי הקשה, שכרה הנמוך ומצבה המשפחתי.

עוד ציינה, כי החומר שהוקלד במשרד הוקלד בתקופה בה סעדה את אמה החולה במחלה קשה וניצלה כל זמן פנוי במשרד כדי לקדם את לימודיה האקדמיים. הנאשמת סבורה כי נענשה דיה בכך שנגרמה לה עגמת נפש, הוכפשה במשרד והיא אף ניזוקה מבחינה בריאותית בשל הפרשה המדוברת.

הנאשמת ביקשה מבית הדין, שלא יטיל עליה אמצעי משמעת כלל.

6. מלאכתו של בית הדין קשה בבואו להכריע אם עובד אשם או זכאי. אך, לעניין זה יעמדו לו, לבית הדין, כלי עזר, כגון: עקרונות, כללים ודינים. אולם, משהרשיע בית הדין נאשם, קשה עליו במיוחד מלאכת גזירת הדין. כאן, על בית הדין לשקול את אופייה של העבירה ונסיבותיה, את נתוניו של הנאשם עברו ועתידו, את הצורך בהרתעת הנאשם ובהרתעת נאשמים בכוח, את הפגיעה בתדמית השירות והפגיעה בשמו הטוב של השירות ועוד כהנה וכהנה.

שיקולים אלה אינם קלים ליישום הלכה למעשה.

ועל דא אומר השופט אלון:

"מדידת מידת העונש קשה היא לשופט כקריעת ים סוף. משבא הוא לשקול אם להרשיע או לזכות, מצויים בידו עקרונות וכללים, פרטי דינים ודקדוקי דקדוקים של תלי תלי הלכות, אותם הוא מיישם לעניין המסוים שבפניו. לא כן משסיים מלאכה זו ועלה בידו שיש להרשיע את הנאשם. המחוקק מסר בידו מדת עונש - במיוחד

כשמדובר בעונש מאסר - שיש לה שיעור למעלה ואין לה שיעור כל שהוא למטה (פרט למקרים יוצאים מן הכלל); ובמסורת הפסיקה נקבעו כללים כלליים בדבר אופייה של העבירה, טיבו של העבריין ושלומו של הצבור. כל אלה יפים הם לעיון ולדין, אך קשים הם ביותר ליישם להלכה ולמעשה, שהרי מעצם טיבם ומהותם אין בהם כדי לכוון את דעתו והכרעתו של השופט אלא בצורה כללית ביותר.

ואם אמנם מציאות זו של הכוונה כללית וסתמית לשופט בהטלת העונש קשה היא לו, הרי חיונית והכרחית היא לעצם מלאכת הענישה: באה היא ללמדך שכל מקרה ומקרה צריך הוא להיות נדון לפי גופה של העבירה ולפי גופו של העבריין, והכללים שבדרכי ענישה אינם אלא בבחינות נקודות מוצא בלבד". (ע"פ 344/81 מדינת ישראל נ' סגל, פ"ד לה (4) 313, 321).

בעניין שלפנינו, הפך בית הדין בטיעוני הצדדים לאמצעי המשמעת, בשורת השיקולים לקולא ולחומרא ובהיבטים המיוחדים ערכאה שיפוטית זו מכל ערכאה שיפוטית אחרת.

כבר בהכרעת הדין מצא בית הדין מקום להעיר שתופעה זו בה עובדי המדינה משקיעים ממרצם ומזמנם בשעות העבודה לצורכי לימודיהם וכל שכן עושים ברכוש המשרד כבשלהם, היא תופעה אשר מקומה לא יכירנה בשירות המדינה ואשר יש לעוקרה מן השורש, וככל שייקדם כן ייטב.

בית הדין גם קבע, שזוהי התנהגות שאינה הולמת עובד מדינה ומהווה עבירה לפי סעיף 17(3) לחוק המשמעת, אם כי במקרה דנן, נטה בית הדין לקבל את הסברה שהנאשמת טענה טעות כנה בזמן ביצוע העבירה ולא מצא את הנאשמת כמי שעברה על סעיף 17(3) לחוק הנ"ל.

באשר לטענה שאין מענישין אלא מזהירין תחילה, במה דברים אמורים? - רק בהכרעת הדין קבע בית הדין נורמת התנהגות ועל כן, אין להעניש את הנאשמת בגין נורמת התנהגות שלא נפסלה בעת ביצוע העבודה.

על כך משיב בית הדין -

המחוקק בחר להגדיר את עבירות המשמעת בצורה גורפת, לא פירט נורמות התנהגות והשאיר לבית הדין את הסמכות לקבוע בדיעבד, לאחר שמובא בפניו מעשה מסוים, אם נוצרה עבירה אשר עליה עלול להיענש עובד מדינה מכאן ולהבא (ראה בד"מ 69/98 ולרי דרפקין).

על השיטה אומר השופט ברנזון: "החוק ... הוא רק שלד שיש לקרום עליו בשר ולהלבישו עור וגידים כדי לתת לו דמות ראויה, ואולי אפשר לומר עליו, שהוא מעין נוסחה מתמטית שעל בתי הדין ... לפענחה ולמלאה תוכן ממשי לפי נסיבות החיים והמקרים ..." (על"ע 7/73 עו"ד פלוני נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, ת"א, פ"ד כח(1), 679).

ועוד על כך, אומר השופט לנדוי: "הכוונה החקיקתית היא דלה ויציקת התוכן נעשית כטבע תהליך השיפוט לאחר התרחשותו של אירוע תוך הטלת הנורמה למפרע" (ד"נ 3/82, גרוסמן יצחק נ' מ"י, פ"ד לו(1) 771).

תשובה הולמת לטענה האמורה נותן השופט שמגר:

"חששו של בית הדין הארצי מפני התגבשות נורמות תוך-כדי הליכים משפטיים, אשר בהן יש כאילו כדי להגדיר התנהגות פלונית לראשונה כפסולה, מבלי שהגדרה ברורה של העניין הייתה קיימת בעת המעשה, הוא חשש מובן.

אולם דא עקא, חשש זה מתלווה לעולם לכל עבירה אשר הגדרתה בנויה מיסודות כוללניים ומופשטים של התנהגות הפסולה ואשר בה מושאר תרגומה של ההגדרה הערטילאית לנסיבות קונקרטיות לשיקול דעתה של הערכאה השיפוטית הדנה בעניין. סעיפים כוללניים (OMNIBUS CLAUSES), כגון זה בו אנו דנים כאן, יש בהם במידה מסוימת משום חקיקה - PRAETER LEGE, אך ככל שהדבר נוגע לקביעת כללי המותר והאסור במערכות מקצועיות או ארגוניות הפועלות על-פי נורמות אתיות מיוחדות, לא ניתן לפעול בדרך היעילה בלעדיהם:

היינו, ככל שיעשה מאמץ להגדיר את כללי המותר והאסור באופן מפורט ומפורש, נותר הצורך לקבוע גם הוראה כללית המאפשרת לגופים המופקדים על ענישת האסור את היישום של נורמות כלליות למערכת נסיבות קונקרטיות. במקרה כזה לא ניתן לדבר על היווצרותה של עבירה בדרך החקיקה השיפוטית הרטרופקטיבית כי הנורמה ההתנהגותית הכללית הייתה קיימת מעיקרה, ומה שבית הדין עשה, איננו אלא בגדר יישום הנורמה לנסיבות נתונות. מי שמבקש להימנע מן ההסתבכות במעשה עבירה חייב לאמץ דפוסי התנהגות התואמים את העקרונות המנחים בתחום המקצועי או הארגוני, המיוחד בו פועל, ולצורך זה עליו גם לשוות נגד עיניו את הכללים המפורטים הקיימים בנושאים דומים, שהם כבר בגדר יישום של העיקרון המופשט, למציאות המקצועית או הארגונית, לפי העניין. הווה אומר, כדי לצעוד בדרך המלך, על איש המקצוע או מי שנמנה עם המסגרת הארגונית המיוחדת, להיות מומחה ע"י הכללים המופשטים, המעצבים את התפישות השוררות במקצוע או במסגרת הארגונית, לפי העניין, ואשר הם ביטוי לערכים המקובלים בהם" (על"ע 17/79, הוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין בת"א-יפו נ. פלוני, פ"ד לד(3), עמ' 657, 660).

מכאן, על בית הדין לבחון מהו אמצעי המשמעת להם ראוייה הנאשמת על פי מה שמתחייב לפי נסיבותיה של העבירה ולפי נסיבותיה של הנאשמת (ראה עש"מ 2/85, משה בן עזרא ששון נ' מדינת ישראל, פ"ד לט(1) עמ' 220, 223).

מבקשת התובעת המלומדת להחמיר בעונשה של הנאשמת למען יירתעו אחרים מלהשתמש ברכוש המשרד לצרכים פרטיים.

לדעת בית הדין, דווקא מקרה זה אין מתאים לעשותו אות ומופת להענשה כבדה. אילו הייתה הנאשמת מבכירי המשרד, גישת בית הדין הייתה הפוכה. אדרבה, כאשר מדובר בעובדים בכירים שסורחים, יש למצות את הדין עמם עד תומו, שהרי עיני הכפופים להם נשואות להתנהגותם והם אמורים להוות דוגמא לכל בשירות.

כמאמר בית המשפט העליון בבג"צ 1663/92, יואל אייזנברג נ' שר הבינוי והשיכון ואחי' (פ"ד מז(2), עמ' 229, 254): "לא הרי משרה זוטרה כהרי משרה בכירה. לא הרי משרה שאין עמה מפגש עם הציבור כהרי משרה שיש עמה מפגש עם הציבור. לא הרי משרה שאין עמה שליטה, פיקוח הכוונה והדרכה של אחרים, כהרי משרה שיש עמה פיקוד על אחרים ואחריות על המשמעת. לא הרי מי שמשרתו להיות מובל כהרי מי שמשרתו להיות מוביל..."

לפנינו עובדת זוטרת בדרגה 16 בדירוג המינהלי, שעל עבודתה המסורה והמקצועית העידו בפנינו עדי אופי והוגשו לנו גם מכתבי הערכה לרוב.

זאת ועוד, בית הדין בהכרעת הדין (עמ' 10) קבע שייתכן שאכן טעתה הנאשמת טעות כנה וסברה שאין פסול במעשיה. על טענה זו חזרה הנאשמת ואף הביעה חרטה בטיעוניה לאמצעי המשמעת.

טענה זו כוחה יפה להכריע באיזון מערכת השיקולים, בבואנו לגזור את דינה של הנאשמת.

בית הדין השתכנע כי הנאשמת עברה סבל רב מרגע תחילת ההליך המשמעותי, החקירה, העמדה לדין, הבירור בבית הדין ועובר להרשעה עצמה. לא נעלמו מעינינו מצבה האישי של הנאשמת, הן הכלכלי והן המשפחתי, כפי שפורטו בפרוטוקול.

בית הדין סבור שמילא תפקידו בתיק זה, בקובעו, כי ההתנהגות נשוא כתב התובענה הנה פסולה ועל כן יש לשרשה מקרב עובדי המדינה.

בית הדין ממליץ מחד גיסא לנציבות שירות המדינה לפרסם הודעת נציבות לשינון ולרענון הנושא, ומאידך גיסא לממונה על התביעה להגיש כתבי תובענה כנגד עובדים בכירים בשירות. באלה יהיה כדי לסייע בצמצום התופעה של שימוש ברכוש המדינה לצרכים פרטיים של עובדי השירות.

בנסיבות אלה בית הדין מחליט להטיל על הנאשמת את אמצעי המשמעת של נזיפה חמורה.

ניתן היום - 7/3/2000

בד"מ 30/99